

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CEZMİ
ERSÖZ

İÇİME GİR AMA SİGARANI SÖNDÜRME

ÖYKÜ

GENDAŞ
KİTAPÇUK

10. Baskı

Cezmi Ersöz;

1959 yılında İstanbul'da doğdu. Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. Daha sonra İstanbul Siyasal Bilimler Fakültesi'nde Siyaset ve Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. Önceleri edebiyat dergilerinde şiirleri ve eleştirileri yayımlandı. Cumhuriyet, Güneş, Özgür Gündem, Aydınlık gibi günlük gazetelerde yazdı. Daha sonra haftalık Deli dergisinde yazmaya başladı. Halen Leman dergisinde yazıyor. Kitapları: *Kafka Market* (Aykırı Yazılar, 1991), *Şehirden Bir Çocuk Sevdin Yine* (Şiirler, 1993), *Hayat Bir Emrin Var mı?* (Deneme, 1993), *Haritanın Yırtılan Yeri* (Röportajlar/Yazılar, 1994), *Ancak Bir Benzerim Öldürebilir Beni* (Deneme, 1994), *Son Yüzler* (Röportajlar, 1994), *Saçlarının Kardeş Kokusu* (Deneme, 1995), *Annelik Oyunu Bitti* (Deneme, 1996), *Yok Karşılığı Yüzünün* (Yazılar/Şiirler, 1997), *Kırk Yılda Bir Gibisin* (Yazılar, 1997), *Hayallerini Yak Evi Isıt* (Yazılar/Şiirler, 1998), *İçime Gir Ama Sigaranı Söndürme* (Öykü, 1999).

İçime Gir Ama Sigaranı Söndürme

**Yeni Seri: 196
Türk Edebiyatı: 20**

© GENDAŞ A.Ş., İstanbul 1999

**Tanıtım amaçlı kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.**

**Birinci Baskı: Ekim 1999
İkinci Baskı: Kasım 1999
Üçüncü Baskı: Kasım 1999
Dördüncü Baskı: Aralık 1999
Beşinci Baskı: Aralık 1999
Altıncı Baskı: Ocak 2000
Yedinci Baskı: Şubat 2000
Sekizinci Baskı: Mart 2000
Dokuzuncu Baskı: Nisan 2000
Onuncu Baskı: Nisan 2000**

ISBN 975-308-113-8

**Kapak, İç Baskı ve Cilt
Kaya Matbaacılık (0212-656 62 20)**

**GENDAŞ A.Ş.
Çatalceşme Sk. No: 19 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: (0212) 512 33 86 - 512 94 67 (Pbx) Faks: 520 82 12**

Cezmi Ersöz

İÇİME GİR AMA SİGARANI SÖNDÜRME

**GENDAS
KÜLTÜR**

Günlerdir yazamıyordum. Ve bu defa farklıydı. Daha önceki tıkanmalarına hiç benzemiyordu. Ruhumda bir göç başlamış gibiydi. İçimde bana hayat veren varlıkları dalgınlıkla incitip kırmıştım sanki. Onlar benden umudu kesmiş yeni bir vadiye yol alırken, bıraktıkları yerler anında çöle dönüşüyordu... Büyük ve benim olan aynalarım vardı eskiden ve hayattan kopup gelen yüzleri, düşleri, öyküleri içimdeki bu aynalarda konuk ederdim önce. Sonra hayata yolcu ederdim yine onları... Emindim onların kimlerin ruhlarına konuk olacaklarından...

Şimdiyse aynaların olduğu yerde benim bile derinliğini tahmin edemediğim bir boşluk vardı. Yüzler, düşler, öyküler bu dipsiz boşlukta hiçbir yankı, hiçbir ışık yaratmadan kaybolup gidiyorlardı. Her şey içimde kalıyordu artık... Yazamıyordum, ama başka bir iş de yapamıyordum. Çalışan insanları delicesine kısıkanıyordum. Bakkalın çırağını, mahalledeki terziyi, seyyar satıcıyı, musluk tamircisini, fırıncıyı... İçimdeki derin boşluğun nöbetini bekliyordum günboyu... Bu bekleyiş, bu yolunu yitiren kaderin belirsizliği ölümden bile daha korkutucuydu. Aradan çok zaman geçti ve yavaş yavaş bu korku azaldı. Boşluğum kendi kendine alıştı. İçimde gördüğüm, yaşadığım her şeyi yeniden hayata yan-

sıtma hırsı ve iddiası yerini dinginliğe ve sadeliğe bırakmıştı...

Kendime daha önce hiç hissetmediğim bir merhamet duyuyordum. Çok büyük bir kazadan canını güç bela kurtarmış çok sevdiğim bir yakınım gibi davranıyordum kendime. Çok uzaktan, zorlu geçen bir sürgünden yıllar sonra yine içime dönmüş gibiydim... Artık akşam üzerleri kitap sergilerini sakın adımlarla gezmeye çıktığımda bir zamanlar en büyük yayınevlerinde baskı üstüne baskı yapan kitaplarımın tozlu yerlere hoyratça atılmış ve "ne alırsan yüz bin lira", yazılı bir etiket altında satıldığını görür ve kendime duyduğum bu merhamet, oracıkta sevinçli bir sızıya dönüşür, bu sızıyı daha da anlamlı kılmak için usulca eğilir, kitaplarımın tozunu siler ve düzgünce sıralardım onları. Sanki onlar genç yaşta ölmüş çocuklarımdı benim. Tozlarını alır, sayfalarını düzeltip sıralarken kitapçıyı da bir mezarlık bekçisi gibi hisseder ve bakışlarımla ona, "çocuklarıma göz-kulak ol, ezip geçmesinler, son uykularında incitmesin kimse onları," der gibi bakardım. İçimdeki boşlukla bütünleşmiştim ama, ruhumda giderek zonklaması artan yalnızlığım bu gizli anlaşmaya boyun eğecek gibi görünmüyordu.

Günlerdir hiçbir okurum ne bir telefon ediyor, ne de iki satır mektup yazıp hatırımlı soruyordu. Hiçbir kuruluş veya dernek konuşma yapmam için davet etmiyor, gazete ve dergiler bir olay hakkındaki görüşümü sormuyordu bana... Yazmaya yeni başlayan gençler dosyalarını göndermez olmuşlardı artık.

Bana artık nasıl davranırlardı bilmiyordum ama, onların varlığını hissetmek istiyordum. Onlar beni aramazlarsa ben onları arardım. Onlar yanıma gelmezlerse ben onların yanına giderdim. Gururum bütün bu kararlarıma hiç başkaldırmamıştı. Kimbilir belki o da tıpkı yüzler, sesler, öyküler gibi içimdeki boşlukta kaybolmuştu...

Adres ve telefon defterimi çıkarıp hepsini tek tek aramaya

başladım. Birkaçı dışında hemen hepsi artık başka yazarları okuduklarını, onların yanında olmayı istediklerini, üstelik benim yazmayı bırakmamla kendilerine bir anlamda ihanet ettiğimi söyleyip yüzüme telefonu kapattılar...

Yazdığım mektuplara da benzer yanıtlar geldi. Onları ansızın kötülüklerin ortasında, yarı yolda ve çaresiz bıraktığımı, bu terk edilmeyi hiçbir zaman affedemeyeceklerini söylüyorlardı... Aslında hak vermiyor değildim onlara. Ama yine de onlara ve kendime yaptığım bu haksızlığın ve bu ansızın terk edilişin anlamını çözmüş değildim ki ben de... Bu suçtaki payım ne kadardı, bunu kim bilebilirdi ki...

Ama yine de bazı eski okurlarım yanlarına gitmemi, konuk olmamı kabul ettiler. Onlar da kırgındılar, ama bana duydukları acıma ve yakınlık kırgınlıklarını örtüyordu. Ağır bir hastalık sırasında belleğini ve yaşama gücünü yitirmiş yaşlı bir hastaya davranır gibi davranıyorlardı bana. O yapay, o abartılı saygılarından eser kalmamıştı. Benim yanımda, bir zamanlar rakibim olan yazarların kitaplarından bölümler okuyorlardı ve onlara her geçen gün daha da artan hayranlık duygularından bahsediyorlardı hiç çekinmeden...

Aslında bu duruma başta üzülüyordum, ama sonraları hiç aldırmamaya hatta bu durumdan garip bir haz almaya bile başlamıştım. Bu haz bir özgürlük duygusu veriyordu bana. Kendimi bir roman, bir film kahramanı gibi uzaktan ve büyük bir dikkatle izliyordum. Ben hem o kahramandım, hem değildim. Başıma daha neler geleceğini büyük bir merakla izliyordum. Üstelik geçmişte etrafım hayranlık ve sevgi çemberiyle örülüyken kendini beğenmişliğin yarı dalgınlığı ve kolay sarhoşluğuyla gözden kaçırdığım birçok ayrıntıyı şimdi bütün açıklığıyla görüyordum.

Evlerinde konuk olduğum eski okurlarım, kimi zamanlar yanlarında meraklı arkadaşlarıyla gelir ve beni onlara işte, "ya-

zamayan yazar misafirimiz," diye tanıtırlardı... Böyle anlarda kendimi türü bitmeye yüz tutmuş egzotik hayvanlar gibi hissedirdim.

Bazen mahalledeki küçük çocuklar odamın penceresinden bana bakar, "Yazamayan yazar! Yazamayan yazar!" diye alay edip kaçarlardı...

Kimi geceler eski okurlarım bana şiirlerini, öykülerini gösterir benden onları eleştirmemi isterlerdi. Eskiden, yazdığım yıllarda eleştirilerimi büyük bir dikkat ve saygıyla dinleyen okurlarım, şimdi yaptığım eleştirilere hemen alınıp öfkeleniyor; eleştirilerimi yersiz bulup, hatta onları yazabildikleri için kıskanmakla suçluyorlardı ve kapıyı suratıma çarpıp çekip gidiyorlardı... Ama ben yine de yılmıyordum eleştirmekten. Panellerde, söyleşilerde ayağa kalkıp konuşmacıları ağır bir dille yargılamaktan... Hatta bunu eskisinden daha bir yüreklice ve sonuna dek, adeta inatla yapıyordum. Çünkü eskiden ben de yazıyordum ve yazdıklarıma yeterince güvenemediğim için başkalarına karşı daha bir temkinli ve ölçülü bir saygı içindeydim... Şimdi artık kaybedecek bir şeyim yoktu. Hatta kimi kez kendilerini eleştirdiğim yazarların, konuşmacıların; "Siz önce yeniden yazı yazmaya bir başlayın, bu söylediklerinizi bir hayata geçirin, bizi ondan sonra eleştirin," gibi yaralayıcı, küçük düşürücü sözlerinden gizli, garip bir haz almaya başlamıştım...

Çünkü yazamamak yüzünden öylesine büyük bir acı çekmiştim ki bu sözler beni artık hiç etkilemiyordu. Eski okurlarımın gideremediği, hatta daha da arttırdığı yalnızlığımın ağrısını bile geçici bir süre için uyuşturuyordu...

Bir süre sonra artık kendim gibi insanları arayıp bulmuştum. Artık yazamayan şairler, yazamayan romancılar, çizemeyen ressamlar, beste yapamayan besteciler, oynayamayan aktörlerden oluşan küçük bir grubumuz vardı. Hemen her akşam aynı mey-

hanede oturup acılarımızı, yalnızlıklarımızı paylaşıyorduk. Bizi kimse ciddiye almasa da basın toplantılarına, mitinglere, siyasi etkinliklere katılıyorduk. Hatta birkaç kez Cumartesi Annele-ri'ne destek vermeye bile gitmiştik... Toplumsal bir devrim için ayaklanan insanların başını bizim gibi insanların çekeceğinden artık hiç kuşku kalmamıştı...

Herkes bizi yanlış anlıyordu... Biz yazan, üreten insanlara karşı bir hınç duymuyorduk. Hatta onların birbirlerine duydu-ğu o kıskançlıktan ve o kirli hırstan eser yoktu bizde. Bizim öf-kemiz ruhumuz gibi çıplaktı ve sistemin ta kendisineydi.

Çünkü artık kimseden hiçbir saygı ve ilgi görmediğimiz için sistemin baskı gücünü, adaletsizliğin insanları nasıl acımasızca ezdiğini, bu sistemde koruyucu bir sıfatı olmadan, sıradan bir insan gibi yaşamamanın nasıl ıstırap verici bir şey olduğunu bizzat yaşayarak görüyorduk... Kaybedecek bir şeyimiz yoktu. Ve ödünsüzdük sonuna dek... Ve birbirimizi çıkarttığımız kavgalar-da korumak zorundaydık. Çünkü yarın yazamayan bir şair ar-kadaşıma yapılan bir saldırının benzeri ertesi gün benim başıma gelebilirdi... Küçümseniyor, değer verilmiyor, fikri sorulmuyor, hırpalanıyorduk ama pek aldırmiyorduk bütün bunlara, çünkü kendimizdik her yerde, her an. Artık yazdıklarımı öykünmü-yordum. Okurlarıma, yazdıklarım gibi, içten tutarlı, sevgi dolu olduğumu kanıtlamak için uğraşırken düştüğüm o yapaylığa düşmüyordum...

Yazılarımı korumak için ruhumu ateşe atmıyordum. Başkala-rının gözünde bir simge, bir tema değildim, sıradan bir insan-dım artık. Hiç kimse sözlerimin arkasında gizli bir anlam aramı-yor ve elimi kolumu bağlayan ve özgürlüğü kısıtlayan ikiyezlü ve zorlama bir saygıyla boğmuyorlardı beni. Kendileri de boğul-muyordu böylelikle...

Tek kişilik bir yolculuk değildi artık benim için sevişmek. Se-

vişirken gövdemden ve ruhumdaki o hastalıklı, o her şeyi kırık kırık yaran, merakı zaman zaman acımasızlığa varan gözlemci-
den kurtulmuştum sanki. Yanımdaki gövdenin içinde istediğim
an kaybolabiliyordum...

Artık sokaklarda her an karşılaştığım birbirinden ilginç insan
yüzlerini, ayışığının kırık bir şişeden yansıyışını, tutkuları, ken-
dilerini hayatın anlamına inandırmış yürekleri, hırsların ve göl-
gelerin içine gizlenmiş, sönmeye yüz tutmuş acıları bütün ben-
liğimle ve hiçbir yazma endişesi taşımadan seyretmenin derin
hazzını yaşıyordum...

Burası buraya kadar; şimdi size bir şey itiraf etmek istiyor-
um. Evet, bunlar gerçektir, ama bir başka gerçek daha vardı ki,
o da, kendimi kandırıcıydım. Ne denli özgür, mutlu ve kendim
olduğumu sansam da, yalnızlığımın ağrısını ve bir çılgılık gibi ka-
nayışını engelleyemiyordum bir türlü...

Kendime sürgün olsam da ben yine yüzleri, öyküleri, düşle-
ri yansıtan aynalarımı kavuşmalıydım. Belki de bu yola baştan
hiç çıkmamalıydım. Yaşamımı yazmaya adamaya hiç karar ver-
meseydim ebediyen mutlu olurdu belki de. Ama çıkmıştım bir
kere. Bir kere düşlere, öykülere, o çok iyi tanıdığım ruhlara yol-
culuk etmiştim... Yarı yolda, içimde açılan boşlukla barışıp bu
yolculuğa bir son veremezdim. Bana çok acı verse de içindeki o
hastalıklı, o kırık kırık yaran ve merakı kimi kez acımasızlığa va-
ran gözlemciyle birlikte yolun sonuna dek gitmeliydim...

Çünkü iyi biliyordum artık, bana acı veren o ruhumdaki bu
gözlemci değildi, onun bir türlü göremediği idi... Beni kendime
sürgün eden bir kurguda yaşıyor olmam değildi, asıl vatanımın
nerede olduğunu hâlâ bilemeyişiimdi...

Anlamıştım...

Ruhumu ateşe veren yazmak değildi, o bir türlü yazamadı-
ğımı...

ÇAYCI ALİ...

Çay... sımsıcak, buğusu üstünde tüten, demli bir çay...

Umut dolu bir sığınaktır çay.. Her şey kötüye gitse de, yine de yaşamak güzel şey, demektir...

Yoksuluz, ama benzersiz ve küçük mutluluklarımız var, demektir... Çay, henüz her şey bitmedi, demektir.

Hayatın öfkesine, acımasızlıklara, talihsizliklere karşı sımsıcak bir sığınaktır çay...

Çayın o vazgeçilmez sıcaklığı, sıradanlığın içtenliğini yeniden hatırlatır bize...

İster evde, okulda, işyerinde, dernekte, lokalde, yollarda, nerede olursanız olun, eğer yakınınızda bir yerde çay pişiyorsa, çayı pişiren masmavi alev size gülümsüyorsa, çay, yeni konuklara, eski konuklara hazırlanıyor, demleniyorsa, korkmayın, her şeye rağmen, bütün imkânsızlıklara ve engellere rağmen hayat devam ediyor, demektir bu...

Güneş Gazetesi'nin çaycısı Ali, ince belli bardaklarla bizlere büyük bir keyifle dağıttığı çaylar gibi umut dolu, düş dolu, keyif ve enerji dolu bir insandı...

Burnu hafif sağa eğilmişti. Bütün zeki insanlar gibi gözlerinden incecik bir keder sızardı, ama o bu kederi saklamayı iyi bi-

lirdi. Ufak tefek ve son derece çalışkandı...

Her gazetede olduğu gibi, Güneş'te de insanlar birbirlerine hep fazla gelirdi. Kimse kimseye tahammül edemezdi...

Ama birbirimizden esirgediğimiz sevgiyi Ali'ye gösterirdik... Çünkü Ali bize tam insanlıktan ve kendimizden umudu keseceğimiz bir anda, sımsıcak, sıkı, tavşankanı, demi, buğusu, hepsi yerinde harbi çaylar getirirdi...

Ali'nin getirdiğı çayların hatırına kısa bir sevgi molası verirdik... Ali'nin çay tepsisi tutan parmakları, eprimiş, solgun, mavi gömleği, masum bıyıkları üzerinden birbirimize gecikmiş selamlar sarkıttırdık, çay biter bitmez unutmak üzere...

Çaycı Ali, okul okumamıştı, ama; okumayan bütün o zeki insanlar gibi hayatı, hayatın gizli inceliklerini, o şaşırtıcı tuzaklarını bizlerden çok daha iyi okuyabiliyordu...

Yeni bir yazı işleri müdürü mü gelecek, gazetenin yayın politikası mı değiştirilecek; Ali'nin bizden önce haberi olurdu. Birisinin yazısı mı sansürlenecek, bir arkadaşımız mı işten çıkarılacak; Ali herkesten önce bilirdi bunları...

Ali; zeki, gözlemci, hayatı iyi okuyan biriydi, ama bir o kadar da duygusaldı. Sevdiklerine bağlanırdı. Bu bağıllık bütün diğer özelliklerinin üstüne çıkardı...

Güneş Gazetesi'nin o zamanki sahibi dünyanın en zengin adamlarından biri olduğu söylenen Asil Nadir'di. Yılda bir iki kez gazeteye uğrar, gazetenin yöneticileriyle kapalı kapıların ardında, Çaycı Ali'nin söylediğine göre gazetenin mali sorunları hakkında bir iki şey konuşup, yanındaki dev gibi korumalarıyla, yine geldiğı gibi Londra'ya geri dönerdi...

Asil Nadir denen o karanlık işadamını hiç sevmedim. Ama o yıllar basın sektöründe en yüksek maaşı o veriyordu... Ve pek karışmıyordu gazetenin yayın politikasına...

Bir gazetede ilk kez kadrolu çalışmaya başlamıştım. Parlak

yıllarımdı. İyi para alıyordum. Üretkendim. Yorulmak bilmezdim. Hem de akşamları, neredeyse gece yarısına kadar Köprü Altı'nda rakı içip dostlarımla sohbet ettiğim halde...

Cihangir'de yeni bir ev tutmuştum. Hiç korkum yoktu. İçini istediğim gibi döşeyebilir, dilediğim gibi borca girebilirdim. Nasılsa gazetenin ve benim geleceğim açık görünüyordu...

Biraz özentisi, en çok da iyi yaşama isteği sonucu Aksaray'daki antikacılar çarşısı Horhor'dan, Çukurcuma'daki eski eşya satan dükkânlardan sandalyeler, çalışma masası, etajer, sevimli sehpa aldım...

Gençtim. İlk kez kendime ait bir evim olacaktı. Hem gazetemizin cömert sahibi, dünyanın en zengin insanlarından biriydi.

Ve en önemlisi çay ocağımızda mavi alev her zaman tebesüm ediyordu. Ali'nin ince belli bardaklarındaki buğusu tüten, tavşankanı çaylar, yaşamak her şeye rağmen güzeldir, diye fısıldıyordu bizlere...

Asil Nadir'in Londra'da dolandırıcılıktan tutuklandığı gün aramızdaki en sakin insan yine Çaycı Ali'ydi. Dışarda kar yağıyordu ve Ali'nin sımsıcak çayları soğuktan değil, endişe ve korkudan buz tutan içimizi ısıtıyordu... "Üzülmeyin arkadaşlar, her şeyin bir çaresi bulunur. Bu da geçecek. Biz çaylarımızı içip güzelleşelim," diyordu.

O ay maaş alamadık. Ondan sonraki ay da... Ama iyi ücret aldığımız, köşe bucakta az da olsa birikmiş paramız olduğu için pek de sarsılmadık.

Üçüncü ay da maaş alamadık. Köşeye bucağa kötü günler için sakladığımız paralar da suyunu çekmişti artık. Çevremizde borç para isteyecek pek insan da yoktu. Yakınlarımız, arkadaşlarımız ise maaş alamadığımıza inanmıyorlardı...

Dördüncü ay çabucak gelmişti. Maaş verileceği söylentileri bir anda yayılmıştı. Muhasebecinin önünde uzun kuyruklar

oluşturmuştuk. Ama hevesimiz kursağımızda kalmıştı. Maaş verilmiyordu. Belki gelecek ay verilebilirdi...

O ay da Çaycı Ali'ye olan çay borçlarımızı ödeyemedik.

Evimdeki telefonum borcundan dolayı kesildi.

Ve ben birikmiş kira borçlarımı ödeyebilmek için biraz özen-ti ve en çok da iyi yaşama isteği sonucu Horhor'dan ve Çukur-cuma'dan aldığım verniği hâlâ kokan sandalyelerimi, masamı, etajerimi, sevimli sehparımı sırayla satmaya başlamıştım. Hem de yok pahasına fiyatlarla...

Ali artık veresiye defterine yazmaya başlamıştı borçlarımızı. Gözlerindeki ince keder sanki biraz artmış gibiydi. Esprileri zo-rakiydi.

Asil Nadir'in yanına, Londra'ya, hapisshanede ziyaretine gittiğini, ondan hepimize selam getirdiğini, biraz daha sabretmemiz gerektiğini, Asil Nadir'in dönüşünün muhteşem olacağını söylüyordu! Ama bizi eskisi kadar güldüremiyordu.

Yine de ocağındaki çayı pişiren alev bize yine umut ve düş fısıldamaya devam ediyordu...

Çayın alevinin her şeye rağmen umut ve düş fısıldaması çok önemliydi benim için. Bu alevi canlı tutan Ali'nin gözlerine artık daha bir dikkatle bakıyor, onun ruh halini büyük bir dikkatle hissetmeye çalışıyordum.

Artık Asil Nadir'den, gazeteden, işlerin düzeleceğinden yavaş yavaş umudu kesmeye başlamıştı çalışanlar. Parasızlık dayanılacak gibi değildi. Hem de iyi ücret almaya alışkın olanlar için tam bir yıkımdı...

İnsanlar artık gazeteye başka bir gazetede iş bulmak için geliyorlardı...

Beşinci ay da maaş alamadık... Gazete neredeyse yarı yarıya boşalmıştı. İş bulan gitmiş, bulamayansa sağda solda iş aramaya başlamıştı. Gazetenin birçok telefonu borçtan ötürü kesilmişti.

Muhasebecinin odasında büyük kavgalar oluyordu. Gazetenin servisleri benzin alınamadığından çalışmıyordu. Eve giden gazeteye dönemiyor, gazeteye gelen akşam eve dönemiyor, gazetede yatmak zorunda kalıyordu...

O ay karnımı doyurabilmek ve kiramı ödeyebilmek için çamaşır makinamı ve buzdolabımı satmıştım...

Çay isterken artık çekiniyorduk. Herkes gibi benim de Çaycı Ali'ye olan borcum giderek kabarıyordu. Ama o bunu hiçbir zaman yüzümüze vurmuyordu. Hatta diğerleri gibi ona borç takıp başka gazete ve dergilere gitmediğimiz için de bize acımayla karışık bir saygı duyuyordu. Ve yine bize umut vermeye devam ediyordu. Asil Nadir onu, hücreesindeki telefonda aramış, birkaç güne kadar hapisten çıkıp ilk iş olarak Güneş Gazetesi'ndeki gazeteci arkadaşlarını ziyaret edeceğini, birikmiş paralarını fazlasıyla ödeyeceğini söylemişti! Artık kendi de anlattıklarına gülmüyordu. Çünkü eski neşesi pek kalmamıştı. Çünkü artık o da zorlanmaya başlamıştı. Çayı, şekeri borca aldığı bak-kâl artık onu sıkıştırmaya başlamıştı. Ali elindeki giderek azalan parayı hep tüp gaz için saklıyordu. Tüpü veresiye yazdıramıyordu çünkü...

Bütün söylentiler, yapılan kulisler, iddialı vaatler boş çıkmıştı. Altıncı ayda da maaş alamamıştık.

Eve çağırdığım akbaba kılıklı eskiciler çaresizliğimi ne kadar gizlemeye, ne kadar yukardan konuşmaya çalışsam da koltuk takımlarıma ve çekyatıma o kadar az fiyat biçmişlerdi ki, bir anda öfkeye kapılıp onları dışarı kovmuş, sonra da sokak kapısından çıkmadan peşlerinden koşmuş, verdikleri fiyata razı olmuş-tum...

Satmadığım sadece yatağım, daktilom ve kitaplarım kalmıştı...

Neden bu gazeteden bir an önce ayrılıp, kendime yeni bir iş

aramıyordum, tam bilmiyordum. Burada yaşadıklarım ve duygusal bağılıklar tutuyordu belki de. Ama en çok da, her şeye rağmen ocağını söndürmeyen Çaycı Ali'ye karşı garip bir suçluluk hissediyordum... Sanki iş bulup gidersem ona karşı haksızlık yapacağıma inanıyordum.

O canını dişine takıp, borç harç bakkalın her tür kaprisini, küstahlığını çekip ona borçlarını ödeyemeyen insanlara buğusu, demi, sıcaklığı, umut ve düş bağışlayan fısıltısı hiç değişmeyen çaylarından dağıtmaya devam ettikçe, galiba ayrılamayacaktım bu umutsuz gazeteden...

Yedi ay geçmişti ve gazetede büyük bir umutsuzluk başlamıştı. Hademeler artık gazetenin bilgisayar, fotokopi makinası, daktilo gibi demirbaşlarını gizlice dışarı götürüp satıyorlardı...

Açlıkla karşı karşıyaydık... Özellikle kırsal kökenli matbaa işçileri eşlerini ve çocuklarını memleketteki yakınlarının yanına göndermeye başlamışlardı... Bize aylardan beri maaş ödemeyen yönetim en azından açlıktan ölmeyelim diye, mercimek, un, erişte, makarna dağıtmaya başlamıştı...

Ödenmeyen borçlar yüzünden Sular İdaresi gazetenin sularını kesmişti. Kokudan ve pislikten tuvaletlere girilmiyordu...

Hademeler de artık işe gelmiyordu. Gazete bir viraneye dönmüştü.

Bense gazeteye gelir gelmez ilk önce Ali'nin çay ocağına uğruyor, çay pişiyor mu, çayın mavi alevi her şeye rağmen düş ve umut fısıldıyor mu, diye bakıyor, Ali'den ödeyemediğim borçlarım için özür diledikten sonra onun büyük bir sevgiyle uzattığı ince belli bardaktaki buğusu tüten, tavşankanı çayımı alıp odama iniyordum...

Çaycı Ali'den başka kimse bana çalışma cesareti veremiyordu. Gazetede kalan az sayıdaki gazetecinin isyan edeceği haberini alan kimi yöneticiler bu isyanı bastırabilmek için bazen top-

lanılar yapar ve geleceğe dönük vaadlerde bulunurlardı... Bu toplantılar, bu sözler, bu vaadler bende zerre kadar umut ve heyecan uyandırmazdı. Yalan olduğunu, göz boyama, zaman kazanma olduğunu bilirdim bütün bunların...

Para bitince, imkânlar tükenmeye yüz tutunca, umutlar ve düşler daha çok değer kazanıyordu...

Bu yüzden benim için sadece Çaycı Ali'nin çayocığında hiç dinmeden yanan mavi alevindeki ve yıkılmayan cesaretindeki umutlar ve düşler her şeyden önemliydi...

Sekizinci ay olmuş ve biz yine maaş alamamıştık. Zaten öyle bir umudumuz da kalmamıştı. Artık hiçbir yönetici, dayanın arkadaşlar, toplantısı yapmıyordu. Hiçbiri geleceğe dönük bir vadede bulunamıyordu. Çünkü artık başımızda hiç yönetici kalmamıştı. Hemen hepsi çekip gitmiş, bizi kaderimizle başbaşa bırakmışlardı...

Eskici, yatağımın para etmeyeceğini söyleyince gururum çok incinmişti. Ama artık hiçbir şeye öfke duyamıyordun. Sustum. Ne diyebilirdim ki...

Kitaplarım, daktilom, bir iki torbaya sıkıştırdığım elbisemle yıllar önce ayrıldığım karımın evine döndüm.

Merhametli kadınmış. Beni evine aldı. Üstelik yol paramı bazen o veriyordu...

Gazetede her şeye rağmen kalanlar arasında kalp krizi geçirenler oluyordu. (Asil Nadir'in sahibi olduğu Günaydın Gazetesi'nde gencecik bir basın emekçisi bu yaşanan sıkıntı ve gerginlikten ötürü kalp krizi geçirmiş ve hayatını yitirmişti.)

Umutsuzluk en bulaşıcı mikroptu. Asil Nadir'in döneceğini, birikmiş paralarını faizleriyle birlikte alacağını düşleyenler arasında sinir krizi geçirenler, uzun süren ağlama nöbetlerine yakananlar oluyordu...

İşte böylesi korkunç anlarda bile Çaycı Ali, koridordan clin-

deki tepsiyle görünüyor; "Üzölmeyin arkadaşlar, hayat devam ediyor, çay içip güzelleşçelim," diyor ve ince belli bardaklardaki çaylarını bizlere paylaşıtıyordu...

Ali'nin buğusu tüten demli çayları böylesi anlarda kıyamet-ten önceki son bir şenlik gibi gelirdi bana...

Hayatın o hoyrat, acımasız öfkesiyle biraz olsun alay etmek, talihsizliklerden biraz zaman çalmak gibi gelirdi...

En sonunda elektrikler de kesilmişti gazetede. Karanlık kış günleriydi... Merdivenleri çıkabilmek için çakmak ya da kibrit kullanmak gerekiyordu artık.

Yine bir sabah çakmağımı yaktım ve haftalardır temizlenmeyen tuvaletlerden sızan ağır kokuların kapladığı karanlık merdivenlerden ağır ağır çıkıp Ali'nin çay ocağına çıktım. Ali, o hep ayakta, her şeye rağmen çalışıp, didinen o, bu defa hiçbir şey yapmıyor, sandalyesine oturmuş, kıpırtısız, önündeki duvara bakıyordu... Bakışları öylesine kırgındı ki.. Sonra çayocağına, oradaki mavi aleve, o her zaman umut ve düş fısıldayan tebesüme doğru baktım...

Yoktu... Ocakta mavi alev yoktu... Çay pişmiyordu... Ateş sönmüştü... Çay yoktu artık bu gazetede!.. Ali'ye baktım sonra.

Ama hiçbir şey diyemedim... O da diyemedi... O duygusal zekasıyla hayatı hepimizden iyi okuyan Ali, aslında çoktan biliyordu böyle olacağını; ama onu burada, bu mavi alevin yanında duyguları, buradaki hayatına duyduğu sevgi, bizlere ve bu gazeteğe duyduğu bağlılık tutmuştu...

Yanına yaklaştım. Ayağa kalktı. Sarıldık birbirimize... "Hakkını helal et," dedim.

"Helal olsun," dedi... "Zaten ben de birazdan burayı kapatıp memlekete gidiyorum," dedi. "Yolun açık olsun," dedim... Bir kez daha sarıldık...

O gün gazeteden ayrıldım. Ve bir daha hiç gitmedim...

Çaycı Ali'yi yıllar sonra, Taksim'de, The Marmara Otel'i'nin önünde gördüm. Taksicilik yapıyordu. Beni gördü, yanıma gelip boynuma sarıldı. "Hadi gel, sana bir çay söyleyeyim," dedi, mahcup ve tutuktum ona karşı, ama yine de, "Söyle," dedim...

Çayımızı içerken, "Biliyor musun, hayat her şeyi rağmen devam ediyor," dedi... Gözlerinde yine incecik bir keder saklıydı... Çaycı Ali, ben dahil, gazetede çalışan ve ona borcu olan birçok insanın borcunu ebediyen silmişti... Almayacaktı, ısrar etmek bir şeyi değiştirmeyecekti...

"Bir çay daha söyleyeyim mi," dedi... "Söyle," dedim. Söyle; çünkü çay, her şey kötüye gitse de, yaşamak güzel şey, demekti...

DÜŞÜLKE...

Gece aniden evimde elektrikler kesildi. Sigortadan değildi. Sokağın ucundaki elektrikçiye belki de henüz kapatmamıştır umuduyla koştum. Dükkânının ışıkları yanmıyordu, ama kapısı açıktı. İçeri girdim. Kimse yoktu dükkânda. "Kimse yok mu? Usta, neredesin?" diye seslendim... Bir ara dükkânın arka tarafında, yerde metal bir kapağın açık durduğunu fark ettim. Kapağın içinden ışık sızıyordu. Yaklaştım. Delikten bakınca aşağıda insanların dolaştığını gördüm. Yüreğim çarparak, ama nedense hiçbir korku ve ürperti yaşamadan merdivenlerden aşağıya indim. Yerin altında bambaşka bir kent kurulmuştu. Ama yukardaki kente hiç benzemiyordu. Evler düzayak, ya bir ya da iki katlıydı... Her yer ağaçlar ve çiçeklerle kaplıydı. Çocuklar sevinç kahkahaları atarak koşuşup duruyorlardı. Etrafta hiç araba gözükmüyordu. Duvarlarda reklam afişleri, tabelalar, ilanlar yerine çiçeklerle süslenmiş sloganlar yazıyordu. Hayretle ve imrenerek okudum: "... Herkesin yeteneğine göre, herkesin ihtiyacına göre!... İnsanlar eşit doğar ve eşit yaşarlar!... Mülkiyet hırsızlıktır!"

Büyülenmiş gibiydim. Çevremdeki insanlara bakınca şaşkınlığım daha da çoğaldı. Bizim sokaktan yüzüne aşına olduğum çı-

rakları gördüm önce. O yukardaki şehirde tedirgin, sıkıntılı, mutsuz çıraklar burada, bu düşülkede son derece kendilerinden emin, neşeli ve gururlu görünüyordlardı. Köşebaşındaki inşaatta çalışan amelelerle karşılaştım. Onlar da burada son derece onurlu ve mutluydular...

Sonra ırgatlar, yavaşmalar, hamallar, kapıcı çocukları, otobüs ve minibüs muavinleri, sucular, komiler, sokak müzisyenleri, balıkçılar, işportacılar, tamirciler, yukarıdaki hayatta tutunamayan insanlar geçti. Onları daha önce hiç görmediğim yüzleriyle görüyordum. Her halleriyle burada yaşamaktan onur duydukları belliydi. Kendileriyle barışıklılar. Gözleri sevgi, anlayış ve gururla parlıyordu... Bir ara uzaktan beni bu düşülkeye sürükleyen elektrik tamircisini gördüm. Onun da gözleri mutlulukla parlıyordu, ama beni bir anda karşısında görünce gözlerindeki pırlıtlı yerini kaygıya bıraktı: "Siz burada ne arıyorsunuz?" diye sordu, adeta kekeleyerek... "Sizi arıyordum, evde bir arıza oldu. Dükkânın kapısı aralıktı, metal kapak da açıktı... Burası düş gibi bir yer, anlatır mısınız, neler oluyor burada?" dedim. Usta önce bocaladı, ne diyeceğini şaşırdı. Orayı benimle birlikte ilk kez görüyormuş gibi merak ve hayranlıkla süzdü. Ama galiba yalan söylemek de hoş karşılanmıyordu burada. Mahcup bir tavırla; "Biz burada sosyalizmi kurduk!" dedi. O an adeta şımsıcak bir su damarlarıma pompalanmış gibiydi. Yüzümün alev alev yandığını hissettim. "Sosyalizm mi? Peki, ne kadar zaman oldu?" diye sordum çocuksu bir heyecanla. Heyecanıma anlayışla, ama gizlemediği bir gururla gülümseyerek karşılık verdi: "Çok uzun yıllar oldu. Ben de tam olarak hatırlamıyorum. Bizim gibilerin yukarıdaki hayata dayanması mümkün değildi. Sizlerden habersiz burayı yarattık. Yukarıdaki çıkarıcı ilişkilere, baskılara, rekabete ve yolsuzluklara katlanamaz hale gelince hemen buraya geliriz. Burada yeniden insanlığımızı hatırlarız. İnsanoğlunun iyi,

sevecen, mutlu bir varlık olduğunu burada anlar, biraz olsun moral ve sevgi depoladıktan sonra yine yukarıya çıkarız..."

Haksızlığa uğramış, dışlanmış gibi hissetmişim kendimi. Hiç düşünmeden: "Burası olağanüstü bir yer. Peki, ama neden burayı bizden gizlediniz?" Usta beni gördüğü anda yaşadığı kaygılı halini üzerinden atmıştı. Hüzün dolu bir bilgelikle gülümseyerek: "Siz okumuşlar bizlerden çok farklısınız ve hep farklı olmak için çabaladınız bugüne dek. Bizim kaderimizi paylaşmamak için dahası bizlerden uzaklaşmak ve üzerimizde güç kullanabilmek için, düzenin bütün imkânlarını kullanarak ve inat ederek okullar bitirdiniz. Siz okumuş, ayrıcalıklı, seçkin insanlar bizlerle birlikte, ortak bir şekilde bir şey yapmak istemezsiniz. Sizlere burada, yerin altında sosyalizmi kuruyoruz, deseydik hemen gelir, ama bir süre sonra bize hakim olmak için ayrıcalıklarınızı, imtiyazlarınızı burada da isterdiniz. Bizi buna boyun eğmeye mecbur ederdiniz..."

Elektrik tamircisi konuşurken bir taraftan da bütün dikkatiyle yüzümü inceliyor, duygularımı anlamaya çalışıyordu... Bir an durdu ve gözlerini gözlerimden ayırmadan: "Gerçekten burada yaşamak istiyor musunuz?" diye sordu. "Evet", dedim, "elbette yaşamak isterdim, yukarısı korkunç, dayanmak mümkün değil..."

"Öyleyse", dedi "yazarlığınızın size sağladığı ayrıcalıkları reddedin. Bugüne dek kazandığınız tüm başarılarınızı da... Kitaplarınızı ve yazılarınızı isimsiz yazın."

"Hayır," dedim ani bir öfkeyle, "bunları benden isteyemezsiniz. Ne elde ettiysem alnımın teriyle elde ettim. Neden kitaplarımda ve yazılarımda ismimi kullanmayayım? Hani sizlerin emeğe saygınız vardı?"

Usta, bu direncimi bekliyor olmalıydı ki pek şaşırmadı. Gayet sakin: "Yazar olarak kazandığınız ayrıcalıkları ve başarıları

şu an dayanamadığınızı söylediğiniz bu düzende kazandınız. Baştan aşağı zorbalık, eşitsizlik ve çürümenin hakim olduğu yukardaki düzende... Orada kazandığınız ayrıcalıkları ve sözüm ona başarıları nasıl savunur, korumak istersiniz? İsim kullanarak kitap ve yazı yazmaya gelince, siz bir yerlere gelmiş yazarların yukarıdaki toplumda rekabeti ve gerilimi bir kat daha arttırdığınızı bilmiyor musunuz? Sizin yerinizde olmak isteyen binlerce genç var. Ve birçoğu en az sizin kadar yetenekli... Ama aralarından çok az kişiyle birlikte siz de sıyrılmışsınız. Bu karşı olduğunuz düzenin ilişkilerinden yararlanıp, olanakları lehinize çevirmiş; inadınız ve biraz da şansınız sayesinde bu noktaya gelmişsiniz... Başarı ve ayrıcalık kazandıkça da yeni ıstıraplara, haksızlıklara, yeni gerilimlere neden oluyorsunuz... Biliyorum, siz muhalif yazılar yazdığınızı, özgürlük ve eşitlik için çabaladığınızı söyleyeceksiniz; ama boş laflar bunlar. Siz bu yazılarla başarı ve ayrıcalık kazandıkça, kazanan sadece bu aşağılık sistem olur, başka hiçbir şey değil. Hele düşlediğiniz sosyalizm hiç değil... Şimdi anladınız mı beni, burada sizin yeni ayrıcalıklar ve başarılar kazanarak yukarıdaki gibi gerilim, kıskançlık ve rekabet ortamı yaratmanızı istemeyiz. Okumuşların, seçkinlerin üzerimizde etkili olmasına izin vermeyiz. Buradaki insanların çoğu ya ilkokuldan terk, ya da orta ikiden belgelidir..."

Bunlar benim çok önceden beri düşündüğüm, ama bilinçaltımın en derin, en karanlık köşelerine gizlediğim düşüncelerdi... Bu düşüncelerimle yüzleşmekten hep korkmuştum. Şimdi olduğu gibi... Bu yüzden bastırıldığı korkularıyla ansızın karşılaşan insanlar gibi bu duygularımın üzerini hemen örtmüş ve kendimi gizlemeye başlamıştım... "İzin verin bu teklifinizi düşüneyim," dedim ustaya... Ve bu yerin altındaki düşülkeden çıkıp karanlıklar içindeki evime doğru yürümeye başladım. Yukarıdaki bu dünya, yerin altındaki düşülkeyi gördükten sonra artık daha

bir acımasız ve anlamsız gözüküyordu gözüme... Ama yine de bu düşölkeye kavuşabilmek için bu karanlık yerde kazandığım başarı ve ayrıcalıkları terk etmeye hazır hissetmiyordum kendimi: Isimsiz kitap ve yazı yazmaya... Henüz aşğıdaki o düşölke-
de yaşamaya hazır değildim...

Salih Abi merhametliydi...

Çoğu kez meyhaneden hemen herkes kalkıp gittikten sonra, bir tek bizim masamızı bekleyen ve yorgunluktan mecalsiz kalmış, uykulu gözlerle bir an önce bizim de gitmemizi bekleyen, ama bir şey söylemeye dili varmayan tedirgin garsonları, utan-
gaç komileri önce o fark eder; “Hadi arkadaşlar kalkalım, çocuklar bizi bekliyor, bakın hepsi nasıl da yorgun, biz içkimize, sohbetimize sahilde devam ederiz,” derdi hep...

Onun kadar merhametli olamadığımız için kendimize değil, için için ona kızardık sanki...

Bizden beş, altı yaş büyüktü Salih Abi. Sık sık iş değiştirirdi. Tuhaftı, uyumsuzdu. Okumamıştı. Kimsesi yoktu. Hiçbir işte di-
kiş tutturamazdı... İşten çıkartıldığında ise kimseyi suçlamazdı. “Sadece, yanlış zaman, yanlış insan,” derdi... Kötü bir zamanda dünyaya geldiğini düşünürdü... Geniş yakalı eski moda gömlek-
ler giyerdi ve gökyüzünü saatlerce seyrederdi. Onun kadar gök-
yüzüne güzel ve derin bir özlemle bakan insan görmemiştım hiç... Sanki yaşadığı ve delice sevdiği bu dünya, bu hayat bir ha-
pishaneymiş, gökyüzünde bu dünyadan kaçacak bir pencere, bir dehliz bulmuş gibi sır dolu bir dikkatle bakardı...

Her Şeye, herkese karşı çok dikkatli bir insandı Salih Abi... Bizler gibi sadece kendisiyle meŐul değildi. Gözlere dikkat ederdi o. Ellere. Ayakkabı bağlarına. Eski evlerin kapılarına, kapıların üzerindeki iŐaretlere, yürüyüŐlere, endiŐelere, kuşlara, gizli akıtılan gözyaşlarına, telaŐlara, yunuslara, mucizelere, düşen cemrelere, gizli kahramanlıklara, sahipsiz inceliklere dikkat ederdi...

O cömert dikkati boğmazdı kimseyi. Masada aramızdan birinin kalbi mi kırıldı, birimiz gözyaŐını saklamak için tuvalete mi gizlendi, iki insan o gece birlikte olmaya mı karar verdiler, ilk o hissedirdi... Aniden kaybolurdu o. Hep kendimizle meŐul olduğumuzdan onun ne zaman kalkıp gittiğini çoğu kez fark etmezdik... Sonra birden elinde, mevsimlere, mevsimlerin sezgilerine göre menekşeler, sarı gller, nergisler, papatyalar, yaseminlerle ve sevinçli bir telaşla çıkagelir kalbi kırılana, gözyaŐını gizli akıtana, birlikte sevgi yolculuğuna çıkmaya o gece karar verenlere sonsuz ve Şefkatle uzatırdı... Saat gecenin kaı olursa olsun...

Kimi günler o çok eski Şişe dibi gözlüklerini takıp, sekize, ona katlayıp, ceplerine sıkıŐtırdıĐı, bumburuŐuk mektup kâğıtlarına kargacık burgacık yazdığı Őiirlerden okurdu... Ömer Hayyam'dan, fahiŐelere aşk Şiirlerini yazan, tutunamayan Şair Muhammer Hacıoğlu'ndan, mit YaŐar'dan; Şiir okurken sesi titrer, gözleri dolardı... Hatta arada sırada kendi yazdıklarını da okurdu... Cahide Sonku'ya yazdığı bir Şiiri vardı ki, onu okurken kendinden geçerdi. Kötü bir Őiirdi, ama çok itendi. Cahide Sonku'ya Balıkpazarı'nda, Beyoğlu'nda o çok perişan, kirli, o yaşlı haliyle ne zaman rastlasa, hemen hazır ola geçer; "Selam olsun vazgemiŐlere, selam olsun sevdalı insanlara," deyip, asker selamına dururmuŐ... Askerlik yapmamıŐı ve hayatında karşısında hazır olda durduğu tek insanın Cahide Sonku olduğunu söyler-

di. Kendisini överek anlattığı tek anısıydı bu...

Peki, her şeye ve herkese dikkatle bakan, hayattan istifa ettiği için sezgileri son derece gelişmiş olan Salih Abi, aslında ondan gizliden gizliye çekindiğimizi ve onu bir türlü kendimize yakın hissedemediğimizi, hatta aramızdan bazılarının onun o eski moda kibarlığını bile hesaplı bulduğunu hissetmiyor muydu?..

Hissediyordu sanıyorum; o onu sevmek isteyip de bir türlü sevemeyişimi de fark ediyordu büyük ihtimalle... Başarısız da olsak, onu sevmek isteyişimiz bile belki de yetiyordu ona... Kimbilir belki de bizde, bizim kendimizde göremediğimiz, görmek için hiç uğraşmadığımız, belki de ölene dek göremeyeceğimiz özellikler, gizler, derinlikler keşfetmişti... Ama bunları bize hiç söyleyemedi. Çünkü izin vermedik buna... Bir hafta sonu, hep birlikte şehirdışına, pikniğe gittik. Giderken herkes çok neşeli gözüküyordu. Ama dönüşte insanlar arasında garip bir gerginlik ortaya çıkmıştı. Suratlar asılmış, etrafa kuşkuyla bakan arkadaşlarımız, üçer, beşer gruplar oluşturmuş, sanki zehirli bir söylentiye kulaktan kulağa dolaştırarak çoğaltıyorlardı.

Sonunda benim de kulağıma geldi bu zehirli söylenti: "Salih Abi ibneymiş!"

Aramızdaki hemen herkes bu söylentiye inanmaya hazır, sanki çok önceden böyle bir şeyi bekliyor gibiydi... Bu söylentiyle Salih Abi'nin hayatımızdaki önemi, bizim için yaptıkları, hatta onu sevme çabamız bile bir anda sanki hiç olmamışçasına anlamını yitirmişti...

Dağ köyüne pikniğe giderken Salih Abi'nin yanında oturan bir arkadaşımız uykusu gelince farkında olmadan başını Salih Abi'nin omuzuna dayamış hafifçe... Salih Abi ise bu arkadaşımızın elini tutmuş ve bir süre okşamış. Arkadaşımız uykuyla uyanıklık arası fark etmiş, ama elini hemen çekememiş. Salih

Abi'nin elini neden okşadığını önce pek anlamamış. Yanlış hüküm vermekten çekinmiş. Neden okşadığı... Yanlış hüküm vermek... Hep o arkadaşın soruları, cümleleri... Ve sonra bütün bu tereddütler, belirsiz endişeler bir anda kesin bir yargıya dönüştü... Salih Abi ibne...

Oysa aramızda eşcinsellere karşı böylesi yargılayıcı, dışlayıcı bir tutum sergileyen olmamıştı hiç. Aksine, hayatımıza giren eşcinsellere anlayışlı ve açık davranmakla gizli bir övünç duyardık... Omuzuna başını dayayan birinin elini tutup o şiş parmaklarıyla okşadı diye, birden bire nasıl ibne olmuş ve neden aramızdan dışlanmıştı Salih Abi... Çünkü o, bize göre bir amacı, bir işi olan, saygın bir eşcinsel değildi...

Eğitimsizdi, kimsesizdi. Bize göre ortaya bir şey koymamıştı. Üstelik tuhaf biriydi. Hiçbir şey olmak istemiyordu mesela. Çünkü bize göre, öğrendiklerimize göre her şeye dikkat etmek, mucizelerin peşinde olmak, gökyüzünü büyük bir incelikle seyretmek, gecenin en geç saatinde nerede hangi çiçek satılmaktadır, hangi çiçekçi açıktır, bunları bilmek, vazgeçmiş olmak, vazgeçmişlerin önünde hazır ola geçip, selam durmak, kimseyi yargılamadan anlamaya çalışmak başlıbaşına bir amaç olamazdı!

Bize öğrettiklerine göre kimsesiz kuşlara avuçla su vermek de, zehirlenmiş köpeklerle yüreği ağzında sarımsaklı yoğurt yedirmek de başlıbaşına bir amaç hiç olamazdı zaten...

Ürkütürdü bizi Salih Abi. Geniş yakalı eski gömlekleri, hiçbir yere ait olmayışı, şiş parmakları, şişe dibi gözlükleri, hayatın hiçbir şey beklemeyişi, kendisiyle dalga geçmesi, buruşuk mektup kâğıtlarına yazdığı şiirleri, bizim kendimize göstermediğimiz dikkati, özeni onun bize göstermesi ürkütürdü bizi...

Belki de irademizin, yörüngemizin dışında oluşu ürkütüyordu bizi. Bu yüzden onu birbirimizi yargıladığımız gibi yargılamazdık.

O ne rakibimizdi, ne de ona bir iřimiz dūřebilirdi. Bu yūzden zamanımızı çaldıđını, kafamızı karıřtırdıđını geiriyorduki imizden... Būtūn o muhalif, sıradıřı sōzlerimizin, tavırlarımızın altında; bōyle yařanmaz, bōyle bir insan olamaz, diye dūřūnyorduk... Onu bir tūrlū sevemediđimize ūzūldūđūmūzū sanırken, aslında bir taraftan onda gizli bir gūnah arıyorduk... ūnkū bizi rahatsız edecek kadar dūrūst ve zararsız biriydi. Bir gūnah bulunmuřtu sonunda: Omuzuna bařını dayayan kendi cinsinden birinin elini okřamak!... İnanın, elini okřadıđı aramızdan bir kız olsaydı da bu suçlamalar pek deđiřmezdi...

Bir yabancı, bir vazgeçmiř, bir amasızsan; ūstelik kimsenin rakibi deđil ve kimseyi yargılamıyorsan bundan būyūk bir suç mu olurdu!..

Peki bizler kimlerdik? Nefret ettiđimiz iřlerde, ofislerde çalıřıyor, benimsemediđimiz dergilerde, gazetelerde yazıyor, bitirmek isteyip de bir tūrlū bitiremediđimiz iliřkileri sūrdūrūyor, kopmak istesek bile bir tūrlū kopamadıđımız çevrelerde, řehirlerde hayatımızı tekrar edip duruyorduk. Ama bařkalarına, dıřarıya ōnemli bir iřimiz, belli bir amacımız varmıř gibi gōstermeye ōzel bir çaba harcıyorduk...

O gūnden sonra Salih Abi'yi kimse ne bir meyhaneye, ne de bir geziye çađırdı. Geldiđinde ise sođuk davrandılar. O ise hiç savunmadı kendini... Bir keresinde oturduđumuz masaya geldi, yūzūnde yine aynı bađıřlayıcı tebessūm vardı, sađ elini kalbine gōtūrdū. Hafifçe eđildi ve; "Selam olsun vazgemiřlere, selam olsun sevdalı insanlara," deyip gitti. Bir daha da ortalıkta hiç gōzūkmedi...

Aradan aylar geçti. yaz bitti, sonbahar da... Zalim kıř gūnlelerinden biriydi. Evdeydim. Pencereden lapa lapa karın yađıřını seyrediyordum. Çok tuhaftı; pencereden karın yađıřını seyredirken, aklıma Salih Abi dūřmūřtū. Bu havada nerede olabilece-

ğini düşündüğüm sırada telefonum çaldı. Arayan gazeteci bir arkadaşım dı. Salih Abi için ne kadar üzüldüğümü biliyordu: “Salih Abi'yi son kez görmek istiyorsan hemen taksiye atla gel,” dedi.

Yine her zaman olduğu gibi şişe dibi gözlükleriyle gökyüzüne güzel ve sonsuz bir özlemle, yaşadığı ve delice sevdiği bu dünya, bu hayat sanki bir hapishaneymiş, sanki gökyüzünde onu bu dünyadan dışarı çıkartabilecek bir pencere, gizli bir dehiz bulabilecekmiş gibi sır dolu bir dikkatle bakıyordu...

Yaz geceleri hep birlikte içki içtiğimiz, ama kış aylarında kapalı olan meyhanenin önündeki sokağın kenarına kurduğu koca masada tek başına oturuyordu. Çırılçıplaktı. Hayatı belki de ilk kez protesto etmek için elbiselerini ateşte yakmıştı. Masasındaki menekşeler, sarı güller, nergisler kar altındaydı... Elinde bir rakı kadehi tutuyordu... Üzerine lapa lapa kar yağıyordu... Kar şişe dibi gözlüklerinin üzerini neredeyse tamamen örtmüştü... Kadchinin üzerini de.

O korkunç soğukta bile yüzündeki ifade yine her zaman olduğu gibi bağışlayıcıydı. Donmuştu Salih Abi!..

SÖYLESENE, SANA NE YAPTIK BİZİ

Sana ne yaptık biz...

Aramızda bir tek sen çalışırdın. Alışverişe gider, yemekleri yapar, ortalığı sen siler süpürürdün.

Bizse sadece konuşurduk... Sabahlara dek.

Birbirimizin sözünü kese kese, kimseleri dinlemeden, sadece kendimizin ne diyeceğini düşünerek ve durup nefes almadan binçlerimizi sivriltip sivriltip konuşurduk; sonsuz ve dinmek bilmeyen bir bencillikle...

Benliğimiz sanki bir kuyunun dibinde sıkışıp kalmış ya da karanlık bir mağaranın dehlizlerinde kaybolmuş da, konuşursak, hem de herkesten daha çok ve daha etkin konuşursak o sıkışıp kalmış ya da kaybolmuş benliğimizi oradan kurtarabilecekmiştik gibiydik...

Konuşurduk, çevremizde olup biten hiçbir şeyi fark etmezdik...

Sense, mutfakta birbaşına bulaşıkları yıkarken hiç haline yazıklanmaz, sadece bizim söylediklerimize kulağını verirdin büyük bir dikkatle... Gurur duyardın bizimle, bizim akıcı, güzel sözlerimizin hayatın ve dünyanın sırlarını aydınlatacağına, insanların acılarına ve dinmek bilmeyen dertlerine çözüm olacağı-

nı sanırdın...

Bize ne yapsan yetmezdi sana... Kahvelerimizi yaparken, köpüklerin fısıltısını beklerken hep şöyle fısıldardın: “Onlar için daha çok emek harcamalıyım, daha çok şey yapmalıyım... Biliyorum yetmiyorum onlara, ama iyi niyetimi anlar onlar benim... Bu kadar güzel konuşan, bu kadar güzel düşünen insanlar, benim içtenliğimi, onları her saniye düşündüğümü, üzerlerine nasıl titrediğimi mutlaka bilirler...”

Ah, sana ne yaptık biz...

Bizim o güzel, akıcı, etkin konuşmalarımızı kafanda öyle büyütür, bizi öyle yüksek yerlere koyardın ki, her sabah, kahvaltı hazırlamak için hepimizden önce uyandığında bu dünyadaki kendini hatırladığında, kendinle yüzleştğinde ilk aklına hepimizden daha az kitap okuduğun gelirdi, kültürel yetersizliğin, o uçsuz bucaksız felsefe tarihi, klasikler, sosyalist tarih, dilinin bile dönmediği karmaşık kavramlar, isimlerini hiçbir yerde duymadığın filozoflar gelirdi aklına...

Bunları bilmediğin için içindeki sevginin eksik olduğunu düşünürdün sen... Bizi, kendini ve hayatı hep gerektiğinden daha az sevdiğini ve bize, kendine, hayata karşı hep eksik hissederdin...

Uyanır uyanmaz hayat yüzüne çarpardı... Sendeletirdi seni.

Uyandığında seninle beraber uyanan bu derin utancını bastırabilmek için bütün gücünle işine verirdin kendini...

Sobayı yakar, bakkala gider, çayı hazırlar, sofrayı mükemmel bir şekilde donatır, sonra da bizi hayatın sırlarını uyandırır gibi büyük bir özenle ve sevgiyle uyandırırdın...

Söylesene sana ne yaptık biz...

Bir akşam biz yine sonsuz ve dinmek bilmeyen ve kışkırtılmış arzularımızla konuşurken, sen yine mutfaktan bizlere bir şeyler taşıırken, konu bir ara üniversitelerdeki faşist öğrencilere gelmişti...

Durup dinliyordun bizi, bir taraftan da masamıza tabakları yerleştiriyordun.

Sonra ansızın; "Biliyor musunuz arkadaşlar," diye lafa girdin, "ben bu faşışt dediklerinize çok acıyorum, üzülüyorum onlara, neden böyle yanlış şeylere inanıyorlar, onları ikna etsek, mesela bir akşam birkaçını bu eve getirsek, konuşsak düşüncelerinin yanlış olduğunu söylesek, onlar da bizlere katılsalar, ne iyi olur..."

Evet, sen bunları söylediğinde sanki bulunduğumuz odaya bomba düşmüş gibi olmuştu... şaşkınlıkla sana bakıyorduk... Faşistlere üzülmek, onlara acımak öyle mi!..

Üstelik, onları, buraya, evimize çağırarak...

Durmadan bize yemek hazırladığın, bulaşık yıkadığın mut-fakta yalnız kalakala çıldırmış olmalıydın...

Bir faşışte acımak ancak çıldırmış olanların aklından geçebilirdi...

Sana nasıl bakmış olmalıyız ki, her zaman olduğu gibi seni yine kendinden kuşkuya düşmeni sağlamayı başarmıştık...

Söylediğine hemencecik pişman olmuşsun çoğu zaman olduğu gibi... "Kusuruma bakmayın," dedin, "ben sizin gibi bilgili değilim, düşünmeden konuşuyorum işte... Ne olur anlayış gösterin..."

Evet, işte hep böyleydi, evin bütün işlerini sen yapardın, bir tek sen çalışırdın, ama sadece biz konuşurduk, biz fikir yürütürdük; hayat, insanlık ve bu koca dünya hakkında...

Sen kırk yılda bir konuştuğunda bize göre mutlaka yanlış bir şey söylerdin, hiç olmayacak, tuhaf, akla, hayale gelmeyecek şeyler söylerdin... Bu yüzden senin susup, hiç fikir yürütmeden, sadece çalışmanı isterdik, sessizce... Hiç lafa karışmadan...

Ama bir gece çok korkunç bir şey oldu; işte o zaman seni ve kendimizi yeniden düşündüm..

Hep birlikte bir filme gitmiştik... Filmin adı "Venedik'te Ölüm"dü... Thomas Mann'ın o mükemmel romanından uyarlanan o görkemli film...

Hepimiz gibi sen de etkilenmiştin filmden.. Film biter bitmez gözlerin dolu dolu, hepimize dönerek: "Ne kadar güzel bir film bu, inanın çok etkilendim, ne iyi yaptınız da beni çağırdınız, sağ olun, ben bu filmi artık hayatım boyunca unutamam," demiştin...

O an, tıpkı faşistlere acıdığın gün gibi, ya da biz konuşurken araya girip bizce garip sözler söylediğin anlarda olduğu gibi tuhaf, anlaşılması güç bir suskunluk olmuştu aramızda...

Bizim gibilerin çok beğenip çok etkilendiği bir filmden senin gibi biri nasıl böylesi hayranlık dolu sözlerle bahsedebilirdi...

Sen bizim gibileri nasıl olurda kendi beğeni düzeyimizden kuşkuya düşürürdün...

İşte bu suskunluk ve ardından sana yönelen bu yadırgayıcı ve küçümseyici bakışlardan anladım ki her ev, her arkadaş grubu bir devlet, bir sistemdi.

Anladım ki her evde burjuvalar ve proleterler vardı...

Her arkadaş grubunda egemenler, soylular ve köleler vardı...

Anladım ki, neden yana, neye karşı olursa olsun her aile, her ilişki, her arkadaş grubu kendi burjuvalarını, proleterlerini, kendi soylularını, kölelerini oracıkta, hiç konuşmadan, garip ve sessiz bir anlaşmayla hemencecik yaratıveriyordu...

Sen bizi, bizim kendimizi ve birbirimizi sevdiğimizizden daha çok severken, seni gönüllü kölemiz, seni emeğine mahkûm proleterimiz yapmıştık aslında... Ve bundan pek de rahatsız değildik...

Anladım, burjuvalara, krallara, soylulara karşı olduğunu söyleyen biz sahte burjuvalar, sahte krallar, sahte soylular kadar tehlikelisi yoktu...

Ah, sana ne yaptık...

Canım, canım benim...

Sana ne yaptık... En fazla gecenin bir yarısı telefon açıp, sen tam karşılıksız kalan sevgilerin, inceliklerin yüzünden zehirlenirken: "Biraz daha dayan, hayat aslında çok güzel, yaşamalısın," demekten başka sana ne yaptık...

Ah, söylesene sana ne yaptık!...

DİYALEKTİĞE İNANMAZSAN BURADA ZAMAN GEÇMEZ...

Bir yaz akşamıydı. Canım hiçbir yere gitmek istemiyordu. Bir an önce eve gidip yazı yazmak istiyordum. Yazmaktan, okumaktan daha hayırlı bir iş o an aklıma gelmiyordu.

Beşiktaş'taki tanzim satışa gittim. Kirazın kilosu bir milyon lira olmuş. Vakitsiz yağan yağmurlar çürütmüş kirazları. Fiyatları yükselmiş. Alamadım. Onun yerine biraz kayısı ile üzüm aldım...

Evde yemek yapmak çok zamanımı alıyor. Genellikle dışarda yiyorum yemeğimi. Hem evde yalnız başıma yemek yemek hüzünlendiriyor beni.

Beşiktaş'ta çarşının içinde yeni bir restoran açılmış... Aslında bana göre bir yer değildi. Papyonlu, siyah takım elbiseli garsonlar dolaşıyordu etrafta. Pahalı bir yere benziyordu.

Oysa ben alçakgönüllü, sokak aralarındaki küçük aşevlerini severim. Hani, istediğiniz zaman nazlanmadan her şeyin azından veren: Az türlü, az pilav, az döner, az musakka, az karnıyarık... Pardon, karnıyarığın azı olmuyordu!..

Bu restoranda böyle bir şey teklif bile edilemeyeceğinden bile emindim... Girsem mi girmesem mi, diye düşünürken, kapı-

da bekleyen esmer, ince bıyıklı, orta yaşlı takım elbiseli bir görevli, "Buyrun efendim, içinde yerimiz var," deyince, bir anda kendimi içinde ve bir masada oturmuş buldum...

Etraf oldukça kalabalıktı. Garsonlar arı gibi çalışıyordu... Masaların arasında servisi ve garsonları denetleyen ciddi ve kuşku bakişlı bir işletme görevlisi dolaşıyordu...

"Hoş geldiniz. Yalnızsınız galiba. Evet, ne arzu etmişsiniz?..."

Başımı kaldırdım. Lacivert önlüklü, pembe fularlı, saçlarını iki yandan örgü yapmış garson bir genç kızla karşılaştım. Elindeki küçük bir defter, siparişlerimi bekliyordu. Yüzü esmerdi. Dardı. Güzel sayılmazdı. Ama garip bir çekiciliği vardı, iki siyah alev gibi olan gözlerinde çok yoğun ve kararlı bir ifade vardı. Öfke, merak, inat, sabır ve daha birçok şey saklıydı o iki alevde. Çok zayıftı. Kolları çırpı gibiydi. Yorgunluğunu saklamayı iyi biliyordu. Gülümsedim. Karşılık vermedi. Sonra siparişimi aldı... Giderken arkasından baktım. Hafif kamburu çıkmıştı. Topuğunun biraz üzerine bir yara bandı yapıştırmıştı. Ayakkabısı vuruyordu anlaşılan...

Tanrım, ben bu yüzü nereden hatırlıyordum. Yemeği, eve gitmeyi, yazacağım yazıyı, gece de etkisini hiç yitirmeyen korkunç sıcaklığı bile unutmuştum bir an...

Bir türlü hatırlayamadığım garson kızın yüzü beni bir anda her şeyden koparmıştı. Sanki sıcak düşlerim, arzularım, öfkeleirim ve beklentilerim gibi, belleğimin de üzerine örtmüş ve içini boşaltmıştı...

Garson kız, yüzünü büyük bir dikkatle inceleyen bakişlarıma aldırış etmiyormuş gibi yaparak istediklerimi getirdi ve özenle masama yerleştirdi. Ardından küçük defterini önlüğünün cebinden çıkartıp: "Başka bir arzunuz var mı?" diye sordu.

O anda yemek yemek umurumda bile değildi. Merakımı ondan saklamaya hiç uğraşmadım nedense, "Özür dilerim, ben si-

zi nereden tanıyorum acaba? “Çok düşündüm, çıkartamadım,” diye sordum. Gözlerinden bir an için gurur ve alay karışımı bir parıltı geçti ve hemen kayboldu: “Sizin için çok önemli olduğunu sanmıyorum. Yormayın kendinizi, hem yemeğiniz soğuyor.”

Yeniden arkasını dönüp, bir başka masaya yöneldi.

Sırtındaki hafif kamburluğa bir kez daha baktım. Hızlı, gergin yürüyüşüne. Topuğunun üzerindeki yara bandına. Nasıl oldu, anlayamadım, birden, birden her şey aydınlanmış, onu hatırlamıştım... Evet, o iki alev göz, esmer, daracık ve etrafına suçlayıcı ifadelerle bakan kararlı yüz... İstanbul’da bir kültür merkezinde yapmış söyleşi sırasında görüşlerimi, düşüncelerimi çok ağır bir dille yargılamış, mahkûm etmişti...

Sol ortodoks siyasi gruplardan birinin üyesiydi. Devrimin sadece şiddet yoluyla, yani silahlı mücadeleyle gerçekleşeceğini savunuyordu. Beni ve yazdığım dergileri neredeyse bu düzenin savunucusu olarak görüyor, pasifist bir küçük burjuva ve reformist olmakla suçluyordu...

Söyleşiyi dinlemeye gelenleri bana karşı birleşmeleri için ikna etmeye çalışıyordu sanki. Yargıları çok ağırdı...

Sosyalist bir demokrasiyi istediğimi, bunun için hayatımı bile vermeye hazır olduğumu söylediysem de onu ikna edememiş-tim. Zaten konuşurken bana bakmıyordu bile... Konuşmasını bitirdikten sonra, çantasını almış ve çıkıp gitmişti. Salondan çıkana kadar, bir süre o hafif kambur sırtına bakmıştım. Düşüncelerimden emindim emin olmasına; ama nedense ondan etkilanmıştım. Söyledikleri değil de konuşma tarzı, gözleri, bakışındaki inatçı kararlılık etkilemişti beni...

Yemeğinden bir iki kaşık aldım, ama iştahım kaçmıştı. Göz ucuyla ve büyük bir dikkatle onu izliyordum. Korkunç bir tempoda çalışmasına rağmen onun da beni gövdesiyle izlediğini hissediyordum. Bir ara yan masamda oturanların siparişlerini alıp

mutfağa giderken: "Bana o günkü söyleşide haksızlık ettiğinizi hiç düşündünüz mü?" diye sordum. Onu tanımamdan hoşnut olmuştu sanki. Ama yine pek belli etmedi. Yine o inatçı ve kararlı ifadesini takınarak: "Hayır, hiçbir zaman. Sizin gibileri o kadar iyi tanıyoruz ki..."

Damarıma basmayı iyi biliyordu. Toptan ve hiç şüpheye yer bırakmadan yargılanmak beni öylesine çileden çıkartırdı ki. Etrafına, masaların arasında dolaşan işletme görevlisine bakındı bir an. Sonra yüzü tamamen ifadesizleşti ve hemen uzaklaştı yanımdan...

Yan masadakilerin siparişlerini verir vermez saldırıya geçtim: "Sanki bir Tanrı gibi konuşuyorsunuz? Nereden alıyorsunuz bu gücü? Bir tek siz mi biliyorsunuz doğruyu? Herkes sizin gibi düşünmek zorunda mı?"

Sanki bu soruları bekliyor gibiydi. Bir korsan miting öncesi etrafta sivil polis var mı, diye bakar gibi çok kısa bir an; ama hastalıklı bir dikkatle baktı yine etrafa... Gözlerime bakmadan, ama duyacağım bir şekilde: "Biz Tanrıya inanmayız, biz diyalektiğin yasalarına inanırız. Gücümüzü bu yasalardan alırız biz. Sizlerse gücünüzü bu köhnemiş düzenden alıyorsunuz. Sistem size önemli bir görev vermiş. Değilmişi gibi yapıyorsunuz, ama aslında çok farkındasınız, bu sistemin göstermelik muhalefetini sizler temsil ediyorsunuz. Bir tür sübap görevi yani. İnsanların bu sisteme duydukları öfkenin, tepkilerin içini sizin gibiler boşaltıyor," diye öfke, gurur karışımı bir ifadeyle fısıldadı...

Sonra yine etrafa baktı ve yanıtları hiç beklemeden hızlı adımlarla mutfağa yöneldi...

Hafif kambur sırtına bakarken bir an bakışlarım garsonları denetleyen görevliyle karşılaştı. Konuştuğumuzu fark etmişti. Bakışlarımı kaçırdım. Artık orada duramazdım. Hesabı istedim. Ve hiç beklemeden kendimi restoranın dışına attım. Eve döner-

ken yol boyu garson kızı düşündüm...

Bir insan, üstelik kendisine solcuyum diyen bir insan neden bu kadar katı ve yargılayıcı olabilirdi... Neydi onu bu denli katı ve öfkeli kılan... Benim de hayatım pek kolay sayılmazdı... Sabahlara kadar okuyup yazmak zorundaydım. Kimi zaman düşünmekten beynim uyuşuyordu. Uykularımdan boğularak ve neredeyse nefes nefese uyanıyordum. Hiçbir zaman gevşeyemiyordum... Yazdıklarımдан ötürü sık sık hakkımda dava açılıyordu... Biraz olsun bana hak veremez miydi...

Ne tuhaf, yaşça benden hayli küçük; onu geçelim, kimi görüşlerini katı ve sık bulduğum birinin, bana biraz olsun hak vermesini istemek, ona karşı duyduğum ve çok derinlere bastırduğım suçluluk duygusunun belirtisi değil miydi...

Ya söyledikleri gerçekten doğruysa, ya gerçekten bize pek de fark ettirmeden, insanların bu sisteme duydukları tepkilerin, öfkelerin içini boşaltma görevi verildiyse, çektiğimiz onca sıkıntı, onca yorgunluk, didişme, hepsi sadece bunun içinse...

Kaygılarla ağırlaşan düşüncelerim beni öylesine hırpalamıştı ki, sabaha karşı yorgunluktan bitkin düşmüş adeta sızmıştım. Öğlene doğru uyanır uyanmaz aklıma ilk düşen, akşam olunca o restorana gidip garson kızı yine görme fikriydi...

Restoran yine bir akşam öncesi gibi kalabalıktı. Garsonlar inanılmaz bir koşuşturma içindeydiler. Yine onları denetleyen ciddi ve kuşkucu bakışlı görevliler dolaşıyordu masaların arasında...

Gözlerim garson kızı aradı. Ama görünürde yoktu. Acaba bugün gelmedi mi, diye geçti aklımdan. Masalardan birine kahve götüren kibar, efendi tavırlı bir komiye sordum onu. Komi bir an için süzdü beni, sonra hemen gözlerini kaçırdı: "Onu bu sabah işten çıkardılar," dedi mahcup bir ifadeyle. "Neden?" diye bağırdım birden.

Sesimi kendim bile tanıyamamıştım. Restorandaki derin uğultu bir anda kesildi. Herkes bana bakıyordu... Nedense hiç umurumda değildi.

Komi bu defa gözlerime çok anlamlı, çok yoğun bir ifadeyle bakarak: "Müşterinin önünde dizini bükmüş, o yüzden..." dedi. "Müşterinin önünde dizini mi bükmüş, bu nasıl bir saçmalık. Bu yüzden insan mı kovulur?" diye bağırdım yeniden.

Rol mü yapıyordum, yoksa gerçekten bu denli öfkelenmiş miydim ayırdına varamıyordum...

Ama sesimi ve ölkemi denetleyemiyordum, ya da denetlemek istemiyordum. "Kim buranın sahibi, kim çıkardı onu?" diye bağırdım vargücümle yine... Etraftaki uğultu tamamen dinmişti. Bir çocuk ağlaması duydum uzaktan.

Garsonları denetleyen, siyah takım elbiseli, ciddi ve kuşkucu bakışlı orta yaşlı görevli geldi yanıma. Soğukkanlı olmaya çalışıyordu, ama adamda bet beniz atmıştı. "Beyefendi, lütfen, burada böyle bağırıamazsınız. Bir şikâyetiniz varsa, buyurun müdüriyete gidelim." Görevlinin yüzüne iyice baktım ve hemen o an anladım. Garson kızla konuşurken bizi gören adamdı bu...

"Benimle konuştuğu için attınız onu değil mi?" diye bağırdım..

Birkaç garson ve komi etrafıma çember yapmıştı... Görevlinin üzerine yürüdüm. Kalbim gümbür gümbür atıyordu: "Söylesene be adam, neden attınız o kızı işten?" diye bağırdım yeniden. Müşterinin önünde dizini bükmüştü, o yüzden. "Sizinle alakası yok, ama bağırmayın, buyurun içeri geçelim, orada konuşuruz," dedi, ama sabrının sonuna gelmişti...

"Girmiyorum müdüriyete filan," dedim. "Hem yalan söylüyorsunuz, siz onu benimle konuştuğu için attınız, alçak herifler sizi..."

Birkaç garson beni tutmaya çalıştı, onları itip, görevlinin

üzerine yürüdüm ve kuvvetlice ittim omuzlarından, önce onun bana yumruk atmasını istiyordum. Görevli birkaç adım sendeledi, ama o anda üç, dört garson ve komi beni ite kaka sürükleyip mutfağın içinden geçirdiler ve erzak deposu gibi bir yere getirdiler. Kafama, sırtıma, böğrümeye yağmur gibi yumruklar ve tekmeler iniyordu. Öyle tuhaf bir şeydi ki, hiç acı duymuyordum. Bedenime yumruklar ve tekmeler inerken sadece bir akşam önce garson kızın söyledikleri geçiyordu aklımdan: "Biz Tanrıya inanmayız, bizler sadece diyalektiğin yasalarına inanırız, gücümüzü bu yasalardan alırız.."

"Siz ve sizin gibiler insanların bu sisteme duyduğu öfkenin ve tepkilerin içini boşaltıyorsunuz..."

İşte tam bu anda o an hissettiğim fiziki acıların kat be kat üzerinde bir acıyla irkiliyor ve var gücümle bağıryordum: "Benimle konuştuğu için mi attınız o kızı, alçak herifler, siz köle mi çalıştırıyorsunuz; insanların konuşmaya hakkı yok mu?.." Ve yine yağmur gibi yumruklar ve tekmeler iniyordu vücuduma...

Bir ara tekmeler ve yumruklar kesildi. Yarı baygın vaziyetteydim. Ne kadar zaman geçmişti, bilmiyorum. Mutfak yanındaki erzak deposunun kapısı açıldı ve biri beni restoranın arka kapısına çıkardı ve kapının önündeki basamaklara oturttu. Hafif bir rüzgâr esiyordu. Burnumdan tuzlu, sıcak bir kan sızıyordu dudaklarımın içine doğru. Kendi kanımı dünyanın en lezzetli sütü gibi emiyordum usulca.

Garip ve hayatım boyunca çok az hissettiğim bir olgunluk, bir bilgelik hissediyordum kendimde.

Dönüp baktım. Garson kızın nerede olduğunu sorduğum komi vardı yanımda, beni o getirmişti buraya...

Kendimi toparlar toparlamaz "Söylesene" dedim, "benimle konuştuğu için attılar değil mi onu, müşterinin önünde dizini büktüğü için değil..."

Komi bana tuhaf ve acıklı bir öfkeyle gülümsedi: "Abi, sende hep kendini düşünüyorsun. Burada çalışanlar sadece müşterinin önünde dizlerini büktüğü için atılırlar... Hem diyalektiğin yasalarına göre böyle olması gerekiyor. Diyalektiğe inanmazsan burada zaman geçmez abi..."

Sanki başka bir ülkeden getirilmiştim buraya. Nereden geldiğimi ya da getirildiğimi bilmiyordum; ama ne yapsam yine de yabancıydım bu ülkeye, insanlarına... Bir türlü bu ülkedeki insanları tanıyamıyordum. Ne düşünürler, ne yapmak isterler, gerçekten neye üzüлүp, neye sevinirlerdi, bilemiyordum...

Cesur mu, korkak mıydılar; iyi mi, yoksa kötü müydüler, anlamak mümkün değildi?

Bu ülkede hiçbir şey görüldüğü gibi değildi; kimse görüldüğü gibi değildi.

Herkes sanki derin ve çok önemli bir sırrı taşıyor gibiydi. Taşdıkları bu çok önemli sır yüzünden insanlar sanki gizli bir yas içindeydiler. Sanki eğlenirken, en ufak bir nedenden dolayı bir araya geldiklerinde kalkıp göbek atarken bile bu yas gözlerinden okunuyordu.

Sanki göbek atarken gözlerinde, 'Biz içimizde öyle önemli bir sır taşıyoruz, öyle ağır bir sorumluluğumuz, yükümüz var ki, bakmayın siz öyle eğlendiğimize,' der gibi bakarlardı... Belki de bu yüzden önemli bir sır taşıdıkları halde, o durumda bile kalkıp göbek atan insanlar bende hayranlık ve hüзün duygusu uyandırıyordu...

Beni anladıklarını sanmıyordum, ama anlarım gibi yapıyorlardı. Çay söylediğimde çay geliyordu, ya da bakkaldan sigara alabiliyordum. Doktora ağrıyan yerlerimi gösteriyor, o da orasını tedavi ediyordu. Bazen iyileşiyor, bazen iyileşmiyordum...

Sevdiğim şarkıları küçük bir pusulaya yazıp garsonla gönderiyordum. Şarkıcı istediğim şarkıları okuyordu. Nedense buna çok seviniyordum.

Günlük hayatım iyi-kötü sürüyor gibiydi... Ama yine de biliyordum ki ben bu ülkeye ait değildim. Yabancı bir ülkeden gelmiş gibiydim.

Günlük hayatım sürse de doktor ağrıyan yerlerimi tedavi etse de, şarkıcı istediğim şarkıları okusa da sanki hep idare ediliyorum gibi geliyordu bana... Çünkü bana hiç kimse taşıdığı o büyük, o ağır sırrın ne olduğunu anlatmıyordu...

İnsanlar sanki ben yanlarına gelince sanki bu sırdan söz ediyorlarmış da, ben duyup öğrenmeyeyim diye hemen konuyu değiştiriyorlardı... Yabancı bir ülkeden gelmiş olduğum için benim bu sırrı öğrenme hakkım yoktu. Bu sırrın ne olduğunu öğrenmek istiyordum, ama zorla ya da onlar istemeden olmazdı. Bunu bana onların anlatmasını istiyordum.

Aslında bu sırrı onlardan gizlice öğrenmekten ve öğrendiğim bu sırrın hayatımı mahvetmesinden korkuyordum... Biliyordum, beni dışarda bırakıp, kapıları kapatıp o büyük ve önemli sırrı konuşuyorlardı... Bu yüzden bu ülkede insan yüreklerini değil, yüzüme kapanan kapıları seyretmek zorunda kaldım en çok... Yüzüme kapanan kapılardaki o tuhaf yazılar, hep bir şeyleri gizleyen sloganlar, alayla örülü tehdit sözleri, acemi kalp resimleri, rumuzları çağrıştıran tuhaf isimler bilmediği bir ülkede yolunu kaybetmiş olan bana esrarengiz yol işaretleri gibi gözükürdü hep...

Yolumu kaybetmiştim, evet. Çünkü en yakınimdaki insanlar-

la ilgili çok önemli gerçekleri, ya da bana öyle anlatılan şeyleri, uzak şehirlerden gelen ve yeni tanıştığım insanlardan öğreniyordum. En yakınımdaki insanlarla ilgili duyduğum o en önemli gerçekler beni daha da yabancılaştırıyordu en yakınımdaki insanlara...

Her şeye öylesine yabancıydım ki kendimi bir türlü anlamlandıramıyordum. Sanki yarım bir insan gibiydim.

Kimdim ben? Karşımdakiler kimdi? Ben nereden gelmiştim? Onlar hangi sırrı benden saklıyorlardı? Neden en yakınımdakiler bu çok önemli sırrı bana anlatmıyorlardı?

Aslında insanlar çoğu zaman kibar davranıyorlardı bana; ama bu kibar davranışlarının altında yabancılara gösterilen o garip küçümsemeyi hissediyordum...

Küçümsüyorlardı beni, çünkü bana inanmıyorlardı, inanmadıkları için de sevgi duymuyorlardı. İnanmadıkları için o önemli sırlarını açamıyorlardı, açamadıkları için de dostluklarını göstermiyorlardı...

Sanki benim dışımdaki herkes hayatın anlamını biliyordu... Aynı dili konuşuyor görünüyorduk, ama biliyordum ki, aynı şeylerden söz etmiyorduk. Hiçbir kelime kendisini anlatmıyordu. Her sözcük, her cümle aslında kendisinden başka anlama geliyordu. Bütün sözcükler, cümleler o önemli sırrı gizleyen birer şifreden ibaretti benim için...

Bazı anlar kendimi öylesine çaresiz hissederdim ki ucu keskin bir bıçakla sözcüklerin, cümlelerin içlerini açıp, orada gerçekte ne olduğunu, benden nelerin gizlendiğini görmek isterdim...

Bana yabancı bir ülkeden gelmişim gibi davranıldığı ve konuşulan dilin gerçek anlamını çözemediğim için hayatıma bir türlü başlayamıyordum.

Onca yıl geçtiği halde yine de kendime ait tutarlı bir öyküm

yoktu. Yaşadığım olayları birbirine bağlayamıyordum. Her şey kopuk kopuktu... Büyük boşluklar vardı.

Üniversiteye yeni başlamıştım. Yolum Ankara'ya düşmüştü. Gece Dikimevi'nde bir öğrenci evinde kalmıştım. Kaldığım öğrenci evine geç vakit bir çocuk geldi. Illegal bir öğrenciydi. Hızlı bir militan olduğu belliydi. Sonra onunla aynı odada yattık. Bir ara sabaha karşı uykusunda sayıklamaya başladı:

"Allahım sen soktun, sen çıkar," diyordu.

Bu sözler daha önce söylediği o teorik, bilimsel sözlere hiç benzemiyordu. Sabah uyandığımızda ona bu sözün anlamını sordum. Ne demekti "Allahım sen soktun, sen çıkar?.." Önce bir an şaşırır gibi oldu. Düşündü... Sonra yüzüne o çok iyi bildiğim, o önemli sırrı saklayanlarda gördüğüm o küçümseme ifadesi geldi: "Çok karışık bu işler, üstünde durma," dedi... Sonra çekip gitti odadan. Ama aradan yıllar geçti, ben hâlâ onun uyurken sayıkladığı sözlerini düşünüyorum ve hiç unutamiyorum...

Üniversiteye kayıt olur olmaz girdiğim illegal örgütte de sempatizandım ben... Hatta adımı bile unutmuştu örgütteki arkadaşlar. Beni hep "Sempatizan," diye çağırırlar, örgüte yeni girenlere, "Sempatizanımız," diye tanıtırlardı... Örgüte yeni girenlerin çoğu sempatizanlıktan hızla kadroya, asıl elemanlığa terfi olur ve kapalı kapıların ardında yapılan gizli konuşmalara alınır...

Bense hep sempatizan olarak kaldım. Örgütteki arkadaşlar bana hep sınırlı görevler verdiler. İyi ve sevecen davranmaya çalıştılar; ama benimle aralarındaki mesafeyi hep korudular. Sık sık beni ve benim gibi hep sempatizan olan ve hep öyle kalacak olanları dışarıda bırakıp kapalı kapıların ardında o çok önemli sırrı konuşmaya devam ettiler...

O kapılardan içeri giremezdim. Ve girmedim de. Benimle ilgili kötü şeyler düşünsünler istemezdim. Beklerdim ki onlar bir

gün gelip anlatsın. Anlatırken de biraz da mahcup olsunlar. Ama ben onlar daha çok mahcup olmasın diye elimden geleni yapayım. Onca yıl bu önemli sırrın ne olduğunu çok merak ettiğim, ama hep dışarıda, kapıların önünde bırakıldığım halde, bütün bunlara aslında çok üzülmemiş gibi yapıp, onları teselli edeyim... Kim bilir belki yadırganacak, küçümsenecek bir şey ama, söylemeden edemeyeceğim. Aslında insanların bana inanması, güvenmesi, beni gerçekten tanıması bütün düşüncelerden, fikirlerden daha anlamlıydı. Düşüncelerden, fikirlerden çok dostluklar, aramızda birgün kurulacağını umduğum derin duygusal bağlar daha önemliydi benim için...

Oysa girdiğim bu illegal örgütteki ilişkiler, kimsenin kimseyi gerçekten tanımaması üzerine kuruluydu. Çünkü burada insanlar birbirlerini gerçekten tanırsa, derin bağlar kurarsa savunulan ideolojiler, siyasi fikirler bu yakınlıktan zarar görebilirdi... Benim gibi sempatizan olanlar ve onlara göre hep öyle kalmakta ısrar edenler, öncelikle asıl bu gerçeğin ayırdına varamıyordu işte...

Çünkü biz sempatizanlar için dostluk, birbirini tanımak, dertleşmek ve derin bağlar kurmak her şeyden çok önemliydi. Ama örgütün yöneticilerine göre sempatizanlar bu yüzden düşüncelere, fikirlere dört elle sarılamıyor, çok zaman kaybediyor ve kaybettiriyorlardı... Bu zaafı yüzünden hep sempatizan kalıyorlardı!

Sempatizanlar ürkek ve çekingen bilinir. Aslında hiç değil. Dostluk için, arkadaşlık için canlarını vermeye hep hazırdır onlar, ama çoğu kimse bunun hiç farkına varmaz... Örgütteki arkadaşlar ben sormadan, bana o çok önemli sırrı anlatıp, ardından gerçekte kim olduklarını anlatıp benden dostluğumu isteselerdi, savunduğumuz düşünce ve fikirler için hayatımı seve seve feda etmeye hazırdım...

Örgütün şefi içimden geçenlerin ne kadarını bilir, benim hakkımda ne düşünürdü bilmiyorum. Zaman zaman yanıma oturur, benimle konuşurdu. Örgütün çıkardığı hangi kitapları okuyup bitirdiğimi sorardı. Sanki bir doktor tavrı vardı onda. Ben de onun hastasıyım. İlaçlarımı alıp almadığımı, iyileşip iyileşmediğimi merak ederdi. İlaçlar örgütün çıkardığı kitaplar ve dergilerdi.

Acır gibi bakardı bana. Bana duyduğu merhamette babacan bir otorite vardı sanki. "Gayret et, bir an önce iyileş ve arkadaşlarına yetiş," der gibi bir hali vardı... Onun gözünde iyileşmek, bu dostluk, paylaşmak, içtenlik ve duygudaşlık kurmak gibi basit saplantılardan vazgeçip katı olmak ve gösterdiği büyük gerçekleri görmektir...

Şefin bir de yardımcısı vardı. O da bana acırdı. Ama o benden daha çok şefe acır gibiydi. Şefin onca işin arasında bizim gibi sempatizanlara çok zaman ayırdığından, bu yüzden örgütte her şeyin aksadığından, yarım kaldığından, bunun da şefi çok üzdüğünden şefi daha çok üzmemek için hiç olmazsa benim bir an önce sempatizanlıktan kurtulmam gerektiğini söylerdi... Şefin yardımcısı her şeyi anlatırdı, ama o çok önemli sırdan yine de bahsetmezdi bana...

Sonra askeri darbe geldi, bizim örgütü ve bütün örgütleri kapattılar. Hepimiz dört bir yana savrulduk.

Aradan yıllar geçti. Birgün duydum ki bizim şefle, şef yardımcısı hediyelik eşya dükkânı ve atölyesi açmışlar. İşyerlerini kimi tanıdıklardan sora sora güçbela arayıp buldum. Onları görünce tıpkı örgüte ilk girdiğim günlerde olduğu gibi mahcup bir heyecan içindeydim...

İkisi de beni görür görmez eskiden olduğu gibi yine saygılı bir mesafeyle karşıladılar. Dikkat ettim, bana yine "sempatizan" diyorlardı. Anlamışım, gerçekten adımlı bilmiyorlardı.

Alınmamıştım. Hem "sempatizan," artık adımdan daha yakın geliyordu kulağıma...

Aslında onca yıldan sonra onlarla çok koyu bir sohbe gir-mek istiyordum. Örgütleyken anlatmak isteyip de bir türlü an-latamadığım, onların önemli görevleri yüzünden gözden kaçır-dıkları olayları ve ayrıntıları anlatmak istiyordum. Her zaman olduğu gibi heyecanlıydım. Kalbimde yaşanmamış, geç kalınmış dostlukların, savrulmalar yüzünden kaçırılmış yakınlıkların de-rin pişmanlığı vardı... Habire konuşup anlatıyordum... Bir hedi-yelik eşya atölyesi ve dükkânında, dahası buraların sahipleri olan insanların bürosunda olduğumu unutmuştum çoktan...

En çok da onlar beni ve birkaç sempatizanı daha dışarıda bı-rakıp, kapıdan içeri girdiklerinde yaşadıklarımı anlatıyordum... Onlar o kapıların ardında, o çok önemli sırları konuşurken ya-şadığım çelişkileri, sancıları, gidip gelmemeleri anlatıyordum... Boşuna mı yaşamıştım o derin sancıları, o boğuntuları?.. Boşu-na mı geceler boyu merak edip durmuştum o çok önemli sırrı?.. Bütün bunların bir anlamı olmalıydı.

Beklemiştim, evet. Yaşadığım her duyguyu, her ânı, her çeliş-kiyi kalbime yazmıştım. Ve unutmamaya yemin etmiştim... Bütün bunlar benim için önemli birer dersti.. Duygularımın incelmesi, kederimin yoğunlaşması, algılarımın derinleşmesi için gerekiy-di... Gördüğüm her şeyi anlamlı bulup değerlendirmeli ve hiç unutmamalıydım... İnaniyordum ki, birgün, dostluğu, arkadaşlı-ğı, duygudaşlığı önemsedigi için bir türlü sempatizanlıktan terfi edemeyen, bu yüzden haline acınan, gizlice küçümsenen ben, çö-zümü olmadığı sanılan bir durum karşısında kimselerin bekleme-diği bir çıkış yapıp, aslında her şeyin farkında olduğumu, bir sem-patizan olsam da, onca tedirginliği, sancıyı ve onca incelmışliği boşuna yaşamadığımı onlara ve örgütteki herkese kanıtlayacak-tım... Ama nedense o beklediğim an bir türlü gelmemişti..

Örgüt kapatılmış, herkes bir tarafa dağılmıştı... Sempatizan da olsam, adım böyle de kalsa, ben yine de o günleri belki de en çok bu yüzden özlemiştim.

"Örgütü yeniden kursak, yine bir araya gelsek. Tıpkı o eski günlerde olduğu gibi..."

Garip bir sessizlik olmuştu. Aslında garip bir sessizlik hep vardı, ama ben yeni fark ediyordum. Eski şef masanın ucunda, koltukta oturuyordu. Şef yardımcısı da onun yanındaki küçük koltukta...

Örgütteyken de öyle otururlardı... Demek hayat her şekilde tekerrür ediyordu...

Eski şef her zaman olduğu gibi bana acıyarak baktı. Onun gözünde ben hep sempatizan kalacaktım belli ki. Hep geriden gelecektim. Olayların, duyguların, tarihlerin gerisinden gelecek, bir türlü "iyileşmeyecektim"...

Eski şef sanki sorumu hiç duymamış gibi:

"Sen şimdi ne iş yapıyorsun?" diye sordu.

O anda hiçbir şey hissetmedim. Sanki bambaşka bir ruh haline geçmiştim. Duvarın kenarındaki rafa dizilmiş oyuncakları seyretmeye başladım. Küçük bir müzik kutusu vardı. Gidip onunla oynamaya başladım... Sonra çalmaya başladı: "Love Story" çalıyordu. O an bu şarkı benimle alay ediyor gibiydi; ama yine de dinlemek hoşuma gidiyordu.

"Love Story" çalarken onlara işsiz olduğumu söyledim... Aslında işe çok ihtiyacım olduğundan değil, müzik kutusu "Love Story"yi çalarken benden yıllardır sakladıkları o çok önemli sırrı belki öğrenebilirim diye geçirdim içimden...

Ve iş tekliflerini kabul ettim...

Onca sırra bir yenisi daha eklenmişti: Eski şefle, eski şef yardımcısı yanlarında çalıştırdıkları insanlara çok kötü davranıyorlardı. Çalışanların hiçbirinin sigortası yoktu. Maaşlar birkaç haf-

ta geç ödeniyordu. Hakkını arayanlar, bu duruma itiraz edenler kovulmakla tehdit ediliyordu...

Onların gözünde ben hep bir sempatizan olduğum ve öyle kalmakta ısrarlı gözüktüğümünden ilk ay hiç maaş vermediler. Aslında onlar sadece bana değil, hiç kimseye maaş vermek istemiyorlardı... Çünkü kazandıkları paraları uzak kıtalardaki ve adı bilinmeyen yıldızlardaki hapishanelerde yatan arkadaşlarına gönderdiklerini söylüyorlardı.

Uzak kıtalardaki ve adı bilinmeyen yıldızlardaki hapishanelerde yatan arkadaşlarına para gönderemedikleri zamanlardaysa hüznlenir, bağlama çalıp, içli türküler söylerlerdi..

Bütün bunların ne anlama geldiğini, küçümsedikleri cahil, apolitik diye alay ettikleri sokağın başındaki hediyelik eşya atölyesi ve dükkânının sahibi olan adamın yanında çalıştırdığı elemanlara onlardan çok daha iyi davrandığını, sigortalarını yatırıp, maaşlarını vaktinde verdiğini söylediğimde, eski şef, söylediği sözleri dinlemeyen ve bu yüzden bir türlü iyileşmeyen hastasına bakan doktor gibi ve yine o küçümseyen, ama daha çok acıyan bakışlarla bakı bana:

"Biliyor musun, sen her zaman sempatizan olarak kalacaksın. Eskiden örgütte öyleydin. Şimdi de iş hayatının sempatizanısın. Bir türlü değişen şartları kavrayamıyorsun. Hep geriden geliyorsun..."

Bir bakıma haklıydı. Ben hep geriden geliyordum. Onların ve birçok arkadaşımın vazgeçtiklerine ben sımsıkı sarılıyordum.

Vazgeçilen şeylerin sempatizanıydım... Bu da bir roman adı gibi oldu ya, neyse...

Beni daha fazla incitip üzmelerine izin veremezdim... Maaşıma karşılık müzik kutusunu alıp ayrıldım yanlarından. Ama ayrılmadan önce sigortalarını yatırmayıp, maaşlarını zamanından çok geç ödedikleri elemanlara, işçilere kısa bir veda konuşması

yaptım... Hayatta sempatizan kalmanın ne kadar önemli olduğunu anlattım işçilere... Masum kalmanın... Dostluğa ve derin bağlara inanmanın ne kadar önemli ve vazgeçilmez olduğunu...

Konuşurken elimde müzik kutusu vardı ve işçiler beni dinlemiyor, habire müzik kutusuna bakıyorlardı.

Aslında yol boyu düşündüm. Dinlememekte haklıydılar. Çünkü sonuçta ben patronlarının eski arkadaşlarıydım... Bilemezlerdi ki onlarla birlikte olduğum örgütte hemen her toplantıda dışlandığımı, kapıların yüzüme kapandığını ve asıl önemlisi onca yıl kendimize, kim olduğumuza ait, sahici hiçbir şey konuşamadığımızı bilemezlerdi ki...

Aradan yine yıllar geçti. Birgün eski şefle, yardımcısının ülkedeki ekonomik kriz yüzünden iflas ettiklerini, uçan kuşa borçlandıklarını öğrendim... Böyle durumlarda olduğu gibi ikisi de kendilerini içkiye vermişlerdi. İstanbul'da, Boğaz'ın kenarında bir balıkçı barınağında, tahtadan bir kulübede yaşıyorlardı.

Bu kulübeyi de uzun uğraşlar sonunda arayıp bulmuştum. Tahta kulübenin açık kalan yerlerini muşambalarla, kartonlarla kapatsalar da yine içeri Boğaz'ın sert, acımasız rüzgârları giriyordu... Ne olur ne olmaz, eski günlerini bilsem de, sempatizanım diye, yine benden çekinmez, kulübelerine beni buyur ederler, onca yıl, konuşamadığımız o çok önemli sırrı, hazır hepimiz her şeyi kaybetmişken korkusuzca konuşuruz, diye umut ediyordum.

Kulübeye usulca yaklaştım. Kalbim eski ve yarım kalmış bir sevinçle çarpıyordu. Kapılarını çalmadan tahtaların aralığından içeri baktım. Eski şef yine baş köşede, yardımcısı da hemen yanında oturuyordu. Demek bu kulübede de hayat tekerrür ediyordu...

İçki içiyorlardı. Önlerinde küçük masada ise sadece içki şişesi vardı ve meze namına hiçbir şey yoktu. Kulübenin içi leş gibi

kokuyordu. Üzerlerinde delik deşik olmuş ve kirden renkleri belli olmayan battaniyeler vardı...

Alkolden yüzleri mora çalan kırmızıya dönmüştü. İkisinin de elleri titriyordu. Ölümüne içtikleri ve ölümü bekledikleri belliydi.

Eski şef yardımcısı üzerindeki yırtık kabana biraz daha sarılıp: "Biz ölürsek gazeteler yazar mı dersin?" diye sordu eski şefe...

Şef bu soruyu hiç yadırgamamış, sanki bekliyormuş gibi: "Sadece gazeteler değil, TRT 1'in gece haberlerinde bile verirler ölüm haberimizi, sana söyleyeyim..."

Eski şef yardımcısı bardağından bir yudum daha aldı... Sevinmişti besbelli: "En kötü ihtimal, bizi tanıyan arkadaşlarımız gazetelere ilan verirler değil mi?"

Eski şef kendinden emin, sanki o gün olacakları görüyormuş gibi: "Sen hiç merak etme, TRT 1'in gece haberlerinde bile verirler..."

Eski şef yardımcısı ölümlerinin haber olacağına tamamen inanmıştı artık...

Sonra kısa bir sessizlik oldu. İçkilerinden birkaç yudum daha aldılar. Rüzgâr tahta kulübenin aralıklarından girip içeriye biraz kolaçan edip çıkıp gitti.

Eski şef yardımcısı bir soru daha soracaktı, üşüdüğünü hatırlamış olacak ki, delik deşik kirli battaniyesine biraz daha sarıldı:

"Hatırlıyor musun, hani bizim örgütte bir sempatizan vardı, sonra atölyeye gelmişti, bir süre çalışmıştı. Uçuk bir şeydi, hani işten ayrılırken işçilere tuhaf bir konuşma yapmıştı. Maaşına karşılık bir müzik kutusunu almıştı."

Eski şef hatırlamıştı:

"Eee, ne olmuş ona?"

"O ölünce hiçbir yerde haber olmaz, değil mi?"

"Olmaz," dedi eski şef, "hem o kim ki, onun ölümünü haber yapsınlar. Altı tarafı bir sempatizandı o..."

O tahta kulübenin önünde esen acımasız rüzgâra aldırmayarak öylece durdum...

Şifreli bir konuşma daha duymuştum işte. O çok önemli sır şimdi de bu şifreli konuşmayla yine gizlenmişti.

Anlamıştım, bu ülkedeki benden hep saklanan bu sırrın ne olduğunu asla bilemeyecektim...

Öylesine uzak bir yerden gelmişim ki buraya, öylesine yabancıydım ki her şeye, hayal kırıklığından da öte bir şeydi bu.

Bu ülkede kim olduğumu ve ne anlama geldiğimi bilmeyen, tuhaf bir sempatizandım ben...

Ruhu yaralanmıştı bana sorarsanız!

Onu hapishanelerde, dışlanmış, lanetlenmiş semtlere, asık suratlı mahkemelere götüren çamurlu, tozlu, yoksul sokaklarda içini ağırbaşlı bir sevinç kaplardı...

Coşkuyu, umudu, neşeyi mutsuzluğun, yıkımın, yenikliğin içinden bulup çıkarmayı severdi... Bataklığın dibindeki parıltılar büyülerdi onu...

Kimsenin tenezzül edip gitmediği gizli, karanlık, lanetlenmiş yerlere gider, orada yaşama ve insana dair bir şeyle bulduğunda yüzü yabani bir gururla parıldardı... Yeni moda, gösterişli ve herkesin gidip eğlendiği, kaygısızca vakit geçirdiği mekânlarda hınç dolu bir eziklik duyardı...

Kimseleri beğenmeyen yabani gururu ve bunu hissetmek için giriştiği her çaba anlaşılması güç bir kişilik yaratmıştı onda.

İnsanlık ve yaşam adına anlamlı bir şeyler mi yapmak istiyordu, yoksa bu yolla o hınç dolu ezikliğini mi gidermek istiyordu, belli değildi. Bazen her şey birbirine karışıyordu. Sanki o da bunu istiyor gibiydi...

Birisinin çıkıp onu çözmesini, ruhunun kilidini aralayıp, onu gerçekten tanımasını istiyor gibi görünse de, buna kim kal-

kışacak olursa hemen ölümcül bir telaşa düşer, içine eskisinden daha çok kapanırdı...

Anlaşılmamak o yabancı gururunu okşuyordu. Merak edilsin, nasıl biri olduğu konusunda insanlar birbirinden farklı görüşler öne sürsün istiyordu. Ama ne yapsalar onu tanıyamayacaklarını biliyordu sanki. Böylelikle onlara duyduğu ve nedenini aslında bildiği ama sakladığı o derin öfkenin ve hınç dolu ezikliğin acısını çıkartmış olacaktı...

Sanki çözüldüğü, anlaşıldığı anda çevresindekilere eşit düzeye gelecekti. Eğer ruhunun kilidi açılırsa artık merak edilmeyecek, önemsiz, sıradan biri olacaktı. Sıradan, önemsiz biri olduğunda ise o ezikliği ve engellenmişliğin ıstırabını, hüznü bir üstünlük duygusuna çeviremeyecekti...

Yenilerek, dışlanarak kazanılan bir galibiyetti bu. Hem herkesin özendiği, genelgeçer bir başarının lekeli, kuşkulu duygusundan uzak kalacak, hem de istenmiş bir başarısızlığın kırıncı, hüznü, ama sıra dışı öfkesini yudum yudum tadacaktı...

Yine de karmaşık kişiliğinin ona hazırladığı en büyük sıkıntılardan biriydi başkalarının ve özellikle en yakınlarının başarılarını kıskanmak...

Başarı kazanmak için hiçbir özel çabaya, hiçbir zorlama ve doğru bulmadığı ilişkiye girmeye tenezzül etmediği halde neden genelgeçer, doğru bulmadığı ve lekeli saydığı bir şeyi bu denli kıskanıyordu... Bu kıskançlık ona başarı duygusunun etkisinden kendisini henüz kurtaramadığını hatırlatıyor, yoksa kolayına geldiği için mi başarısızlığı seçtiği kuşkusunu içinde zehirli bir sızı olarak gizliyordu.

Kendisinden daha yetenekli, bilgili, kariyer sahibi kişilerle aynı masada oturmak istemez, onlarla bir araya gelmemek için akla hayale gelmedik nedenler uydururdu.

Engelleyemediği zaman ya da bir rastlantı sonucu bu insan-

larla bir araya geldiği zaman çoğunlukla bir kibarlık, efendilik robotuna dönüşür, hıncını ve ezikliğini bastıramadığı çok ender zamanlarda ise orada bulunanlara saldırır, hatta hakaret eder, onları yapaylık, samimiyetsizlik, dahası duyarsızlıkla suçlardı.

Ama en önemli ve vurucu suçlaması, 'halktan kopukluk'tu.

Evet, onlar belki bilgili, yetenekli, kariyer sahibi olabilirdi, ama ne yazık ki, aydın olmalarına rağmen halktan kopuktular, hatta halkı sık sık aşağılıyorlar ve onları asla anlamıyorlardı.

Halktan insanlardaki doğallık, içtenlik ve duyarlılığın zerresi yoktu onlarda...

Bu hakaret ve saldırılarına anında karşılık alırdı, alırdı almasına ama, hem o zaten daha bu insanların masasına oturmadan, daha onlarla aralarında bir şey geçmeden bu karşılığı o kendisine vermiş olurdu. O bu kavgayı kafasında çok önceden, henüz sokağa çıkmadan, kimsesiz odasında başlatmış olurdu.

Saldırılarına karşılığın geleceğini beklerdi ama, yine de her defasında ince bir zardan daha zayıf olan egosu, betona sürtünen narin bir kız çocuğunun diz kapağı gibi derin sızılarla yırtılırdı...

Derin sızılarla yırtılan egosunun acısını biraz olsun dindirebilmek için tanıyıp tanımadığı kimi halktan insanların yanına giderdi hemen.

Onlara ne kadar doğal ve içten olduklarını söyler, onlardan hep böyle kalmalarını, hiç bozulmamalarını isterdi.

Nasılsa aydın geçinenler onları hiçbir zaman anlayamayacaklardı, hiçbir zaman kendileri gibi doğal, içten ve duyarlı olamayacaklardı... Arada uçurum mu vardı? Aydınlar böyle olduğu sürece halktan insanlarla aydınlar arasında uçurum varsın olsun-du...

Bir gece yine kendisinden bilgili, yetenekli kariyer sahibi aydınlar tarafından, ki onlar kendilerine, "Biz A grubuyuz," diyor-

lardı; küçümsenip, ezikliği yırtılıp kanayınca, soluğu bunaldıkça gittiği Anadolu Hisarı'ndaki balıkçı tanıdıklarının yanında almıştı.

Balıkçılar kıyıya bağlı sandallarında, lüks lambalarını yakmış, içki kadehlerini doldurmuş, konuşuyorlardı. Geldiğini bile fark etmemişlerdi. Aralarında bir para, bir alacak-verecek meselesi vardı. İçi öylesine acıyordu ki, konuşmalarının arasına hiç beklemeden daldı. “Arkadaşlar,” dedi, “sizler çok doğal, bozulmamış, içten insanlarsınız, ben sizlerden biri olmadığım için inanın çok utanıyorum...”

Balıkçılardan biri, ki en çok ona yakın hissederci kendisini, hem kısa kesmesi, hem de biraz olsun teselli vermek için: “Boşver abi, üzülme, sen keyfine bak, sen bize lazımsın,” deyince, “Yoo öyle değil inanın dostlar, biz aydınlar sizi asla düşünmüyoruz, sizlerin neler çektikleri bizim umurumuzda bile değil, aydınlar kendi çıkarlarının peşinde, sizse...” diye yakınmalarına devam etmiş, ama belli ki aralarındaki para meselesini çözmemekten dolayı gergin olan balıkçılardan biri: “Ya abi, şu an özel bir şey konuşuyoruz, kusura bakma, sen istersen biraz dolaş, sonra gel olur mu?” diyerek onu kibarca sandaldan kovmuştu...

Özellikle o geceyi defalarca düşünmüştü. Aydınlardan ve halktan insanlardan yediği ilk darbe bu değildi. Ama o gece iki darbeyi de, aynı zamanda almış ve kendisini çok yenilmiş, çok yalnız hissetmişti. Hem A takımındaki aydınlar, -ki bunların çoğu kolej bitirmiş, birkaç dil bilen ve aralarına kendilerinden başkalarını almayan insanlardı, -hem de halktan insanlar onu küçümsemiş, dahası dışlamışlardı...

Ve o gece şiddet yanlısı bir nihilist olmaya karar verdi! Tarihe ancak ve ancak şiddetin yön verebileceğini, iktidarın gizli ortağı A grubu aydınların ve düzenin bütün suçunu paylaştan ve eline fırsat geçince başkalarını ezmeye ve sömürmeye hazır

halktan insanların sadece şiddet yoluyla iktidardan ve suçlardan uzaklaştırılıp, böylelikle gerçek kimliklerine kavuşturabileceklerine kendini inandırdı...

O gece, balıkçıların içki içip para meselelerini konuştuğu ve kendisinin kovulduğu sandalın bağlandığı kıyıda, salaş bir meyhanede düşündü bunları... Hem bunları düşünüyor, hem de balıkçıları uzaktan seyrediyordu.

Balıkçılar gecenin çok geç bir saatinde içkilerini bitirip sandallarını terk etmişlerdi. Ama aralarında tartışma bitmemiş, daha da alevlenmişti. Hatta bir ara onu sandaldan kovan balıkçı, bir diğerine yumruklarıyla saldırdı, öbürü, kendisine yakın hissettiği hem güçsüz, hem de aşırı alkollü olduğu için yere yuvarlandı. Diğer ikisi de alkollüydü. Ve arkadaşlarını orada, yerde yuvarlanmış bir halde bırakıp evlerine doğru yöneldiler. Yol ayırımına geldiklerinde sanki hiçbir şey olmamış gibi birbirlerini abartılı sevgi sözcükleriyle öpüp vedalaştılar...

Bütün bu gördüklerinden üzüntü duyması gerektiğini düşünüyor, ama nedense duyamıyordu. Aklıyla bunu denedi, zorladı, ama nedense duyamıyordu. Hatta kendisini haklı çıkartan bu manzara, yırtılan egosunun sızısını biraz olsun dindirmişti. O gece her zaman yaptığı kendisini sorgulamayı, pişman olmayı bırakmıştı. Kontrolü dışında oluyordu bütün bu duygusal değişimler. Zorlamadı kendini, hem o gece çok acı çekmişti...

Kendisine tarif edemediği bir gururla kalktı. Yerde yatan ve dudağı kanayan balıkçıyı kaldırdı ve ona: "İşte sevgili halktan kardeşim, bunlar batıda olmaz, konu ne olursa olsun, batıda bir ülkede balıkçılar arkadaşlarını böyle gecenin ortasında kanlar içinde bırakmazlar..."

Yaralı balıkçının koluna girip onu evine neredeyse sürükleye sürükleye götürürken, kendi kendine, "Evet, ben artık şiddet yanlısı bir nihilistim, ama batılı değerlere sahibim aynı zaman-

da,” diyordu... Ve devam ediyordu: “Doğululuk bizim insanımızın bütün değerlerini çürütmüş, aydınımızı ise kompleksli ve halkını küçümseyen bir zavallı konumuna düşürmüştü...”

O sadece konuşmalarını hayranlıkla dinleyen, ona büyük değer veren insanlarla olmaktan keyif alırdı.

Onlarda, asla onlardan daha bilgili, yetenekli, onlardan daha önemli biri olduğu duygusunu yaratmamaya çalışırdı... Hem dinleyenlerin kendisine hayran olduklarından iyice emin olursa kimi zaaflarını çekinmeden açığa vurur, kişiliğinin en gizli kalmış yönlerini ortaya cesurca koyup yerden yere vururdu. Bilgili ve yetenekli olduğu kadar, cesur ve içten birisi de olduğunu fısıldardı ruhuna.

Üstelik A grubundaki aydınlar gibi ayrımcılık yapmıyor, büyük bir alçakgönüllülükle hemen herkesle aynı masada sohbet edebiliyordu...

Onu büyük bir hayranlıkla dinleyen insanların arasındayken engellenmişlik ve hınç dolu eziklik duygusu azalıyor, egosunun yaraları sarılıyor, sızısı dinliyordu...

İşte o böyle zamanlarda şiddet düşüncelerinden, tarihe ancak ve ancak şiddet yoluyla yön verilebilir fikrinden usulca ve mahcup bir duyguyla vazgeçiyor, orada tavizsiz bir barış savunucusu oluyordu!.. Hatta batılının, biz doğululardan üstün olduğu düşüncesini de terk ediyor, biz doğuluların, batılının asla anlayamayacakları çok renkli bir kültüre, onlarda olmayan derin bir fedakarlık ve içtenlik anlayışına sahip olduğumuzu savunuyordu...

Devlete gelince, devletle arasında tıpkı babasıyla arasında olduğu gibi çok garip bir bağ vardı...

Nefret ve aşk karışımı, yani zorlu ve insanı tutsak eden bir bağdı bu...

Tıpkı babasına olduğu gibi bu devlete de tamamen karşı de-

ğildi sanki. Sadece ondan kendisini sonuna dek, hiçbir ödün istemeden anlamasını, ona daha çok değer vermesini istiyordu. Devletle, babasıyla mücadele eder gibi ediyordu...

Bu nefret ettiğini söylediği devlet yıkılıp yok olursa, sanki o da yok olacaktı... Tıpkı babası öldüğünde ona ait birçok sırrı ve bilgiyi kendisiyle birlikte yokluğa götürmesi gibiydi bu...

Yeni bir devlet, tıpkı yeni bir baba gibi ona ait hiçbir bilgi ve sır taşımayacaktı...

Ruhunun bu yaralanmışlığı bilincini utandırırıldı hep.

Onu küçümseyen, onu asla anlamayacak ve değer vermeyecek bu devleti sarsmak ve bu sisteme karşı koymak için militan bir derviş olarak mücadele edebileceğini düşünüyordu. Bu yüzden en büyük özlemi militan bir derviş olmaktı. Ama ne militan olacak kadar gözüpek, inatçı ve kararlı; ne de bir derviş olabilecek kadar ruhuna sadık, bilge, dahası maddi değerlerden ve dünyevi hazlardan uzaktı...

Türkiyeli bir solcuydu o... Adı Cezmi Ersöz'dü...

ÖMRÜM İSYANKARI..

Otobüs aksi gibi bir saat rötat yapmıştı. Saat gece yarısını geçiyordu ve sokağa çıkma yasağı başlamıştı. Ankara otogarında bir elimde küçük çantam, diğer elimde de polisten kaçan şair bir arkadaşımın İstanbul'dan getirdiğim içi kitap ve daha ne olduğunu bilmediğim bir sürü şeyle dolu bavulu vardı. Bavulu İstanbul'da babasından teslim aldığımdan beri içini bir kez olsun açıp bakmamıştım.

Son askeri darbe olalı beri aradan kaç gün geçmişti, şimdi hatırlayamıyorum. Ama, Ankara'nın göğü sanki çığlıklardan örülüydü. Her yerden işkence ve ölüm haberlerinin geldiği, gündüzlerin de o uzun ve koyu geceden farksız yaşandığı günlerdi. İçimi sıkıntı kaplamıştı. Sabahı bekleyecek sabrım yoktu. Hem otogar da bu saatte pek güvenli yer sayılmazdı.

Belki bir araç bulurum, umuduyla yola çıktım. Otoritenin o amansız balyozu sanki belirli aralıklarla toprağın altından şehre vuruyordu. Ardından ürpertici bir sessizlik kaplıyordu her yanı...

Ne için bu şehre geldiğimi ve yanımda taşıdıklarımı bir an için unutmuş ve kendimi insanlığın tarihi öncesinde, bilincine özgürlük düşünceleri karışmış ve bu yüzden yolunu kaybetmiş

garip bir yaratık gibi düşünürken ansızın önümde siyah reno marka bir araba durdu. Resmi plakalıydı. İçindekiler nereye gittiğini sordular. "Kızılay tarafına," dedim. "Biz de o tarafa gidiyoruz, bırakalım sizi." dediler. Ürkerek de olsa bindim. TRT'de çalıştıklarını öğrenince korkum biraz olsun geçmişti. Beni aradığım evin önüne kadar bırakıp gittiler. Zili iki uzun, bir kısa çaldım. Parolaydı bu. Kapıda bana meraklı gözlerle bakan sarı sakalları birkaç günlük, saçları darmadağın bir genç çocuk ve üzerine bir battaniye aldığı halde tir tir titreyen genç bir kız vardı. Unutmuşum söylemeyi: Hava korkunç soğuktu. Arkadaşımın adını verdim, kendimi tanıttım. Yüzleri gülümsedi: "Tamam, o da sizi bekliyordu," dediler. Elimdekileri aldılar. Sonra kapıya arkadaşım geldi. Sarıldık, öpüştük. Evde, üç dört öğrenci daha vardı. Halıların üzerine kitaplarını yaymış ve o buz gibi evde ısınabilmek için demin kapıda gördüğüm kız gibi birçoğu üzerlerine battaniyeler örtmüştü. Yerlerde sabaha kadar uyumadan çalışabilmeleri için kullandıkları uyarıcı haplarla beraber boş içki şişeleri ve ağzına kadar dolu kül tablaları vardı..

Evin her tarafı darmadağın ve buz gibiydi, ama şair arkadaşımın odası sınımsıktı. Çünkü öğrenciler üşümeyi, dahası donmayı göze alarak evin tek elektrikli ısıtıcısını, saydıkları bir ağabeylerinin arkadaşı ve üstelik İstanbul'da polisten kaçıp bir deyişle Ankara'ya sürgün gelmiş olan bu şaire seve seve vermişlerdi. Şairin odasındaki masasında bembeyaz bir masa örtüsü ve üzerinde çiçeklerle dolu bir vazo vardı. Eve ekmek almayı unutan öğrenciler şaire çiçek getirmeyi unutmuyorlardı. Biraz sonra şairin odasının kapısı çalındı. Şair ciddi bir ses tonuyla: "Evet," dedi ve öğrencilerden biri şaire ve onun İstanbul'dan gelmiş dostuna tavşankanı çaylar getirmişti...

Evin kirli içki şişeleriyle kaplı o pis ve darmadağın mutfağından o lezzetli yemekler nasıl çıkardı bir türlü anlayamazdım.

Belki de bu insanları çok sevdiğim için yapıkları her şey bana çok güzel geliyordu. Sabahları Biberli Menemen Cumhuriyeti, öğlenleri Makarna, akşamları ise Nutuk Şarabı ve Patates Kızartması Cumhuriyeti kuruluyordu...

Ama en unutulmazı pazar sabahları yapılan kahvaltılardı. Şair pazar kahvaltılarına çok düşkün olduğundan çocuklar her türlü riski göze alarak marketten kaşar, tereyağı, dil peyniri, salam, bal gibi şeyler çalarlardı.

Pazar akşamları ve diğer günlerin akşamları soframız pek yoksul olurdu. O zaman şarkılarla doyururduk karnımızı ve yüreğimizi. Çok iyi gitar çalan bir öğrenci vardı aramızda ve üstelik hemen evin yakınındaki bir pavyonda şarkı söyleyen bir kadına âşık olmuştu. Yoo, kadını hayatında hiç görmemişti. Kadının pavyonun kapısına asılı olan afişindeki fotoğrafına ve ismine âşık olmuştu. İsmi ne miydi? Ömrüm İsyankar! Bir gece Ömrüm İsyankar'ın afişini söküp çıkarmış, koşa koşa eve gelmişti. Sonra afiş salonun duvarına yapıştırdı ve o günden sonra hep Ömrüm İsyankar'a bakıp gitar çaldı. İnsanın yüreğini delip geçen tutku dolu simsiyah gözleri ve dalga dalga saçları vardı Ömrüm İsyankar'ın... Herkes bir yanıyla bağlanmıştı ona.

Şairse öğrencilerle arasına hep gizemli ve suskun bir mesafe koyuyordu. Örneğin, Ömrüm İsyankar'ın afiş ve hepimizin ona bağlanmamız şaire çocuksu bir saplantı gibi geliyordu... Onun bizlerden daha önemli işleri, randevuları ve zaman zaman katıldığı gizli toplantıları vardı. Bazı geceler biz salonda otururken, onun odasından ansızın daktilo tıkırtıları gelmeye başlardı. İşte o zaman oturduğumuz salonda herkes birden dikkat kesilir, ders çalışanlar kitaplarından defterlerinden başlarını kaldırır, yüzlerine saygılı ve heyecanlı bir ifade gelip otururdu. İşte şaire yeniden ilham gelmişti!... Hem de kendi evlerinde!.. Saatler sonra şair odasından çıkar, yüzünde yorgun, ama mağrur bir ifa-

de; "Arkadaşlar size son şiirimi okumak istiyorum, gerçi henüz bitmedi ama, yine de okumak istiyorum," der, sonra bir eli cebinde, salonun bir ucundan öbür ucuna gidip gelerek, elindeki kâğıttan son şiirini okurdu. Şiir bittiğinde evin içinde hayranlık çığlıkları yükselir, sonra da herkes tek tek şaire sarılıp onu tebrik ederdi...

Şairi o kadar çok seviyorlardı ve onun kendi evlerinde kalmasından o kadar mutluydular ki, ailelerinin gönderdiği harçlıklar geçinmelerine yetmediğinden okuldan çıktıktan sonra ev ev dolaşıp çarşaf, nevresim, battaniye pazarlıyorlar ve kazandıklarının bir kısmını şaire cep harçlığı yapsın diye onu da binbir mahcubiyetle veriyorlardı... Evin tek ısıtıcısı şairin odasındaydı ama, içinde yaşayanları tanıdıkça insana sımsıcak geliyordu bu ev. Başs sıkışan, polisten kaçan, firar eden hep buraya sığınırđı.

Paralar, kasetler, kitaplar, içkiler, yemekler, kazaklar her şey, herkesindi. Mülkiyet yoktu bu evde. Sadece sırası geldiğinde bulaşık yıkamayanlar ve bir de tuvalete girip de bir türlü çıkmak bilmeyenler yüzünden çıkardı ufak tefek tatsızlıklar...

Benim İstanbul'a dönme zamanım gelmişti. Şaire söyledim. "Ben de seninle geliyorum," dedi. "Polis," dedim. "İstanbul'da bir iş ve bir yer ayarladım kendime, merak etme sen," dedi. Öğrenciler şairi bir türlü bırakmak istemiyorlardı. "Burası senin evin artık, ne zaman istersen gel," diyorlardı. Şair, şiirleri ve o gizemli tavrıyla öğrencilerin kalbinde taht kurmuştu adeta. Onu bilge ve erişilmez biri olarak görüyorlardı. İstanbul'a döndükten kısa bir süre sonra bir iş için yine Ankara'ya gelmem gerekti. Bizim çocukları göreceğim için içim içime sığmıyordu. Ömrüm Isyankar'ı bile çok özlemiştim. Ve de bu evde sabahları sık sık kurulan o Biberli Menemen Cumhuriyeti'ni... Kapıyı çaldım. Kapıyı açan öğrenciyi hemen tanıdım ve boynuna sarılmak için davrandım, ama o buz gibi bir suratla sadece elini uzattı. "Merha-

ba," gel içeri dedi. Evin içerisi bu defa gerçekten buz gibiydi. Beni görenin yüzü kaskatı kesiliyordu. Geldiğimi duyunca diğer odalardakiler de geldiler ve salonda toplandık. "Ne oldu? Neyiniz var sizin?" dedim. Önce bir sessizlik oldu. Söze ilk olarak iyi gitar çalan öğrenci başladı. "Arkadaşın," dedi, "şair diye ayaklarına kapandığımız, saygıda kusur etmediğimiz o insan bizim her şeyimizi çaldı, tek kelimeyle göçtük." Diğerlerinin yüzüne baktım ve hepsi de bakışlarıyla arkadaşlarını onaylıyorlardı. İnanmadım, şaka ediyorlar, işletiyorlar sandım. Beni şairin kaldığı odaya götürdüler, yatağının altını açıp gösterdiler. Bunlar öğrencilerin okuldan sonra pazarladıkları çarşaf, nevresim ve battaniyelerin içi boş naylon kılıflarıydı.

Anlaşılmasın diye kılıflarından çıkarıp yarı pahasına satmıştı onları. İş sadece bunlarla bitmiyordu. Çocuklara siz bütün gün okuldan işe koşturuyorsunuz telefon parasını, ev kiranızı ben yatırayım, nasılsa sizden daha çok vaktim var, diyerek paraları almış; ama bunları ödememişti. Telefon birkaç hafta sonra kapanmış, ardından ev sahibi kapıya dayanmıştı.

Ne diyeceğimi bilemiyordum. Çocukların yüzüne bakacak halim yoktu. Zihnimi toparlayamıyordum. Neden sonra gözlerim Ömrüm İsyankar'ın afişini, afişteki fotoğrafını aradı. "Olamaz," dedim içimden. Afişin asıldığı yerde üzerinde oklar saplı olan bir hedef tahtası vardı. Demek ki güvenip evlerini açtıkları bir şair ağabeylerinin ihanetinden sonra bir zamanlar birlikte yaşattıkları o hülyalı, o çocuk ruhları hayatın sert kayalarına çarpmış ve parçalanmıştı. Artık bu parçalanmadan sonra bir afişteki fotoğrafa ve bir isme âşık olmanın ütopyasını yaşatacak inanç ve coşku kalmamıştı içlerinde.

Demek ki artık bir hedef tahtasına saplanan oklar bu sert ve acımasız hayatı şimdi daha kesin bir şekilde doğruluyordu onlara..

"Geç oldu ben gideyim artık," dedimse de bırakmadılar. "Seninle bir meselemiz yok," dediler ve ısrarla kalmamı istediler. Daha sonra da yattık. Ama gözüme bir türlü uyku girmiyordu. Hayır olmayacaktı. Kalktım hemen giyindim. Ve bir veda notu yazıp ayrıldım bu evden.

Şaire gelince.. Tabi ki ilk karşılaştığımızda bu yaptıklarının hesabını sordum ondan..

Ve aradan uzun yıllar geçti. Geçen gün hiçbir şey olmamış gibi yapıp yanıma geldi ve ben sormadan o söyledi: Özelleştirmeyi öven bir reklam filmi hazırlıyormuş.

Şiiri ise çoktan bırakmış!...

ŞARKICIYI KAÇIRMAK

Amerikalı şarkıcı üç protest şarkı daha söyleyip gidecekti işte. Sesindeki kanama, saçlarındaki deniz isyanı, gözlerine bağışlanmış, o kutsal ışık ve tarihi kıskırtan o asi elleriyle ne kadar istese de kendi başına bir şey yapamazdı. Özellikleri ne olursa olsun sonuçta dünyanın en güçlü bilgisayar şirketinin katkılarıyla getirilmişti bu şehre... Bu şehirde geçireceği bütün zamanı aylar öncesinden en küçük ayrıntısına kadar planlanmıştı.

Bilgisayar şirketinin parlak ışıklı logosu gözlerindeki kutsal ışığı zıtların birliği gibi daha da güçlendiriyordu. Tarihi kıskırtan asil elleri sahnenin önünde duran güvenlik görevlilerine Tanrısal bir itimat veriyordu. Sesindeki kanama onu dinleyen ayrıcalıklı azınlığa, bakın biz ne kadar farklıyız, duygusunu katıyor, saçlarındaki deniz isyanı, oraya binbir sıkıntıyla gelen biz memur çocuklarına konser sonrasında ve ondan sonraki günler yaşayacağımız umut dolu çaresizliğimizi hatırlatıyordu...

Birden, kaçırmalıyım onu ve ona bütün bunları anlatmalıyım, diye çok eski, yıllardır itilip kakılmış bir isyan duygusu koptu içimden. Onu pahalı ve renkli bir şişenin içine kapatılmış bir masal gemisine benzettiğimi bilmeliydi, bu durum onu şaşırtacak şüphesiz...

Ona hiçbir şirketin finanse etmediği şiirlerimi okumalı, güvenlik firmaları tarafından korunmayan hayatımı göstermeliydim... Kulise girdim ve etrafındaki kalabalığın o an daha da artan boşluk korkusu yüzünden sürekli gürültü yapıp, anlamsızca sağa sola koşuşup durduklarını gördüm. Boşluk korkum olmadığı için onu rahatlıkla çıkarttım kalabalığın içinden... Yola çıktık ve hemen bir taksi çevirdim. Canımı sıkan taksi şoförünün şakamatik programı yapan o sırtık televizyon oyuncusu olması ve taksinin ön camında gizli bir kameranın bizi çekmesi değildi. Canımı sıkan onu kaçırmamın çok kolay olmasıydı. Hiç direnmemişti! Bu yüzden parmaklarım o incecik bileklerini bir kez bile olsun merhametle acıtmamıştı...

Onu babamla birlikte gittiğimiz, yanından tren yolu geçen, tekerlekli ve tahtadan çay ocağı olan, eski çay evine götürecektim...

Ben yüzümü bir süre seyretsin ve benim sıradan bir hayranı olmadığımı anlasın diye, yüzümü mahcup bir açıyla ona doğru tutup beklerken, "Hadi bana gizli şiirlerini oku ve yarın güneş doğunca ve ondan sonraki günler sahillere vuracak olan umut dolu çaresizliğini anlat," dedi.

"Peki önce gizli kameralı, şakamatikli bu arabadan inelim," dedim ona şaşkınlığımı telaşla gizleyerek...

Bindiğimiz yeni araba bizi deminden beri takip eden ve üzerinde protest şarkıcıyı getiren organizasyon firmasının kocaman bir tanıtım logosu olan siyah camlı, koltukları kadife kaplı bir arabaydı...

O kırılmasın diye kabul etmiştim bu arabaya binmeyi, ama kızmıştım yine de kendime, işte "yine nezaketle pasifizmi birbirine karıştırdım," dedim içimden ve dikkatimi karartan bu inceliğim yüzünden hayatımın bu en önemli eylemini yaklaşık ne kadar kirlettiğimi düşünürken, gideceğimiz yeri şoföre onun ta-

rif ettiğini dehşetle fark ettim:

"Babasıyla beraber gittiği, Feneryolu'ndaki, yanından tren yolu geçen, eski çay evi..."

Gittiğimiz yerden ona şiirlerimi okumak istiyordum, ama o; "Buna imkânımız olmayabilir, istersen sen şimdi oku," dedi ve tam bu sırada arabanın ön tarafındaki küçük ekranlı televizyona muhalefet partilerinden birinin lideri çıktı ve ölkeli bir ses tonuyla ve ünlü protest şarkıcının kaçırılmasını lanetleyerek söze başladı. Lider, bu olayın iktidardaki parti tarafından düzenlendiğini, Amerikalı protest şarkıcının kaçırılmasına göz yumularak muhalif kesimlere gözdağı verildiğini, ama kendilerinin bu olayın takipçisi olacaklarını söyledi...

Bu sözlerle protest şarkıcı alaylı bir şekilde gülümsedi:

"Aslında bütün kızgınlıkları beni getiren organizasyon firmasına, kendi partilerinin ortağı firmayı kabul etmemiştim, bu işten büyük zararları oldu..."

"Peki, ama niye kızıyorlar, sevinmeleri gerekmez mi kaçırılmana?" diye sordum merakla...

Protest şarkıcı bu defa benim saflığıma güldü, ama pek belli etmedi: "Kaçırılma olayını kendi televizyon kanalları çekecekti, buna da ben izin vermedim, aslında kızgınlıkları ona," diye yanıtladı beni... Ben, "Kendi kanalları mı, nasıl yani?" diye gevelerken bir başka kanal, yıllar öncesinden, tren yolunun kenarındaki eski çayevinde, babamla birlikte çay içip Rus klasiklerini tartışmalarımızdan benim ilk gençlik yıllarımdaki hayallerimden, arayışlarımdan, şiirlerimden, sorunlu kişiliğimden kesitler vererek kaçırılma olayını en başından an an gösteriyordu...

Görüntü sık sık kesiliyor ve araya sigorta, organizasyon şirketleri ve güvenlik firmalarının reklamları giriyordu... Hatta bir ara bizi bir arabanın içindeki küçük bir televizyondan kendimizi seyrederken bile gösterdiler... Tren yolunun kenarındaki çay

evine geldiğimizde ilk gözüme çarpan artık epey yaşlanmış olan bizim emektar çaycımızın tahta bir masanın üzerine koyduğu televizyondan bizim kendi mekânına gelişimizi heyecanla seyretmesi oldu... Arkası dönüktü, ona yaklaştığımızı anlayınca güler yüzlü ve gayet sakin bir şekilde geri döndü ve Nubar Terziyan gibi ellerini iki yanına açarak: "Hoş geldiniz ve inanın tam vaktinde geldiniz," dedi...

Emektar çaycı kahvelerimizi yapmak için tekerlekli ve tahtadan çay ocağına tam girmişti ki, ekrana benim lisedeki tarih hocamı çıkarttılar ve spiker ona benim nasıl bir insan olduğumu sormaya başlamıştı.

O kadar kısa bir zamanda lisedeki tarih hocamı nasıl ve nereden buldular, diye düşünürken, tarih hocamın benim için, aslında çok ürkek, çok çekingen biri olduğumu, ama hiç beklemedik anlarda bu yanıma gizleyerek çok riskli, çok tehlikeli işler yapabileceğimi söylemesi beni dehşete düşürdü... Bu defa hattın öbür ucunda protest şarkıcıyı getiren organizasyon firmasının ortağı olan televizyon kanalının birlikte çalıştığı araştırma firmasının da danışmanlığını yapan bir psikolog vardı. Bu bilgiyi kahvelerimizi getiren emektar çaycıyla kaçırdığım protest şarkıcı arasındaki konuşmadan edinmiştim. Psikolog, merak edilecek bir şey olmadığını, benim gibileri çok iyi tanıdığını, kendine güvensiz, sevgi sorunu olan, okuduklarından hemen etkilenen, ama en ufak bir tehdit ve baskı karşısında hemen uzlaşmaya giden tehlikesiz bir manik depressif olduğunu söylüyordu... Psikologdan sonra konuşma sırası şehrin emniyet müdüründeydi... Emniyet müdürü bu kaçırma olayını önce hükümetleriyle Amerikan yönetimin arasını açmak isteyen Rus gizli servis ajanların işi olabileceğini sandıklarını, ama sonradan bu kaçırılma olayları ile ilgili yapılan istatistikleri incelediklerinde rahatladıklarını söylüyordu... Spiker, "Nasıl bir inceleme bu?" diye so-

runca, emniyet müdürü: "Geri kalmış ülkelerde Amerikalı protest şarkıcıları kaçırma periyodlarıyla ilgili inceleme ve istatistikler," diye yanıtladı spikeri...

"Bizim gibi geri kalmış birçok Ortadoğu ülkesinde ilk gençlik yıllarında sistemi değiştirmeye yeltenip başarılı olamayınca kendisini edebiyata, şiire veren, genellikle memur çocukları olan, 35-40 yaşlarında her yıl iki kişinin, temmuz ve eylül aylarında ülkelerine konser vermeye gelen Amerikalı bir protest şarkıcıyı, çok sevdikleri babalarıyla birlikte gittikleri ve Rus klasiklerini tartışıp çay içtikleri ve genellikle tren yolunun kenarındaki, tahtadan eski bir çayevine kaçırdıkları saptanmış... Bu nedenle bu olay bizi hiç şaşırtmadı. Bildiğiniz gibi aylardan temmuz ve şarkıcıyı kaçıran kişi anlattığımız özelliklere nerdeyse uypatıp uyuyor... Sanatçının ülkemize gelmesinde katkılarını esirgemeyen bilgisayar firması yetkililerinin sakın olmasını diliyorum, kısa bir sürede suçlu yakalanacaktır."

Emniyet müdürünün emekliye ayrıldıktan sonra bilgisayar firmasının Türkiye'deki güvenlik sorumlusu olacağından böyle bir mesaj vermesinin çok anlamlı olduğunu, kaçırılmayı naklen anlatan televizyon spikeriyle tahtadan çay ocağındaki telefonla görüşen bizim emektar çaycı arasındaki konuşmalardan öğrenmiştim...

İşte tam bu sırada bir posta treni geçmeye başladı hemen önümüzdeki raylardan. Simsiyah bir posta treni. Çok eskiydi ve pencerelerinden birinde babamı gördüm aniden. Pencereden yarısı beline kadar sarkmış beni trene çağırıyordu. O an o trene binip babamla birlikte çok uzaklara gitmeyi çok istedim, ama kaçırıp peşimden sürüklediğim protest şarkıcıyı orada bırakıp gitmenin çok nezaketsiz bir davranış olacağını düşündüm ve donup kaldım öylece... Ve üstelik televizyon spikeri, tam bu sırada, olay yerinden çok eski ve çok gizemli ve simsiyah bir trenin

geçtiğini söyleyince kaçıp gitme isteğim zaten tamamen sön-müştü...

Babamı taşıyan posta treni gidince açılan boşluktan dünya-daki bütün ülkelerin polis güçlerinin bize doğru ilerlediğini gör-dük... Zaten biz bütün bunları Amerikalı protest şarkıcıyı ülke-mize getiren organizasyon firmasının ortağı olduğu televizyon kanalından büyük bir dikkatle izliyorduk...

Televizyon spikerinin hemen ardından, kaçırdığım protest şarkıcı ve emektar çaycı aynı anda, "Henüz her şey bitmedi," de-diler... Ve en son ben de aynı şeyi tekrarladım: "Henüz her şey bitmedi..."

CAMLARI SİYAH BOYALI PAVYON

Kötülüğün rengine boyanmıştı pavyonun camları. Siyahı... Oysa ne çok haksızlığa uğramıştır siyah renk... Hem bir mavi, bir kırmızı da kötü, ürkütücü, tehlikeli saydığımız başka dünyaları, öteki hayatları gizleyebilir bizden... Beyaz bile gizler... Kimbilir, belki de artık kötülüğü bizden en çok masumiyetin, iyiliğin simgesi sayılan beyaz gizliyordu... Pavyonun camları siyahı, pavyon kendine kapanmıştı... Pavyon dışarıdan bakılınca tanımsız kötülükleri, amansız hastalıkları, sonsuz belaları çağırıyordu...

Pavyon aslında saklanırken apaçık ele veriyordu kendini... Bense pavyonun kapısında öylece bekliyor, içine girmeyi çok istiyor, ama bir o kadar da girmekte tereddüt ediyordum... Garip, bulaşıcı bir ürküntü sinirlerimi bozuyordu...

Kendime bu pavyona girip oturmaktan neden korktuğumu soruyordum.

Kendi toplumunda giderek bir saygınlık kazanınca insan başka hayatlara, öteki dünyalara giderek böyle kapanıyordu demek... Korunaklı, bildik ilişkilerin içinde kendisine duyduğu sahte güveni biraz daha pekiştirmek için duyguları sadece kendi acılarına, kendi sorunlarına dönük, antenleri sadece kendi iç-

lerine çevrili, başka sorulardan, başka sulardan giderek kendini kopartıyordu; o kısır yalnızlığını çoğaltıp ve başkalarını suçla-
manın verdiği kötücül bir hazla ve içlerine biraz daha kapana-
rak... Kendilerine duydukları ve giderek her şeye kayıtsızlığa
dönüşen bu hayranlığın başkalarının, ötekilerin yıkımı olduğu-
nu bilmezlikten gelerek... “Ne kötölük varsa kendinde ara,” de-
dim kendime, hem sürekli olarak gittiğim yeni moda ve her kö-
şebaşında hızla çoğalan kafelerde, barlarda hiçbir tesadüf, hiçbir
yeni yaşam deneyimi yoktu artık, hiçbir gizin olmadığı bu yer-
lerde insan cansıkıcı bir kurgunun içinde ve hiçlik içinde eriyip
gidiyordu...

Hem üniversitede okuduğum yıllarda, Beyoğlu’nda muhase-
becilik yapan dayımın yanında çalışırken defterlerini tuttuğuş-
muz böylesi pavyonlara sıkça girer, çıkar, buralarda çalışan gar-
sonların ve konsomatrist kadınların sigorta bildirgesi, vergi ve
çalışma karnelerini düzenlerdim...

Beni çok severlerdi konsomatrist kadınlar, sadece onlara pat-
ronlarının sigorta primlerini eksik yatırdığını söylediğim için
değil, onlara gerçekten sevgi ve merhametle baktığımı hissettik-
leri için...

Hem ben eskiden daha iyi bir insandım...

Eskiden daha iyi bir insandım, ama çevremdeki insanlar
uzak dururdu, çekinirde benden... Tuhaftım onlara göre, anlaşıl-
ması güç biri idim. Hem üstüm başım da çok kötüydü. Yoksul-
lukla ürküntü arası bir yerdeydim... Ben eskiden şimdi kapısını
korkarak aralayıp girdiğim bu camları siyaha boyalı pavyon gi-
biydim.

Başka hayatların, öteki dünyaların imgesinde korku ve kut-
sallık sanki hep yan yanaymış gibi gelir bana. Sonumuz bu ben-
cil korkumuzdaydı, kurtuluşumuzsa bu kutsallığı anlayabil-
mekte yatıyordu belki. Bütün bunları tek tek ve garip bir ürper-

tiyle düşünürken bu camları siyaha boyalı pavyonun kapısından ne zaman içeri girdiğimi fark etmemiştim bile. Ağır bir parfüm, anason, rutubet ve karanlık kokusunu aralayıp oturacak bir yer aradım kendime. Etrafımı iyi göremiyordum. Ortalık oldukça karanlıktı. Bar tarafında ve sahnenin arkasında iki küçük kırmızı ampul yanıyordu. İki-üç adam kadife koltuklarda oturmuş içkilerini yudumluyorlardı, belki de onlar müşteri kılığına girmiş güvenlik görevlileriydi.

Kimseyle göz göze gelmemeye çalışıyordum, ama içeri girdiğim andan itibaren burada çalışan ve buraya hemen her gece gelen müdavimlerin beni anında neredeyse iskeletime kadar çözdüklerini biliyordum: Onlardan değildim!

Karanlık yavaş yavaş yumuşuyordu. Birkaç ışık daha yandı. Masalarda oturan ve ayakta servis yapan beyaz gömlekli, bıyıklı genç garsonların yüzleri önünden güvenilmez ışık dalgaları görüyordum şimdi de.

Bu ışık dalgaları arka masada oturan konsomatrist kadınların küpelerine, bileziklerine, altın dişlerine, yüzlerindeki yıldız tozlarına çarpıyor, oradan kadife koltukların kenarındaki parlak metalleri aydınlatıyor, buradaki yansıma ise sahnenin önündeki dans pistinde, ana rahminde bebekler gibi kıvrılmış yatan, yıllar önce yitirdikleri düşlerini ve tılsımı buralarda arayan, aradıklarını bulamayınca başıboş kalmış arzularının kölesi olan ve kendilerine verilen bütün vaatler tükenince de şehvetten ve sevgisizlikten boğulup kalmış erkeklerin yüzlerini aydınlatıyordu... İşte ne oluyorsa o an olmuştu, ben, bu ne kadarı imgelemimde, ne kadarı buraya ait olan bu görüntü ve düşüncelerle boğuşurken saçları iki yanında örülü, beyaz gömleği, dizinin altına gelen beyaz çorabıyla, on yaşlarında bir kız çocuğu önünden sek sek oynayarak geçiyordu neşe içinde... Masumiyetin kusursuz bir sembolü gibi ortalıkta oynayan sevimli küçük kız bu karan-

lık, bu ürkütücü pavyonda ne arıyor, diye kendime şaşkınlıkla sorarken birden pavyonun tavanından sarkan rengarenk grapon kâğıtlarını ve irili ufaklı onlarca balonu fark ettim. Duvarların da aynı kâğıtlar ve balonlarla süslendiğini gördüm... Yerlerdeyse ben gelmeden önce konfetiler saçılmıştı... Biraz daha oynadıktan sonra küçük kız yine sek sek oynayarak ve pür neşe konsomatrist kadınların olduğu masaya doğru adeta koştu. Çünkü kadınlar doğum günü için hazırlanan pastanın mumlarını söndürmesi için çağırıyorlardı onu; "İyi ki doğdun Ayça... İyi ki doğdun Ayça..."

Ayça, pastanın mumlarını birer ikişer söndürdükten sonra annesi olduğunu sonradan öğreneceğim orta yaşlı, üzerine pul-lu bir elbise giymiş, aşırı makyaj yapmış olan konsomatrist kadınlardan biri doyumsuz bir sevgiyle sarıldı ona: "Nice yıllara kızım benim..."

Bu pavyonun camları kötülüğün rengine boyalı olduğunu sandığımdan ve kapıdan içeri girerken, "Başıma bir tatsızlık gelir mi?" diye düşündüğüm için bu sevgi dolu kucaklaşmadan dolayı garip bir utanç duyduğumu hissettim; içimde kimsesiz kalmış yerlerim, önyargılarım, yanlış ve eksik bildiğim her şey tesellisiz kanıyordu... Ben kendime, geçmişe eğilmiş, mahcubiyetimin baş dönmesiyle savrulmuşken gülceryüzlü bir garson yanıma geldi ve biraz önce Ayça'nın mumlarını üflediği pastadan kesilmiş ince bir dilimle birlikte getirdiği limonatayı ikram ederken:

"İyi geceler, buyurun, bu size ikramımız, siz bizim bu gece Tanrı misafirimizsiniz," dedi.

Ne diyeceğimi bilemiyordum. Kuru bir "Sağ olun," yeter miydi ki bu insanlara diye düşünürken Ayça'nın annesi yanıma gelmişti: "Kızımın doğum gününe gelmekle şeref verdiniz, benim en kıymetli varlığımdır o, lütfen rahat edin," deyip minnet-

le gülümseyerek elimi sıkıttı...

Evet, onlardan değildim. Bunu onlar benden çok daha iyi biliyordu, belki de onlardan olmadığım, olamayacağım için beni hoşnut etmek, ağırlamak için bu denli ince ve özenli davranıyorlardı.

Bu arada orkestra yerini aldı ve çalmaya başladı... Birkaç dakika sonra da konsamatrist kadınların alkışları arasında beyaz takım elbiseli, papyonlu, beyaz dişleri, değdiği her yeri abartılı bir şekilde aydınlatan ışıkla daha da parıldayan bir şarkıcı sahneye çıktı ve ilk şarkısını Ayça'ya ithaf etti... Ayça ise kendi dünyasında müzisyenlerin arasında, dans pistinin önünde, koltukların arasında sanki evindeymiş gibi kaygısızca dolaşıp oynuyordu... Bir iki şarkı söyledikten sonra şarkıcı elinde mikrofonu masama yaklaşıyor ve beni oradakilere: "Aramızda kıymetli bir misafirimiz var," diye takdim ettikten sonra; "Bize bir şarkı söylemek ister misiniz?" diye sordu..

Mikrofonu elime alıp ayağa kalktım, sanki hayata sıfırdan, yeniden başlamışım gibi doğal, yapmacıksız, sahici bir heyecanla, sesim titreyerek, Ayça'nın doğum gününü kutladım ve orada olmaktan çok büyük bir sevinç duyduğumu belirterek, "Ayaz Geceler" şarkısını söyledim onlara... "Ayaz Geceleri" söylerken buradaki insanlara karşı içimin tarifsiz bir minnetle dolduğunu hissettim. Ve o an onların bir davası uğruna, onlar adına hayatımı ortaya koymak, onlardan olmadığımı benden daha iyi bilen bu insanlar için ölebilmek fırsatı çıkarsa hiç çekinmeden ölebileceğimi düşünüyordum artık... Ne tuhaf düşüncelerdi bunlar, ama gerçektir işte.

Sonra onlar için ölebilmek isteği, bu dışlanmış, bu kötü ve aşağılık sayılan ama kendisinden olmayan birine sadece Tanrı misafiri olduğu için her şeyini vermeye hazır insanları kendince dışlamaya, kötü ve yoz göstermeye uğraşan ve herkesi bir diğ-

rinden ayrıcalıklı ve üstün olma yarışına koşan ayrıma, sınıfsal kültüre ve oradan sistemin ta kendisine olan öfkemle birleşiyordu...

Sonra bu öfkeyi her kapısı, camı, penceresi siyaha boyalı yeri her türlü kötülüğün, sonsuz belaların, onulmaz hastalıkların simgesi sayan çevremde çokça gördüğüm insanlara çevirdim...

Asıl kötülüğü, çıkarları gereği kendisini olumlu, legal, iyi sanıp, dünyayı ve ruhlarımızı mahveden bu sistemin kurgusuna hiç direnmeden hatta gururla ve bir an önce uyum sağlayan insanların başka hayatlara, öteki dünyalara kayıtsız kalmasında, hatta bu hayatları ve dünyaları gizli ya da açık lanetlemesinde görüyordum... Hem ben eskiden daha iyi bir insandım. Dışardan tuhaf, anlaşılmaz gözükürdüm.

Ben eskiden kapısını korkarak aralayıp girdiğim bu camları siyaha boyalı pavyona benzerdim...

Karar vermiştim... Artık hiçbir işte alışmayacaktım. Kimseye boyun eğmeyen, hiçbir angaryayı kabul etmeyen, haysiyetli, kişilikli bir aylak olmaya karar vermiştim...

Kişiliksiz, para kazanabilmek için her kimliğe hrnen, angaryaların altında giderek yabancılaşan geçmişimden adeta  alırcasına, kısa bir sürede parasız bıraktım kendimi. Tarlabası'nda izbe, metruk bir apartmanın belki de en kötü odasında Seyfi isminde, oğlunun evinden kovduğu, çok yaşlı, kalp hastası biriyle yaşıyordum aylardır... Hayvanlardan başka kimseyle anlaşamıyorduk. Ama sevgimizi vermek için yanımıza aldığımız bütün hayvanlar bu her tarafından kirli, soğuk, kötü kokan sular akan, camları mukavva ve gazete kğıtlarıyla kaplı odamızda çok fazla yaşamıyorlardı. Daha geçen gün yolun kenarındaki topraklığa, -çünkü buralarda hiç bahçe yoktu- küçük sakamızı gmmştk...

Günlerim sokağın köşesindeki Erenler Kahvesi'ne gidip Marcel Proust'un "Geçmiş Zaman Peşinde" adlı kitabını tekrar tekrar okuyup birgün bütün benliğimle, içinde hiçbir yalan ve kurgu olmadan bir kadına aşık olma düşleri kurarak geçiyordu... Ömrümü bu aşkla noktalamak istiyordum... Işin ilginç tarafı sa-

dece erkeklerin geldiği bu kahveden başka hiçbir yere gitmiyordum... Kendimi aylaklığa adadıktan beri hiçbir kadınla birlikte olmamıştım. Bu yoksunluk, bu özlem kadınları daha da yüceltmememe, onları erişilmez ve insan üstü varlıklar olarak görmeme neden oluyordu. Seyfi Amca ise kalbi rahatsız olduğu için çok yorgun hissediyordu kendini ve neredeyse bütün gün uyuyordu... Uyumadığı zamanlarda ise yırtık beresini başına geçirir Taksim'deki bir bankamatik şubesinden para çekmeye giderdi. Onu tanıdığımdan beri gelininin kendisine para göndereceğini söylerdi bana... Gelini o parayı hiç göndermedi ona, belki de gönderemedi, ama Seyfi Amca yine de hergün bankamatiğe gidiyor, numarasını kodluyor ve her defasında, "Özür dileriz, hesap bakiyeniz bu işlem için yeterli değil," yazısıyla karşılaşırıyordu...

Eve her geldiğinde, "Bravo adamlara, para yatıran yok, ama yine de özür diliyorlar, insanlığı unutmuyorlar," diyordu...

Seyfi Amca emekli bir inşaat işçisiydi. Bir gece uykusunda kimsenin bugüne dek kendisinden özür dilemediğini sayıklamıştı...

İkimizde de beş kuruş para kalmamıştı. Bir yerden gelme ihtimali de hiç yoktu. Aylardır kiramızı ödeyemiyorduk... Bu düşünüş bana garip bir haz veriyordu... Hayatım ne olacaktı, nereye savrulacaktı, bu yaşlı insanla birlikte bu korkunç odada açlıktan ve bakımsızlıktan ölecek miydim, en başta ben, bu sorunun yanıtını kimse bilmiyordu... Ama son günlerde kendimden çok Seyfi Amca'yı düşünüyordum. Kalbi haraptı, geceleri kıvranarak uyanıyordu. Sık sık soluğu kesiliyordu. Bir an önce hastaneye yatması gerekiyordu. Birgün kahvede yine her zaman olduğu gibi "Geçmiş Zaman Peşinde" adlı romanı kimbilir kaçınıcı kez okurken ve uğruna hayatımı adayacağım kadını düşlerken çaycı beni telefondan aradıklarını söyledi...

Merakla telefona yöneldim, bu kahvede olduğumu kim biliyordu ki... Telefonun öbür ucunda son derece düzgün ve oldukça kibar konuşan bir kadın vardı. Benim burada olduğumu karakoldan öğrenmişlerdi. Bir turizm ve kültür şirketinin halkla ilişkiler müdürüydü. Kaldığımız odayı ve orada nasıl yaşadığımızı merak eden insanlar olduğunu söylüyordu. Hafta sonunda onlara bu imkânı tanırsak, bizim bir yıllık kira masrafımızla birlikte, acil ihtiyaçlarımızı karşılayacaklardı.

"Peki neden bizim kaldığımız yer?" diye sordum.

"Sadece sizin kaldığınız yer değil beyefendi. O mahallede birçok ev ve odayı müşterilerimize gezdirmek istiyoruz. Siz de ısrar etmemiz, ne olur yanlış anlamayın, sizin kaldığınız yerin o civardaki en kötü, en bakımsız oda olması yüzünden biraz da..."

"Nereden biliyorsunuz kaldığımız odanın en kötü, en bakımsız oda olduğunu," diye çıkıştım kadına bu defa...

Yönetici kadınsa profesyonel nezaketinden hiç ödün vermiyordu: "Bu yaptığımız işin bir gereği... Muhtardan, karakoldaki memurlardan, komşularınızdan bilgi aldık. Üstelik aylardır kiranızı ödemiyormuşsunuz. Ev sahibiniz sizden çok şikâyetçi. Bütün bunlar olabilir. İnsanız, hepimiz sıkıntıya düşebiliriz. Lütfen izin verin bir yıllık kiranızı peşin olarak ödeyelim..."

"Seyfi Amca çok hasta..." Bu cümle ağzımdan öylesine, sanki farkında olmadan çıkmıştı... "Evet," dedi kadın, bilgiç bir tavırla, "birlikte kaldığınız yaşlı beyin kalp hastası olduğunu biliyoruz. Tedavi ve ilaç masraflarını da karşılayacağız..."

Kahveden kaldığım odaya dönerken Seyfi Amca için sevindiğimi hissediyordum. Ama bu sevinç yine de içimdeki huzursuzluğu gideremiyordu. Kendimi satın alınmış hissediyordum... Sanki hep hazırdım satın alınmaya. Ailede, okullarda, işyerlerinde kazınmıştı içime bu yanaşma ruhu...

Söylediklerimden hiçbir şey anlamamıştı Seyfi Amca, birileri

bizim bu korkunç yoksulluğumuzu görmek için dünyanın parasını niye ödesinlerdi, akı almıyordu... Ama biraz merak, biraz çaresizlik, ama çok da bana güvendiğinden, "İyi, peki gelsinler, baksınlar, ne yapalım," demişti...

Üç gün sonra, bir cumartesi sabahı geldiler, iki erkek, bir kadın. Orta yaşın biraz üzerindeydiler. Her şeyi yaşamak, her şeyi bilmek isteyen, ama bunu bir türlü başaramayan insanların cansıkıntısı okunuyordu yüzlerinde... Zenginlik ve cansıkıntısı bakışlarına bir gaddarlık ifadesi vermişti... Üzerlerinde o denli pahalı giysiler vardı ki, odamız onlarla bir anda gerçeküstü bir resme dönüşmüş gibiydi... Seyfi Amca yerdeki yatağının kenarına ilişmiş, kalkmakla, kalkmamak arasında kararsız kalmıştı... Ben de gazeteyle kapatılmış pencerelerden birinin kenarında onları hemen hemen hiç konuşmadan seyretmeye başlamıştım. Duvarları parmaklarıyla yokladılar. Parmaklarındaki yeşil küf rengini birbirlerine gösterdiler... Yağmur sularının duvarlarda bıraktığı rengarenk dere ve nehir izlerini seyre daldılar... Gazete ve mukavva kâğıtlarının üzerine serdiğimiz lime lime olmuş battaniyelerimiz, renkleri kirden sararmış çarşafımıza, içine gazete kâğıdı doldurduğumuz yastıklarımıza, kenarları delik deşik olmuş terliklerimize baktılar...

Kadın hepsinden küstah ve acımasızdı... "İnanmıyorum," diye bağırdı birden... "Büyüleyici, grotesk bir yoksulluk bu... Çok çarpıcı... Ne olur siz de bir şeyler söyleyin, geldiğimize değdi, değil mi?"

Adamlardan her şeye gözlerini hafifçe kıсарak, sinsi bir kurt gibi bakını hemen onayladı kadını: "Haklısın, bence de çok büyüleyici. Şu anda duyduğum tiksinti beni hiç olmadığım kadar doğal ve hiç olmadığım kadar güçlü kılıyor... Buraya gelme amacımız da bu değil miydi zaten?.. Dediğin gibi verdiğimiz paraya değdi..."

Bizimle hiç ilgilenmediklerini sanıyordum, yanılmışım. Güneş gözlüklü, top sakallı öbür adam gözlerini büyük bir dikkatle Seyfi Amca'ya dikmişti. "Siz kalbinizden rahatsızsınız değil mi?" Seyfi Amca suç işlemiş bir çocuk gibi ve yutkunarak, "Evet," dedi, "yıllardır çeker dururum, ama artık bu defa çok zorluyor," dedi...

"Ne kadar zayıfsınız siz, hiçbir şey yemez misiniz?" diyerek yanına yaklaştı Seyfi Amca'nın. Demin sorduğu soruyu unutmuş gibiydi... "Yatın şöyle sırtüstü, çıkarın üstünüzdekileri..."

Seyfi Amca ne yapmalıyım diye, bir ara göz ucuyla bana baktı... Ben de o an ne yapacağımı bilemedim, bir an top sakallı adamın doktor olabileceği bile geçti aklımdan. Belki de içimdeki yavaşlama ruh böyle düşünmemi istedi, bilemiyorum.

Hepsi birden Seyfi Amca'nın zayıflıktan sanki şaha kalkmış gibi duran kaburga kemiklerine, vitaminsizlikten koyu renk bir yufkaya dönmüş derisine, ürküntüyle içine çekilmiş karnına baktılar... Seyfi Amca utancından kıpkırmızı kesilmişti, alnı boncuk boncuk terlemişti... O andan sonra onlar oradayken, bir daha benimle hiç gözgoze gelmemeye çalıştı...

Dedim ya, kadın hepsinden küstah ve acımasızdı diye, bu defa; "Hadi bize geçen gün ölen kuşunuzu nereye gömdünüz, orayı gösterin," dedi. Şaşkınlıktan beynim uyuşmuştu. Kuşumuzun öldüğünü nereden biliyorlardı?.. Ayrıca çoktan unufak kemik olup toprağa karışmış bir kuş ölüsüne bakıp ne zevk alacaklardı?.. Ama karşı koyamadım... Onu da gördüler... Tek tek avuçlarına alıp suçlu bir hazla kuşumuzun cesedini incelediler..."

Merdivenlerden tekrar odamıza çıkarken her şeye sinsi bir kurt gibi bakan adam, burada gördüğü her şeyin Jack London'un romanlarında anlattığı hayatlara benzediğini söylüyordu. "Düşünsenize," diye ekliyordu ardından, "böyle bir odaya giriyoruz yemek masasının üzerinde küçük bir bebek, öleli ne-

redeyse bir hafta olmuş, anne ve babası başında çaresizce bekliyorlar. Neden? Diye soruyoruz, bu çocuk neden burada böyle yatıyor? Tabut alacak paramız yok, onun için, diyor annesiyle babası. Tıpkı Jack London'un bir romanında anlattığı gibi... Ne grotesk bir görüntü değil mi?"

"Evet", diye onayladı kadın, "sen romanı anlatırken, bir de buradaki her şey, öylesine çakıştı ki, nasıl desem kendimi çok farklı, aykırı bir insan olarak hissettim. Öylesine mutluyum ki şu an, hep arzuladığım ruh hali bu işte..."

Anlamak zor değildi. Bu insanların bütün duyguları kendilerine dönüktü. Sadece kendilerine acıyor, sadece kendilerine üzüyor, kendilerini önemsiyordu bu insanlar.

Arkadaşları heyecanla konuşurken, her zaman suskun olmayı tercih eden güneş gözlüklü, top sakallı adam bu defa arkadaşları odaya yöneldi. Niye böyle yaptığımı belki de asla tam olarak öğrenemeyecektim, ama neredeyse koşarak adamın önüne geçtim ve; "Hayır bu odaya giremezsiniz, burası bizim için çok özel bir yer," dedim.. "Açın, görmek istiyorum, anlaşmamızda bütün ev vardı," diye üsteledi top sakallı adam. Tartışmamızı duyunca diğer adamla kadın da yanımıza geldi... Onlar da bu odayı açmam için ısrar etmeye başladılar... "Hayır," dedim "bu odayı açmıyorum, istediğiniz her şeyi gördünüz. Yataklarımıza, duvarlarımıza, Seyfi Amca'nın kaburga kemiklerine, kuşumuzun cesedine bile baktınız, daha ne istiyorsunuz, yetmedi mi?" diye bağırdım...

Bu inadım onların iştahını daha da kabartmıştı, birdenbire saldırıp beni kenara itip, kapıya yüklenmeye başladılar. Belki de ta başından beri böyle bir şey olacağını hissetmiştim, belimden tabancamı çıkarttım ve bir hamleyle itip kendime yer açtım ve, "Def olup gidin buradan alın paranızı başınıza çalın, def olun!" diye bağırdım...

Bu küçücük, eski siyah tabanca onları bu odaya, bizim dünyamıza gelmeden önceki mutsuz, can sıkıcı gaddarlıklarına döndürmeye yetmişti... Önce kadın kendisini hatırlamaya başladı. Midesi bulanmış kusuyordu... Adamlar da öyle... Kusarak, yalpalayarak, küflü duvarlarımıza çarpa çarpa çıkıp gittiler... Pencereden seyrettim, özel sağlık şirketleri böylesi bir durumu gözönüne alarak kapının önüne kadar ambulans göndermişti...

Bense belki de hayatımda ilk kez romanlarda aradığım o kadını gerçek hayatta birgün bulacağıma inanmaya başlamıştım... Ömrümü ilk kez ona layık buluyordum...

"SUÇTUR ÇOCUĞUN OLMAK..."

Kadınla erkek, büyük şehirlerden birinde, muhtemelen bir hafta sonunda, cumartesi günü olabilir, vakitlerden akşamüzeri, evlerinin salonunda dertleşmektedirler. İkisi de yıllardan beri bu şehirde yaşamaktadırlar. Dışardan trafiğin, kalabalığın gürültüsü gelmektedir. Hüzünlü bir caz müziği salonu doldurmaktadır. Kadın sıkıntılı ve gergin gözükmektedir. Erkekse yorgun, hatta zaman zaman dalgındır... Kadının sol bileği sargı beziyle sarılıdır...

Kadın: "Dışarı çıkıp dolaşalım mı biraz? Belki bir sinemaya gideriz."

Erkek: "Çıkmak istemiyorum dışarı. Tatil günleri bu şehirde dışarı çıkılmaz. İnsan evdeyken bile gürültülerden yorulduğunu hissediyor."

Kadın: "Sıkılmadın mı evde oturmaktan? Dün de bir yere çıkmadın. Evde bir şey yaptığın da yok. Durmadan içiyorsun."

Erkek: "Sıkılıyorum. Dışarı çıksam da sıkıntım geçmeyecek, biliyorum. Bu yüzden içiyorum ya..."

Kadın: "Dün gecedен sonra artık içkiye tövbe ediyorum." (Başını tutar) "Off... Basım çatlayacak gibi ağrıyor... Keşke bu kadar çok içmeseydim... Oysa yapacak o kadar çok şey var ki!"

Galiba ben içkiyi kaldıramıyorum..."

Erkek: "Yapacak o kadar çok şey mi? Sahi sen nereden buluyorsun yapacak o kadar şeyi?"

Kadın: (Erkeğe kırgın kırgın bakar) "İlişkimizin başında neler yapmayı hayal ederdik düşünsene. Bütün bunlara zamanımızın yetmeyeceğinden nasıl da korkardık... Ne çabuk yorulduk. Hiçbir şey yapmak içimizden gelmiyor, oysa biz burada böyle otururken güzellikler yanıbaşımızdan geçip gidiyor..."

Erkek: (Sayıklar gibi) "Güzellikler yanıbaşımızdan geçip gidiyor... Güzellikler yanıbaşımızdan geçip gidiyor... Nereden bulursun böyle cümleleri, anlamıyorum?..."

Kadın: "Ne var bu cümlede, neden takıldın buna şimdi?"

Erkek: "Yoo, bir şey yok, öylesine takıldım."

Kadın: (Sinirlenmiş gibi yapar) "Aklından ne geçiyorsa söyle, öyle imalı imalı konuşma lütfen."

Erkek: (Altın alır) "Yok, inan aklımdan bir şey geçmiyor, öylesine söyledim işte..."

Kadın: "Biliyorum, neden böyle alaycı konuştuğunu. (Sesi titrer) Dün gece bileklerimi kestığimi hatırlatmak istiyorsun bana değil mi? Bunu neden yaptığımı aslında çok iyi biliyorsun... (Gözleri dolar) Öylesine seviyorum ki, bırakamıyorum seni. Aslında yürümüyor biliyorum. Birlikte sürükleniyoruz. Söylesene ne olacağız biz?"

Erkek: "Ağlamana tahammül edemiyorum. Ne olur, yapma."

Kadın: (Gözyaşlarını siler) "Bana yardımcı ol o zaman. Gerçekten ne olacağız biz? Bir fikrin varsa söyle lütfen."

Erkek: "Sana benimle kal diyemem. İçinden ne geliyorsa onu yap."

Kadın: "Sözü nereye getirmek istiyorsun?"

Erkek: "Hiçbir yere..." (Duraklar) "Şunu demek istiyorum aslında. Biliyor musun, sadece ben kendimi üzebilirim, onun dı-

şında artık hiçbir şey beni üzmüyor ve şaşırtmıyor anlıyor musun. Her şeyi kendi içimde yaşamayı öğretti bu hayat bana."

Kadın: (Pencerenin kenarına gidip dışarı bakar. Sonra salonu da dolaşırken, kendi kendine konuşur gibi) "Çok istedim. Çok. Bu ilişkiyi bırakıp gitmeyi çok istedim. Gün boyu, dışarıda, işte, her yerde hep bunu düşünüyorum, biliyor musun? Karar verdiğime inandığımda öylesine mutlu oluyorum ki, bilemezsin. Ama sonra, sonra, eve dönüp, seni burada yanında içki kadehin, otururken bulunca, gözlerine bakar bakmaz, seni bırakıp gitmenin imkânsız olduğunu anlıyorum. Bu beni inanılmaz mutsuz ediyor; ama kendim oluyorum o an. Neysem o oluyorum. Sanki bu acı yaşıyor beni. Bu derin kırgınlık. Bu yarım hayat. Bu can çekişen aşk... Hep son insanım, son sevdiğim olmanı istiyorum. Seninle birlikte batmak, seninle birlikte ne olacaksam o olmak istiyorum; ama bütün bunlar senin için ne ifade ediyor bilmiyorum..."

Erkek: (Duygularını belli etmemeye çalışır, sesinde gizli bir öfke saklıdır) "Biliyor musun, seven, bağlı, âşık kadın rolü sana çok yakışıyor... Bazen inanasım geliyor sana..."

Kadın: "Kimseyi seni sevdiğim kadar sevmedim..."

Erkek: "Bunu onlara da anlatmış mıydın?"

Kadın: "Kimlere?"

Erkek: "Kemal'e, Suat denen o artist kılıklı herife, ilişkimiz boyunca kimbilir daha benim bilmediğim kimler vardı acaba?"

Kadın: "Beni o sıralar öylesine yalnız bırakmıştın ki... Sana yaklaştıkça, sana ihtiyacım olduğunda hep ittin beni. Dünyana ne kadar istedimse bir türlü giremedim. Sokmadın... Oysa onlar bana istediğim her şeyi vermeye hazırdılar. Ama onları ne kadar istedimse bir türlü sevemedim. Senden kopamadım. Onlarla olduğum için iğreniyordum kendimden, bedenimden. Sevişmeyi yarıda bırakıp sana geliyordum..."

Erkek: "Ne buluyorsun bende bilmiyorum. Gitsene, dönsene onlardan birine. İstedğin her şeyi onlar sana verir. Dünyalarına kolayca girersin... (Alaycı) Neydi, hayatın akıp giden güzelliklerini yakalarsınız birlikte..."

Kadın: "Onlar çok eskide kaldı, tekrar tekrar gündeme getirip beni incitme. O günleri ve o insanları hatırlamak bile istemiyorum."

Erkek: (Alaycı) "Neleri hatırlamak istersin, onları hatırlatayım sana..."

Kadın: (Bakışları yine uzaklara takılıp kalır) "Uyurken seni seyrederim. İçimde öyle büyük bir acıma duygusu uyandırıyorsun ki. Ayaklarını, ellerini seyrederim. Yüzündeki o derin çizgileri. Sayıklamalarını dinliyorum. Çaresiz, küçük bir çocuk gibi bilinmeyen, çok uzaktaki birinden yardım dilenmeni seyrederim. Böyle anlarda sevgim içimi parçalıyor. Boğulacağımı sanıyorum. Sanki ben doğurmuşum gibi seni içime alıp sımsıkı sarmak, sonsuza dek korumak ve hiç bırakmamak istiyorum... Sana olan bu sevgimin bitmesinden öylesine korkuyorum ki... Sen bana ne yaparsan yap bu sevgim bitmeyecek sana... Kimle olursan ol. Kimle yatarsan yat."

Erkek: "Demek hesap sorma sırası sana geldi."

Kadın: "Hesap sormuyorum. Seni daha iyi anlamak istiyorum sadece. Beni aldattığın zaman ne hissediyorsun? Bu sana nasıl bir haz veriyor? Vicdanın hiç sızlamıyor mu? Sen de benim gibi kendinden, bedeninden iğreniyor musun?"

Erkek: "Başka kadınlarla yatarak senden değil, sevgimden öç alıyorum sanki, seni değil, aslında kendimi inkar ediyorum. Kendi ideallerimi. Kendime verdiğim sözleri çiğniyorum. Seyrederim kendimi başkalarıyla sevişirken. Ne kadar alçalabilirim, ne kadar düşebilirim, diye merakla bakıyorum kendime... Hayretler içinde bırakıyorum kendimi. Kirlendikçe, değersizleş-

likçe umudum azalıyor, ama ne garip ki cesaretim artıyor. Sonu neresiyse oraya gitmek istiyorum. Ne yapsam, ne kadar alçalsam bile, sen hiç, ama hiç aklımdan çıkmıyorsun."

Kadın: (Heyecanını gizleyemez) "Gidelim mi buralardan bu şehirden? Nereye istersen oraya gelirim. İstedğin an bu şehirdeki hayatımı bitirebilirim senin için... Bu sevgiden başka hiçbir şey umurumda değil."

Erkek: (Kadını duymamış gibidir) "Hayvanların gözlerinde seni görüyorum. Geçen gün balık yiyordum. Gözlerine baktım. Senin bakışlarına öyle çok benziyordu ki, bıraktım, yiyemedim. Yaşlı bir adamın, sokakta yapayalnız yürüyen bir çocuğun gözlerinde hep seni görüyorum. Birkaç gün önce bir kaza gördüm. Bir kadının üzerini gazeteyle örtmüşlerdi. Yanına gittim, üstü açıldı. Gözleri açık, öyle boşluğa bakıyordu, uzaklara. Dikkat ettim. Senin bakışlarındı. Gazeteyi tekrar üzerine örttüm..."

Kadın: (Adamın sözlerinden çok etkilenmiştir. Adeta ondan yardım diler gibi) "Duyuyor musun beni? Bu şehir bitti artık. Gidelim bu şehirden. Burada hiçbir şeye yeniden başlayamayız artık."

Erkek: "Hiçbir yere gidemem ben. Çünkü nereye gitsem kendimi götürüyorum. Benim için her yer aynı artık. Ha bu şehir, ha güneyde bir balıkçı kasabası... Her yere cehennemimi götürürüm, yeni bir şeye başlayamam ben artık."

Kadın: "Denemeden bir şey söyleme. Oraya, gideceğimiz yerlere buradan bakıyorsun. Buradaki yılmışlığından yenilginden görüyorsun dünyayı. Çok yorgun ve çok bıkkınsın. Artık böyle devam edemezsin. Bu şehirde her şey senin için hep bir tekrardan ibaret olacak."

Erkek: "Söylediğin yerlere çok gittim. Bu şehri tamamen unutmak üzere hem de. Ama bu şehrin yasaları oralarda da geçiyordu. Hem de bir sürü kandırmacanın gerisinde. Üstelik o

küçük yerlerde kaçıp saklanmak bile mümkün değildi. Ne yap-
san gözleniyordu. Her şey denetim altındaydı. Herkes herkesi
gereğinden fazla tanıyordu! Ve kimsenin kimseye gerçek bir
saygısı yoktu. Ama varmış gibi yapıyorlardı."

Kadın: "Bu şehirde kendim olamıyorum bir türlü. Sürekli
kendimi özlemekten yorgun düşünüyorum. Yaşadığımız hiçbir
şeyden emin değilim. Hiçbir ilişkiden. Hayatımıza birileri giri-
yor, tamam işte, aradığımız insanı bulduk, diyoruz, her şey çok
yolunda giderken, birden yıllarca arayıp da güçlkle bulduğ-
muz insan, bize kimsenin yapmadığı kötülükleri yapıyor, neye
uğradığımızı şaşıyor, bastığımız toprak derinden sarsılıyor,
ama biz sanki hiçbir şey olmamış gibi, o insan için; yeterince ta-
nıyamamışız, deyip, elimiz kalbimizde, yeni birisini aramaya
başlıyoruz... Bu böyle sürüp gidiyor. Bizim gerçek dostumuz
kim diyor o zavallı, ama hâlâ çevik parmaklarımızla saymaya
başlıyoruz. Kala kala bir dostumuz kalıyor. İşte o an aklımıza
onun bizi aylardır aramadığı geliyor... Bizi aramadığı, uzakta
kaldığı, bizimle içli dışlı olmadığı için hâlâ ve hâlâ gerçek dos-
tumuz olarak kaldığını hissedince, elimiz kalbimize bir kez da-
ha gidiyor, o yalnızlıktan ve düş kırıklığından artık saçmalayan
kalbimize..."

Erkek: (Kadının söylediklerinden etkilenmiş gibidir) "Birbi-
rimizden başka kimsemiz yok mu demek istiyorsun?"

Kadın: "Galiba evet... Biliyor musun, aslında bunu gerçekten
kabullendiğimiz an özgür olacağız. Sense bunu kabullenmekten
delice korkuyorsun... Ne ben, ne de bir başkası, hiç kimse yet-
miyor sana... Benden kopmak için başkalarıyla oluyorsun. Ama
olmuyor. Kime yönelsen, kim seni etkilerse sana beni hatırlatı-
yor. Ne kadar istesen de benden kurtulamıyorsun, bu yüzden
bana düşman oluyorsun..."

Erkek: (Gözleri buğulanmıştır) "Çok isterdim sana duydu-

ğum sevginin özgürlüğüm olmasını. Ne kadar çabalasam da kendimi sana ait hissetmiyorum. Ama bu savrulmak, bu bitmeyen arayış da bana çok ıstırap veriyor. Biliyor musun ben sende kaçmak istediğim bu dünyayı, bu hayatı buldum... Bu en büyük düş kırıklığımdı."

Kadın: "Hep yenilginin bilgeliğinden, yitirmenin hüznünden, şiirinden bahsedersin. Ama biliyor musun, aslında çok korkuyorsun sen yenilgiden. Hiçbir dayanağın, güvencen olmadan yitirmekten, öylesine ortalıkta kalmaktan ölümden bile daha çok korkuyorsun. Herkese söylersin, kaybetmenin şiirini yaşayın diye, ama sen yaşamaya korkuyorsun. Denescene bir kez hadi. Bana sonuna dek inan bir kez. Kimseye güvenmeden sadece bana inan ve yitirmeyi göze al beni..."

Erkek: "Bunu çok denedim. Çok istedim, ama başaramadım. İnanmıyorum artık hiçbir şeye. Uğruna ölümü bile göze aldığım sevgiye bile inanmıyorum artık. Çünkü benim için sevgi bile öyle kirletilmiş ki. Öyle derinlere saklanmış ki sevgiye, aşka dair olan her şey... Sadece ona hasret duyabiliriz artık. Bu hasretse bizi iyiden iyiye öfkeli ve hırçın yapıyor. Herkes bu hasret yüzünden birbirini sorumlu tutuyor. Suçlu arıyor herkes. Oysa biz sevginin yokluğu yüzünden birbirimizi kanatıp dururken sevgi çok uzaklarda, bilmediğimiz bir yerlerde saklı duruyor."

Kadın: "İşte bu inançsızlık, öfke ve hırçınlık yüzünden birbirimizi aldatıp duruyoruz... Oysa ben sana asıl başka bir şey teklif ediyorum. Merak ediyor musun?"

Erkek: "Hayır etmiyorum."

Kadın: "Ama yaşadığın bütün bu inançsızlık, yalnızlık, dinmek bilmeyen öfke ve hırçınlığına son verecek bir teklif bu."

Erkek: "Biliyorum ne teklif edeceğini. Bir çocuğumuz olsun diyeceksin."

Kadın: (Tedirgin) "Evet... Belki de bu hayatta senin aşkınla

birlikte en çok istediğim şey..."

Erkek: "Suçtur çocuğun olmak..."

Kadın: "Ne demek bu şimdi?"

Erkek: "Sadece bir şiirin adı. Edip Cansever'in..."

Kadın: "Saçma bence. Senden ve benden izler taşıyan bir varlık getirmek istemez misin dünyaya? Onunla dünyaya yeniden gelmiş gibi bakmak istemez misin? Neden suç olsun?"

Erkek: "Eğer bizim çocuğumuz olursa, gerçekten bizim, ikimizin bir parçası olursa çok acı çeker. Bu dünyayı çok yadırgar. Çok yalnız kalır. İkimizin de yalnızlığını, uyumsuzluğunu taşır. Düşünsene, onu nasıl okula gönderirsin? Erkek olursa, kıyıp da nasıl askere gönderirsin? Senden günbegün kopup, istemeden de olsa bu dünyanın kurallarına, ölçülerine, ilişkilerine uyum sağlamasına nasıl katlanırsın?"

Kadın: "Farkında mısın, sen aslında ölümünü bekliyorsun."

Erkek: "Neyi beklediğimi ben de bilmiyorum. Ama istediğim bir şey var, artık kimse benim yüzümden acı çekmesin. Sen de çekme. Çocuğumuz da olmasın ve o da acı çekmesin. Biliyor musun ben onu hayalimde sevip okşuyorum, doğmamış çocuğumuza bu hayatın ne kadar acımasız ve kirli olduğunu anlatıyorum. Doğmadığı için üzülmesin, diye bu hayattaki insanların nasıl bencil, bayağı ve riyakâr olduğunu anlatıyorum ona... Hayır, benim çektiklerimi çekmesini istemiyorum onun. Hayır, öyle yıprandı ki duygularım, buna katlanamam..."

Kadın: (Kırgın) "Biliyor musun, bu dünyaya çok kaptırmışsın kendini. Doğacak çocuğundan çok kendini düşünüyorsun sen... Acı çekmekten öylesine korkuyorsun ki bir yanını hayata kapatmışsın, öbür yanınca her şeyin farkında, kanayıp duruyor."

Erkek: "Neden şaşırmış gibisin? Hani beni iyi tanıyordun? Bu dünyaya kendimi kaptırsam ne olur? İçimdeki o derin uyum-

suzluğu herkesten çok sen bilirsin. Hani her Şeyin çabucak olup bitmesini, akŐamın gelmesini, odama çekilmeyi ve bir an evvel kendimle kalmayı çok istediğimi... Ve o odada elimde olmadan sadece kendi hayatımın değil, tanıdığım tanımadığım birçok insanın acısına, imknsızlıklarla savrulmuŐ hayatına ortak olduğumu... Biliyorsun değil mi bunları?"

Kadın: (Adeta fısıltıyla) "Biliyorum..."

Erkek: "O halde.. Bu durumda, senin deyimimle dünyaya kendimi kaptırmıŐ olsam, bencil ve hırslı olsam ne olur?"

Kadın: "Bir Şey eksik kaldı. Onu da söyle, eksik kalmasın."

Erkek: (Duralar, kadına uzun uzun bakar, mahcuptur) "Evet, bunu senden saklayamam. Unutulmak istemiyorum. Beni tanıyan herkesin belleğinde ismim kalsın istiyorum. Yenildiğimi biliyorum, bu dünyaya inanmıyorum, ama boşu hoŐuna yaŐamıŐ olmak da ağrıma gidiyor doğrusu."

Kadın: "Sadece benim seni hatırlamam, hiç unutmamam yetmiyor değil mi sana?"

Erkek: (Susar)...

Kadın: "Söylesene, yetmiyor değil mi?"

Erkek: "Yetmiyor. Çok isterdim yetmesini, ama yetmiyor."

Kadın: "Beni yitirecek olsan bile söyler misin? Benim sevgim, varlığım sana yetmiyor değil mi?"

Erkek: (Gözleri dolar, yıllardır birlikte olduğu kadına sanki ilk kez görüyormuş gibi bakar) "Yetmiyor, evet, ne acı ki yetmiyor..."

Kadın oturduğu divanın üzerinde öylece kalakalır. Adam kalkar pencereden dışarı bakar, daha sonra kadının yanına gelir, saçlarını okşar. Sonra da, sanki kadının kulakları iyi duymuyormuŐ gibi: "Karnın acıkmadı mı senin? Benim çok acıktı," diye Őakacı bir tavırla bağırır... Kadın, ayağa kalkıp, mutfağa doğru yürürken bir taraftan da bileğindeki sargıyı dalgınlıkla okŐamaktadır. Yüzünde kırıgın ve meleksi bir ifade vardır...

HAYAT GÜZEL, ÖMÜR KISA

Gazetedeki odam bir otogarı andırıyordu...

Uzak şehirlerden ilk defa bu şehre gelenler, bir şehirden bir başka şehire geçerken uğrayanlar, yıllar önce yitirdikleri dostlarını arayanlar, bu hayata bir çözüm bulamayanlar, hapisten yeni çıkmışlar, bu şehirde aradıklarını bulamayıp geri dönenler, asker kaçakları, iş arayanlar, kimsesizler, yenilmişler, bir dost sohbetine muhtaç olanlar ve daha birçokları hep benim odama gelirlerdi...

Hep birlikte daralır, hep birlikte hüzünlendir, olmadık şeylerden hep birlikte ümitlenirdik...

O insanları benim odama çeken neydi, tam olarak bilmiyorum... Belki yazılarımdı, belki de yüzümde benim bile henüz fark etmediğim gizli bir işaret, belki de birinin yıllar önce bu odaya bırakıp gittiği çekim gücü çok fazla bir büyüdü...

Evet, odamdaki çekim gücü çok, ama çok fazlaydı...

Öyle ki gelen gidenden, saatlerce oturup yüzüme bakıp benim konuşmamı bekleyenler yüzünden kimi kez yazılarımı yetiştirmekte zorluk çekiyordum...

İşte böyle anlarda odamdaki o çekim gücü yüksek büyüye içermeye başlardım...

Kimselerin kapılarını çalmadığı, yapayalnız, aranıp sorulmayan insanlara özenmeye başladım...

Çünkü yazmak benim için her şeydi...

Çünkü nasılsa birgün odamı dolduran bu kimsesiz, bu bedbaht yolcular, bu beni sevdiklerini ve merak ettiklerini söyleyenler, bu bana kendilerini dost sananlar birgün benden usanıp, çekip bir başkasına gideceklerdi, biliyordum...

Bana sonunda yine yazdıklarım ve yazacaklarım kalacaktı..

Çünkü hayatın anlamını ve kendimi yazarak bulmuştum.

Biliyordum, mahvıma sebep olan tek şey yine yazılarım olacaktı.

Razıydim, yazdıklarım yüzünden mahvolmaya razıydim. Çünkü bana öyle sır dolu kapıları, öyle kutsal bahçelerin kapısını açmıştı ki, onlar için mahvolmaya değerdi...

Nasıl olduysa bir gün odamda tek başınaydım, sanırım öğleden sonraydı. Gazetenin taşra baskısına aceleyle bir yazı yetiştiriyordum. Dışarda yağmur yağıyordu. Hava berbat soğuktu...

Isınmak için arada çayıma kanyak katıyordum. Gazetede içki içme ayrıcalığı galiba bir tek bendeydi...

Aramızda kalsın, bu gazetede çalışanlar genellikle beni çok severlerdi, sevmeyenlerse hiç olmazsa önemserlerdi.

Açıkçası bir prens gibi davranılıyordu bana. Zaman zaman bir şeylere kızıp gazetenin yayın politikasına aykırı şeyler yazsam bile yazılarımın virgülüne hile dokunulmuyordu. Doğrusu şımartılıyordum. Doyasıya yaşamalıymışım, görüp göreceğim buymuş...

En güzel cümlemin tam ortasıındaydım ki odamın kapısı ya-vaşça açıldı. İçeri yağmurdan sıırıslıklaı olmuş, soğuktan elleri ve yüzü morarmış, erken yaşta yıpranmış, yorgun bir adam girdi. Baktım, benim odamın insanlarından biriydi bu yağmur adam...

Düşkündü, çaresizdi, üşümüştü, sığınacak bir yer arıyordu. Kışın ortasında yazlık giysilerle dolaşacak kadar yoksuldu. Yazlık ayakkabısından görünen çorapları ıslak bir çamurla kaplıydı...

Mahcup ve tedirgin yanıma gelip elimi sıktı. Sanki yüzyıllık bir yağmur yağdı elime o an. Soğuk, acımasız bir yağmur... Buyur edip yer gösterdim.

Yağmur adam köşedeki sandalyeye usulca ilişti, mahcup...

Yüzüne baktım, yüzünde yaşadığı çileli hayatın bütün derin izleri vardı. Hayal kırıklıklarının ve kötü beslenmenin bütün acı izleri... Öylesine yıpranmıştı ki, yüzünde sevince dair hiçbir iz kalmamıştı neredeyse...

O an içimde eski bir sıkıntı filizlendi. "Nereden çıkıp gelmişti bu adam şimdi?" Diye geçirdim içimden. Yazımı henüz bitirmemiştim ki... Ama ne garipti ki aynı anda, "İyi ki yanıma, odama geldi bu adam," diye düşündüm.

Biliyor musunuz; ben aslında çok tuhaf bir adamım. Yazabilmek için hep yalnızlığı, ama lekesiz, kesintisiz yoğun bir yalnızlığı özlerim. İstedğim yalnızlığı yakalayınca da, sinsi bir korku yükselir damarlarımdan; ve hemen vazgeçerim çağırdığım bu yalnızlıktan; şu an, biri gelse, kapımı çalsa, odama gelse, tanıtırsa kendini, bana kendisini anlatsa, içimdeki bu zalim yalnızlık korkusunu yok etse derim.

Sonra beklediğim insan gelir, kapımı çalar, odama gerer; işte o an hemen içimi bir sıkıntı kaplar. "Şimdi nereden çıktı bu?" derim; "Ne güzel yazı yazıyordum," ama buna rağmen yine de için için sevinirim, "İyi ki geldi," derim, "İyi ki; bak işte yalnız değilsin, seni de arayan soranlar var, korkma," derim kendime, "korkma geçti..."

Hep böyle, yalnızlık özlemiyle, yalnızlık korkusu arasında gider gelirim...

Yağmur adam yıllardır yattığı hapisten yeni çıkmıştı. Bu şehre ilk defa geliyordu. Karısıyla çocuklarını o çok uzaktaki şehre bırakmış, iş aramaya gelmişti... Onu dinlerken, bir taraftan telefonu açıp çay söyledim. Hem bilirsiniz çay, yoksuluz, ama umutlarımız var, yoksuluz, ama henüz her şey bitmedi demektir...

Biraz sonra çay geldi. Bardağa öyle bir hasretle sarıldı ki, sanki bütün hayatını, bütün kaybettiklerini ve mahcubiyetini gelen çayın sıcaklığına emanet etti...

"İş arıyorum, bana iş bulur musunuz?" dedi hiç çekinmeden...

Neden ben ve neden bana soruyorsun, diye sorular hiç geçmedi aklımdan... Yazılarımdaki ya da odamdaki o garip büyü bu soruyu ona sorduruyordu... Kızacak, içерlenecek kimse yoktu. Hayat bildiği yoldan, açıklanması imkânsız sırlarıyla akıp gidiyordu işte...

Hem bu oda, bu odadaki o garip büyü bu soruyu sorduruyordu ona...

"Ne gibi bir iş arıyorsun?" diye sordum, aklım biraz bitmemiş yazımda, ama en çok da bu odada, bu hayatın sırlarındaydı.

"Dergilerde, gazetelerde bir iş olsa iyi olur. Az çok elim kalem tutar. Ama ne iş olursa yaparım. Çok tıklandım..."

"Ne iş olursa mı?"

"Evet, ne iş olursa?"

Sonra gitti. Yazlık elbisesi tam kurumadan, tam ısınmadan. Çaya ve dertleşmeye tam doyamadan gitti. Yüzündeki çizgilerini bana tam anlatmadan gitti. Giderken son bir kez kalorifer demirlerindeki sıcaklığı en sevdiği varlığın saçını okşar gibi gitti...

Yazımı onun odama bıraktığı hayaletiyle bitirdim. Yazıma onun o benzersiz sıcaklık özlemi sindi...

Bir iki dergiye, bir iki gazeteye haber bıraktım. Hatırımı sa-

yan gazete ve dergi yöneticisi arkadaşlarıma, ne iş olursa yapacak olan birinden bahsettim; ama onun sıcaklığa duyduğu, o büyük özlemden bahsetmedim.

"Tamam, bakarız," deyip telefonlarını kapattılar. Herkesin çok acelesi vardı. Oysa hayatı kavramak ve incelikleri fark etmek için yavaşlığa ihtiyacımız vardı. Yavaşlık. Hayat aslında çok usulca yaşanmalıydı. Ağır ağır. Anlaya anlaya...

Pencereden yağan yağmuru sanki ilk kez görüyormuşcasına kutsal bir sessizlik içinde seyretmeliydi.

Bende bazı günler yazı yazdığım yerden kalkıp onun kalorifer demirlerine dokunduğu gibi dokunuyordum.

Sıcaklığı sevilen bir varlığın saçını okşar gibi okşayışını anlamak istiyordum...

Yavaşlığa ve usul usul yaşayarak her şeyin farkına varma arzusu bende ancak birkaç gün sürdü...

Hayatım yine hoyrat bir şekilde hızlandı.

Aradan bir iki hafta geçti.

Birgün kapım yine usulca açıldı. Yine gazetenin taşra baskısına bir yazımı yetiştiriyordum. Bu defa da yine kimse yoktu odamda...

Gelen oydu. Teklif beklemeden aynı sandalyeye oturdu. Yine kış ortasında o yıpranmış, solgun yazlık giysileriyle gelmişti.

O geldi, diye yine içim sıkıldı ve yine hemen o anda o geldiği için sevindim. Telefonla çay söyledim. Yine çay geldi. Ama bu defa çaya bütün hayatını, kaybetmişliğini, mahcubiyetini emanet etmedi. Birazını kendine sakladı. Kalorifer demirindeki sıcaklığı ilk geldiği gün gibi derin bir özlemle okşamadı.

O daha sormadan, henüz işle ilgili bir haber çıkmadığını söyledim... Yüzü hayal kırıklığına alışkındı...

Çok oturmadı, ama yine odama hayaletini bırakıp gitti...

Aradan birkaç hafta geçti, geçmedi. Birgün odamın yan ara-

lık kapısının önünde gürültüler duydum. Aralarında gazete yöneticilerinin de bulunduğu bir grup insan hararetili hararetili bir şeyler konuşuyorlardı...

Kalabalığın ortasında benim yağmur adam da vardı. Üstü başı eskisine oranla biraz daha düzgün görünüyordu. Yüzündeki derin çizgiler yumuşamıştı sanki. Halinden memnun görünüyordu. Kapımı biraz iteledi, içeri bir adım attı, ama girmedi. Eli mi muzaffer bir edayla sallayıp; "Üstat kolay gelsin," dedi...

İçeri gelsin, konuşalım istiyordum...

"Gelsene, gel bir çayımı iç," diye bağırdım; ama o yine pek orali olmadı. Sonra, "Bir başka sefer," deyip yürüdü.

O an hiçbir şey düşünmeden, aceleyle: "Ne yaptın iş durumunu?" diye bağırdım arkasından. Geri döndü ve sadece: "Her an her şey değişebilir," dedi. "Nasıl," dedim, "nasıl yani?" Hafifçe gülerек ve son kez: "Hayat, üstat, hayat" dedi...

Şaşırmıştım. Bir anlam verememiştim söylediklerine, ama ben yine birkaç gün ayrıntılar, incelikler ve yavaşlıklar üzerine düşünüp durdum... sonra bunları yine unuttum. Yine gazetenin taşra baskısına aceleyle yazılar yetiştirmeye başladım...

Birgün, odamın yine bir otogar gibi benim insanlarımla dolmuş olduğu birgün telefonum çaldı. Arayan yeni ayrılan yayın yönetmeninin sekreteriydi. Titrek ve kırılğan bir ses tonuyla, yeni yayın yönetmeninin beni yanına çağırdığını söylüyordu. Yadırgamıştım açıkçası, çünkü beni onca yıldır bu gazetede hiçbir yayın yönetmeni yanına çağırılmamıştı. Bunun küstah bir dalgınlık olduğunu düşündüm ve pek fazla üzerinde durmadan: "Şu an gelemem, yazı yazıyorum. Hem misafirlerim var," dedim.

Aradan birkaç dakika geçti. Sekreter kız, bu defa özürler dileyerek, arada kaldığını belirtiyor, yeni yayın yönetmeninin beni acilen yanına çağırdığını söylemeye çalışıyordu...

Ben de emir demiri değil, merak demiri keser...

Yazımı yarıda bırakıp kalktım. Odamdaki misafirlerimden izin isteyip aşağıya indim. Salonun ortasındaki yayın yönetmenlerinin oturduğu camla kaplı büyük odanın önüne gelince neye uğradığımı şaşırdım. Odanın ortasındaki gösterişli masada benim yağmur adam oturuyordu!

Hani birkaç ay önce odama perişan bir halde gelip, "Ne iş olursa yaparım," diyen adam.

Camlı odanın kapısını açtım, içeri girdim. Beni görünce ağzının kenarında yarı gururlu, saklayamadığı yarı çocuksu gülümseyişle ayağa kalktı ve: "Vay, üstat, bu ne şeref, hoş geldin," deyip beni karşıladı... Yanında iki sekreter oturuyordu. Onlarda bana şaşkın şaşkın bakıyordu. İlk tepkim biraz kabaydı gerçekten: "Senin ne işin var bu odada?" diye sordum...

O da sanki bu sorumu bekliyormuş gibi hiç tereddüt etmeden: "Burası artık benim odam," dedi. "Artık bu gazetenin yeni yayın yönetmeni benim..."

Durdum. Çevreme baktım. Bütün bunlar basit, acemi bir şaka mı, değil mi diye oradaki insanların yüzlerini bir an için bile olsa dikkatlice izlemeye çalıştım. Yok, kimse bizimle ilgilenmiyordu... Yok, bu bir şaka değildi, gerçek gibi görünüyordu!

Bunun üzerine o her zamanki çocuksu telaşım ve tepkimle: "Ama ben sana yukarda iş arıyorum," diyebildim..

"Bana iş arama artık," dedi, "Hem bırak şimdi bunları, ne içersin, çay, neskafe, oralet... Söyle ne içersin?"

Artık hayalet olma sırası bendeydi. Onun yanında ne içtim, bir şey içtim mi, o bana başka ne dedi, ben ona ne cevap verdim, verdim mi, inanın hiç hatırlamıyorum. Dondum kaldım.

Birkaç ay önce, ne iş olursa yaparım, diyen bir insan, nasıl olur da bu gazetenin yayın yönetmeni olur, diye bana sormayın. Bunu bugün bile tam anlamış değilim. Belki bir gün, ilerde, farklı bir zaman ve farklı bir dünyada, size bunu anlatmaya ça-

lışırim; ama şimdi ne olur sormayın bana. Ama böyle bir şey oldu, gerçekten oldu...

Sonra yukarı, odama çıktım, gördüklerimi unutmak için kendimi hemen yazmaya verdim. Çünkü yazmak unutmak için birebirdir. Bir şeyi unutmak istiyorsanız yazın, aklınıza ne geliyorsa yazın... Kötülüklerinizi mi unutmak istiyorsunuz? Kötülüklerinizi yazın. Cinayetlerinizi mi?... Cinayetlerinizi yazın.

Hayatınızı mı unutmak istiyorsunuz? Hayatınızı yazın...

Ben de yazıyorum işte. Ama bu sırada telefonum yine çaldı. Arayan yine o sekreterdi. Yine o kırılgan ve titrek sesiyle, beni yayın yönetmeninin yanına çağırdığını söyledi... Öfkelenmişim ama, hayata dair bir sırrı daha öğrenme arzum çoktan bu öfke mi yumuşatmıştı. "Peki," dedim, "peki, geliyorum..." Bir zamanların yağmur adamı, artık ikide bir beni yanına çağıran yayın yönetmenim olmuştu. Beni yine elleri iki yana açık karşıladı, ağzının kenarında yine o aynı gururlu ve aynı çocuksu gülümseme vardı... Camlı odasına girerken; "Ne var, yine ne var, beni niye ikide bir yanına çağırıyorsun?" diye bağırdım yüzüne karşı... Yüzündeki o çelişkilerle dolu gülümsemeyi korumaya çalıştı: "Yoo, benimle böyle konuşamazsın, bugüne bugün ben senin yayın yönetmenimim, sözlerine dikkat et," dedi...

Elinde otuz santimetrelik o bildik tahta cetvellerden vardı. Birden masasına baktım o eski önseziyle... Masasında son yazdığım yazım duruyordu... "Ne arıyor?" dedim, "Yazım ne arıyor senin masanda?" Gitti, yavaşça koltuğuna oturdu ve yazımı önüne çekti. "Talimat verdim. Yazıların önce bana gelecek. Ben kontrol ettikten sonra uygun görürsem basılacak," dedi... Artık her şey bir cinnet dolu karabasana dönüşmüştü, ama ben aslında çıldırmam gerekirken, yine de çıldırmıyordum. Filmin sonunu öğrenmek için duyduğum merak, cinnetimi bastırıyordu belli ki.

Bakalım daha neler olacaktı? Yazımı biraz daha önüne çekti. Dikkat ettim, kurşun kalemle çizilmiş bir çizgiyle yazım neredeyse ortasından ikiye ayrılmıştı.

"Ne bu çizgi?" diye bağırdım hayret, öfke ve korku karışımı bir sesle...

Gayet sakin, sanki sormamı bekliyormuş gibi çizginin yukarısını işaret etti: "Yazının üst kısmını beğenmedim, çıkarttım, halkımız anlamaz burasını; çizginin altındaki bölüm girecek sadece. Bilmen için çağırttım seni buraya..."

Ne yapmam gerektiğini bilmiyordum o an. Sadece kendiliğinden şu sözler döküldü ağızımdan: "Neden yapıyorsun bunu, neden?" Gözlerime buruk bir zafer kazanmışçasına baktı, sonra da: "Hayat," dedi, "hayat..."

Ve dediğini yaptı: Yazdığım her yazıyı elindeki otuz santimetrelilik cetvelle kontrol etti. Bazen ikiye ayırdı, bazen üçe. Kimi kez hiç dokunmadan yayınladı.

Sonra biz, bir grup arkadaş gazeteden ayrılmak zorunda kaldık. Aradan bir yıl geçti, geçmedi. Ayrıldığım eşimin ani gelişen bir hastalık sonucu Çapa İstanbul Tıp Fakültesi'ne kaldırılıp ameliyata alındığını öğrendim. Soluğu hastanede aldım. Neyse ki ameliyat başarılı geçmişti. Artık hemen hergün hastanede eski eşimin başındaydım. Ayrılmış olsak bile o derin dostluğumuz sürüyordu.

Bir sabah, elimde çiçekler eşimin yattığı odanın katına merdivenlerden çıkarken, alt kattaki bir odanın kapısı önünde ayrıldığım gazeteden tanıdığım kimi muhabirlere rastladım... Buraya kimin için geldiklerini, kimi beklediklerini sorunca verdikleri yanıt bir kez daha sarstı beni: Yağmur adam karaciğer kanseri olmuştu!

O an hiç düşünmeden, elimdeki çiçeklerle yağmur adamın odasına girdim. Hiç şüphesiz beni hiç beklemiyordu. Bir süre

öyle bakiştık. Hastalığı ölümcüldü. Bedeni neredeyse bir bebeğinki kadardı, öylesine küçülmüştü...

Elimdeki çiçeğı götürüp yatağının başucuna koydum ve yorgun yanaklarından öptüm... İşte o an bakışları, gazetede ki odama ilk geldiğı günkü gibi oldu yeniden... Elleri okşamak için kutsal bir sıcaklık arıyordu, son kez... Belki de bir bardak çay, bütün hayatını, kaybettiklerini, masumiyetini emanet edebileceğı bir bardak sıcak çay arıyordu... Gözleri doldu. Utanmıştı benden. Ama yanına gelmemden çok mutlu olmuştu. O an her şey, bütün duygular içiçeydi... Artık ölmek üzereydi... Gözleri dolu dolu; "Ben sana çok haksızlık ettim, buna rağmen neden geldin?" diye sordu...

Benim de gözlerim dolmuştu... Tıpkı onun bana dediğı gibi: "Hayat", dedim, "hayat..." Sadece bunu söyleyebildim, sonra sesim tılandı, konuşamadım. Son noktayı o koydu: "Hayat, evet hayat, hep söyledim bunu sana, hayat güzel ama, ömür kısa," dedi...

ZEMİN KATTAKİLERİN ÖYKÜSÜ

Bu sabah kahvaltılık bir şeyler alabilmek için bakkala indim. Çıkarken değil, eve dönüşümde fark ettim, zemin kattakiler taşınmışlardı. Taşınırken görmemiştim, veda bile etmedikleri için gittiklerinden haberim olmamıştı. Pencerelerine boylu boyunca gazete kâğıtları yapıştırılmıştı. Ölüler, yoksul evlerin pencerelerini, içki şişelerini örten gazete kâğıtları hep hüzünlendirir beni... Benden sekiz, on yaş küçük genç bir adam, ondan biraz daha genç ve çok sessiz karısı yaşıyordu orada...

Bir keresinde evimdeki bir tamirat için portatif merdivenlerini istemiştim onlardan. Hiç tereddüt etmeden, hatta gizli bir sevinç duyarak vermişlerdi merdiveni. Tereddüt değil, garip bir tedirginlik vardı üzerlerinde merdiveni verirken. Sanki benden aldıkları bir şeyi bana geri veriyorlarmış gibi bir duyguyla ve beni mahcup hissettirmeden onu bir an önce verebilme isteğinin yarattığı bir tedirginlikti bu...

Günlerce bu genç karı kocanın bana merdivenleri verirken yaşadıkları bu tedirginliği düşünmüş böylesi farklı incelikteki insanların bu denli acımasız, şiddet ve kötülük dolu bir dünyada nasıl varolabileceklerini; seslerini, varlıklarını nasıl duyurabileceklerini düşünüp durmuştum... Genç adamla apartmanın

girişinde, sokak kapısında karşılaştığımızda selamlaştırdık. O da benim gibi selamlaşırken utanan insanlardandı.

Bu utanç, karşılaştığı insanı düşündüklerinden alıkoymak, dalgınlığından soymak, hiç beklemediği bir zorunlu nezaket gerginliğiyle başbaşa bırakmak ve belki de onu kendine yakıştıramadığı bir yapaylığa itmenin verdiği kaçınılması güç bir duygudan kaynaklanıyordu... Daha da önemlisi bu utanç, karşılaştığı hemen herkesi kendisinden daha üstün, daha erdemli ve soylu görmenin o iflah olmaz çelebiliği ve artık bu dünyada yeri olmayan, şimdilerde neredeyse hastalıklı sayılan bir duyarlılığın yansımasıydı.

Benim yaşadığım utançta ise onunla paylaştığım yukarda saydığım duygularla birlikte onun bütün bunları fark eden dikkatini hissetmiş olmamdandı.

Beni tanımasından, mahremiyetime girmesinden gizliden gizliye endişe ediyordum. Onu her gördüğümde yaşadığım ve onunkine benzeyen tedirginliğim ve utancımın bunu ona duyurmuştum. Hayallerim yeteneklerimi aşıyordu. Buna rağmen çevremdeki herkese kendimi kanıtlama savaşı açmıştım. Kaybettiğimi acıyla her idrak edişimde birgün kazanacağıma inanıyordum. Trajikomik bir hırsı benimkisi. Yarışa genleriyle, aile tarihiyle ve aşılması çok güç sınıfsal, sosyal olanaklarla hazırlanmış benim çok önümdeki birilerine kafa tutuyordum. Hayatımı bu sonucu çoktan belli olan adaletsiz, belki de bu yüzden biraz da komik bir yarışmaya adamıştım adeta. Öyle ki artık kaybettikçe daha çok seviyordum kendimi; beni ben yapan özgün ve farklı yanlarım, kaybettikçe daha çok ortaya çıkıyordu artık...

Sürekli kaybediyor olsamda başarıya koşullamıştım kendimi. Ama yine de başarıdan nefret ettiğimi, başarıyı küçümsediğimi, onun peşinde olmadığımı söylüyordum kendime ve herkese. Çünkü küçücük, sıradan bir başarı kazandığımda onun, daha

sevincini bile yaşayamadan, hemen anında yarışı en önde götür-
renler tarafından elimden alınacağını bildiğim için, gelecek olan
hayal kırıklığının acısını içimde biraz olsun dindirebilmek için
kendimi ve herkesi aldatıyordum böylece.

Hayatımı birgün, hatta aynı an içinde önce göklere çıkartıp
sonra yerin dibine sokmaktan, bu amansız gelgitten hırpalara,
öylesine yorardım ki, bu yüzden gelecek planları yapacak güç
bulamazdım kendimde.

Nerede yanlış yaptığımı büyülü bir saplantıyla ve tekrar tek-
rar düşünmek garip, haz dolu bir keder verirdi bana. Hayatını
yanlışlar ve kaybedişler üzerine kuran insanların yaşadığı öfke
dolu gururun o eşsiz tadını bende doyasıya yaşardım. Bakışla-
rından onun bana çok benzediğini ya da giderek benzeyeceğini
hissedişlerim derinden derine. Kendimi çok büyük bir ustalık-
la gizlesem de yanlış hesaplar, korkunç acı veren yıkımlar ve
acılar, kaybedişler üzerine kurulu hayatımı ancak bana çok ben-
zeyen biri bütün çıplaklığıyla görüp fark edebilirdi.

O bana çok benziyordu...

Sanıyorum o da bunu anlamıştı ve bu benzerlik hem onu çok
heyecanlandırıyor, ama daha çok ürkütüyordu. Benimle konu-
şmaktan çekinmesi bu benzerliğin biraz daha açığa çıkacağından
duyduğu ürküntüydü. Henüz çok gençti ve saplantıları benim-
ki kadar derinleşmemişti. Umutları ve beklentileri vardı. En
azından kendisini benden daha iyi hissediyordu...

Ama sonuçta yasak bir dünyada, izlendikleri ve birbirlerini
ele vermemek için konuşmayan, varlıklarından emin olmak için
sadece gizli bir işaretle selamlaşan iki yer altı insanı gibiydik.
Sanki bir suçtu varlığımız. Ve biraraya gelirse bu suçu daha da
büyütürüz diye düşünüyorduk...

Birbirimize benzediğimizin ortaya çıkmasından o ne kadar
ürküyorsa, ben de o kadar ürküyordum. Ben hayatımı yanlış he-

saplar ve kaybedişler üzerine kursam da o hastalıklı ve ölke dolu gururumla yine de benzersiz biri olarak kalmak istiyordum bu hayatta. Ve o her şeye karşın çırpınan iyiniyetimle onun hayatının benden farklı olmasını istiyordum. Saplantılarım, hastalıklı gururum, hayallerimle yeteneklerim arasındaki o aşılmaz uçurumu doldurabilmek için harcadığım o korkunç ve sonuçsuz enerjinin bende yarattığı acı ve yıkım duygusunu onun yaşamasını istemiyordum. Çünkü onu kendime çok yakın hissediyordum. Hem kimbilir o, kaybettiğinde, kazandığı sıradan, küçücük bir başarı bile elinden hemencecek alındığında, hayatını yanlış hesaplara göre kuranların böylesi anlarda tattığı o eşsiz tadı hissedemeyecekti belki de benim gibi...

Bir ara, alışveriş ettiğim köşedeki bakkalla yakınlığını ilerletmişti. Onunla bazen dükkânın önünde tavla oynarken görüyordum onu...

Birgün telefonla bakkaldan bir şeyler sipariş etmiştim. Beş on dakika sonra kapı çaldı. Açtım ve karşımda elindeki plastik poşette bakkaldan sipariş ettiklerimle onu gördüm. Elim ayağıma dolaştı. Kekeleydim. Ne diyeceğimi şaşırdım. Güç bela, "Siz niye zahmet ettiniz, cırak yok muydu?" diyebildim ancak... "Yusuf hasta, gelemedi, bugün onun yerine ben bakıyorum," diye yanıtladı beni. Gözlerine ürkerek baktım. Benimle selamlaşırken yaşadığı o utanç ifadesi yoktu sanki gözlerinde. Konuşurken rahatı. Hatta üstünden ağır bir yükü atmış gibi geldi bana. Poşeti elime tutuşturdu. Parayı yavaşça uzattım. Hiç sakınmadan aldı ve önceden hazırladığı üstünü verdi. Aslında anlamıştım neden benimle eskisine göre bu denli rahat konuşup, hareket ettiğini, ama anlama duygusunu içime sokmak istemiyor, oyalamak istiyordum. Çünkü bu duygu şu anda gözlerime bakmakta hiç tereddüt etmeyen bu insanla kurduğum bütün dengeyi alt üst edecekti... Onun gözünde üstün olmalıydım, çünkü o sıralar

onun ve karısının öyküsünü yazıyordum kafamda... İliç olmazsa ben öyküyü yazıp bitirene kadar bu üstünlük bozulmamalıydı. Ama artık çok geçti... Yitirmiştim bu üstünlüğü onun gözünde. Çünkü yıllardır bana ekmeğimi, gazetemi, sigaramı getiren Yusuf'a adıyla değil, herkes gibi, çırak diye hitap etmiştim. Büyü bozulmuştu. Gözlerine bir kez daha baktım, ne acı ki beklediğim ifadeyi buldum orada: Hayal kırıklığına uğramış, terk edilmiş insanlara özgü o kırılgan; ama bedeli çok ağır bir beraberliğin yükünden kurtulmuş olmanın getirdiği ve inançsızlıkla lekelenmiş tuhaf bir özgürlük, hoyrat bir başı boşluk duygusu okudum bakışlarında... Belki de o böyle olmasını istiyordu gizliden gizliye. Kaderini artık çok iyi sezdiği benim kaderimden ayrı çizmek istiyordu. Bu bir fırsattı onun için. Kendince terk edilmişti, hayal kırıklığına uğramıştı, ama özgürlüğüne kavuşmuştu!...

Ama bütün bu duyguların kendini kandırmaktan başka bir işe yaramadığını o da hissediyordu... Kendini kandırdığını hissettiği gibi daha sonra olacakları bile sanki şimdiden biliyordu.

Karısıyla birlikte zemin katta oturdukları rutubet içindeki evlerinin bile kirasını ödeyemeyip daha yoksul bir semte taşınacaklarını, ev sahibinin pencerelerini boydan boya gazete kâğıtlarıyla örteceğini ve benim bir sabah bu pencereyi görür görmez çok üzüleceğimi, ama bu üzüntüyü bir an önce yenebilmek, hatta üzüntümü beni biraz daha güçlendiren bir anlam boyutuna çıkarabilmek için uzun süredir kafamda oluşturduğum onların öyküsünü yazmaya karar vereceğimi biliyordu...

Hatta bu öykünün ilk cümlelerini bile...

"Bu sabah kahvaltılık bir şeyler almak için bakkala indim. Giderken değil, dönüşümde fark ettim. Zemin kattakiler taşınmışlardı. Taşınırken görmedim, veda bile etmedikleri için gittiklerinden haberim olmamıştı.

Pencerelerine boylu boyunca gazete kâğıtları yapıştırılmıştı. Ölülere, pencerelere, içki şişelerine örtülen gazete kâğıtları beni çok hüzünlendirir...”

Gazete kâğıdı yapıştırılmış pencerelere birkez daha baktım. O insanlarla neden daha çok konuşmadığımı, neden onlarla hayatın yükünü paylaşmadığımı düşündüm... Oysa onlara, özellikle o genç çocuğa ne çok yakınlık duyuyordum..

Verilmemiş sevgi... Verilmemiş sevgi...

Bu muydu hayatımızın yazgısı: Vermeyi düşündüğümüz, ama hep ertelediğimiz sevgiler yüzünden birbirimizi sonsuza dek yitirip duruyorduk...

Nereden mi biliyordum şu an kapımda duran genç komşunun bütün bunları aklından geçirdiğini...

Çünkü o apartmanın zemin katında karısıyla birlikte oturup uzun süre işsiz kaldıktan ve o rutubetli dairenin kirasını ödeyemediği için yoksul bir semte taşınmak zorunda kalan genç adam bendim...

Üçüncü katta ise Cezmi Ersöz adında bir yazar oturuyordu...

SEN BANA DAHA AZ ZARAR VERİRSİN

"Bu gece sende kalabilir miyim?..."

Lokalden henüz çıkmış, sokağın köşesindeki küçük büfeden sigara ve bira alıyordum. Eve mi dönecektim? Aslında hiçbir yere gitmek istemiyordum. Eskiden nedense hep benim gibi insanların gittiği yerlerden incinmiş, yaralanmış dönerdim evime. Evim yaralarımı sardığım yerdi. Şimdiyse evim her gün biraz daha yabancılaşıyor bana. Evimde yaralarım iyileşmiyor artık...

Beni evine götür ne olur, çok üşüyorum...

Dönüp baktım; genç, zenci bir kadın vardı yanımda. Soğuktan titreyen kalın alt dudaklarını dişleriyle eziyordu. Bütün bedeniyle üşüyordu. Bütün tarihiyle. Sanki bir tek gözleri üşümüyordu. Hesap soran, insanın ta içine saplanan, bütün yalanlara doymuş olan gözlerden kimse kaçamazdı... Omuzunda çuval bezinden yapılmış büyükçe bir çanta vardı... Eski moda çizmeleri çamurlanmıştı. Üzerinde tek göz alıcı ve en yeni şey boynundaki gökkuşağı rengindeki fularıydı...

Gözlerinden kendimi zor alıp:

"Daha önce hiç tanıştık mı, kim olduğumu biliyor musunuz?" diye sordum...

Simsiyah yüzünde sıcacık bir gülümseme dolaştı. Gözlerin-

deki keskin hüznün bir an yumuşadı. Dişleri titreyen alt dudağını serbest bıraktı: "Hayır tanımıyorum sizi, hiçbir yerde de tanışmadık..."

Sesinde sanki bir alay gizliydi. Anlamıştım tanıdığını. "Peki, neden ben? Neden benim evimde kalmak istiyorsunuz?"

Durdu, o yalana doymuş gözleriyle içime bir kez daha baktı. Omuzundaki çantayı hafifçe düzeltti ve vurgulayarak:

"Çünkü sen diğerlerine göre bana daha az zarar verirsin..."

Üşüme sırası bendeydi. "Daha az zarar öyle mi?"

Sanki şu bugüne dek hayatıma giren bütün kadınları simgeliyordu bu siyah derili kadın. Sanki onlar adına konuşuyordu. Daha az zarar verirsin, derken, onlar adına çok eski ve belki de hiç ödenmeyecek bir sitemi dile getiriyordu. Onlar adına üşüyordu, üşütüyordu. Seni tanımıyorum derken, hayatıma giren bütün kadınlardan sakladığım o karanlık, o gizli yanıma dokunmak istiyordu... Onu yargılıyordu...

Sevdiğim, hayatıma giren kadınların neredeyse hiçbiri egemen, burjuva sınıfından değildi. Hiçbiri güçlü, korunaklı, varlıklı olmak istememişti. Hiçbiri bu hayatta iyi ve güçlü bir yer edinmek derdinde değildi. Sevmekti asıl hırsları, asıl dertleri. Sevmekte kaybolmak isterlerdi. Sevildiklerini hissettiklerinde onlar için zaman hep sonsuz şimdiki an'dı... Ruhları ve bedenleri zenciydi... Uyumsuzdular ve derilerini koruyan hiçbir kalkan, hiçbir yapay deri yoktu.

Belki de hepimiz zenci doğuyorduk, kimimiz uyum sağlıyor, güçleniyor, kazanıyor, kazandıkça siyah derisinin üzeri beyaz, parlak, güvenli bir deriyle örtülüyordu...

Ailesi hakkın da hiç bir şey öğrenemedim. Söylemiyordu. Ailesiyle olan bütün bağlarını koparmıştı. "Merak et," diyordu sadece. "Merak et." İstanbul'da doğmuştu. Okuduğu üniversiteyi yarım bırakmıştı. Geçinmek için çalışmak zorunda kalmıştı hep.

Geçinmek... Bütün tutkularını, arzularını, düşlerini gölgelemişti, bastırmıştı. Geçinmek. Ev kirası ödeyebilmek, karnını doyurmak, ayakkabı almak, mavi kart çıkartabilmek... Geçinmek!.. Bu kelime, kronik bir hastalık; acımasız bir kabus gibi yıllarca başka bir şey düşünmesine izin vermemişti...

Apartmanın merdivenlerini çıkarken adımlarına, ayaklarına baktım göz ucuyla. Öyle yavaş, neredeyse ürkek denilebilecek bir şekilde çıkıyordu ki merdivenleri, uzun süre hep yabancı evlerde konakladığı hemen belli oluyordu... Onu sokaklardan kurtarıp, bir gece de olsa misafir eden birine minnetini ödemeye önce merdivenleri olabilecek en sessiz adımlarla çıkarak ödüyordu sanki...

Evime girdik. Salona, odalara tedirgin bakışlarla baktı; "Evde kimse yok, doğru söyledin değil mi?" diye sordu... Emin olunca salonun duvarındaki fotoğraflara bakmaya başladı. İçi pembe, dışı siyah ve soğuktan şişmiş olan ellerini, bir yere çarparlar, bir şey düşüp kırılır endişesiyle arkadan birbirine kenetlemişti.

Mutfağa gidip, bira şişelerini açtım ve tabaklara kuruyemiş doldurdum. Bunları salondaki sehpaıa bıraktım sonra da teybe bir kaset koydum... Bütün bunlar benim için çok sıradan şeylerdi. Evimin olması, evimde rahatça içki içebilmem, müzik dinleyebilmem, misafir ağırlamam... O ise beni şefkat dolu hayranlıkla, gizemli bir merakla izliyordu...

Bir ara; "İnsanın kapısını açıp girebildiği bir evi olması nasıl bir şey?" diye sordu...

Ne diyeceğimi bilememiştim o an... Evsiz kaldığım günleri, arkadaş evlerinde gecelediğim geceleri, otel odalarını çoktan unutmuştum, öylesine sıkıntılı, çekilmez günlerdi ki, aslında unutmak istemişim...

O ise yıllardır hep başkalarının evinde kalıyor, kendine bir ev tutamıyordu. Çünkü sürekli bir işi olamıyordu hiçbir zaman.

Çok kısa sürelerde yayınevlerinde, pazarlama şirketlerinde çalışmıştı. Onun deyişiyle, bu kadar beyaz işsiz genç varken, bir siyaha, bir zenciye bu şehirde kim sürekli iş verirdi... İçine girilmeyecek evlerin kiralari elli milyondan başlıyordu. Depozit, iki, üç aylık peşin para istemeleri de cabası... Üstelik hiç eşyası da yoktu. Bütün her şeyi, dahası evi sırtında taşıdığı o çuval bezinden çantasının içindeydi... Bütün gün gazete ilanlarında iş arıyor, akşam olunca da umutlarını bir sonraki güne erteleyip kafelerde, barlarda, köşebaşlarında kendisine "az zararı" dokunabilecek birini bulmaya ve onun evine o gecelik davet ettirmeye çalışıyordu...

İçinde boğulmuş ısırapların kanı, içinde sahici acıların kıvılcımları olan gözleri insanın ruhunu ne kadar didik didik edip okumaya çalışsa da sonuçta o da yanılıyordu...

"Az zararı" dokunur diye kendisini davet ettirdiği ya da çağrıldığı erkeklerin evlerindeki kadınların çoğunlukla kendilerine ait bir evleri olmuyordu, sandığından daha büyük, daha derin zararları oluyordu ona... Tahmin ettiğim gibi "az zararı" dokunmak sözü onun dilinde gizli bir alayla çıkıyordu...

Böyle insanlar derisinin rengi yüzünden onu ruhu olan bir insan olarak görmüyorlardı: Yarı hayvandı, ya da ruhsuz bir cinsel objeydi onların gözünde... Bir kere hemen hepsi onunla zorla da olsa yatmak istiyorlardı... O da içini acıtsa da, bedeni buz kesse de bu tekliflere çok da direnmiyordu zaten. Sokaklarda tecavüz edilirken öldürülmekle kıyasladığında bunu artık daha katlanılır bulmaya başlamıştı... Sevişmeyi çaresiz kabul ettiğini anladıkları anda kimi erkeklerin inanılması güç, akıldışı, iyilikleriyle, jestleriyle karşılaşıyordu... Ama çoğu boşaldıktan, işini bitirdikten sonra birdenbire garip bir acımasızlığa, gaddarlığa bürünüyordu... Aynı insanda bu iki zıt duygunun nasıl olup bir arada bulunduğuna her defasında ürpererek şaşıırıyordu... Bazı-

ları onu ruhu olan, iğrenme duygusu olan bir insan olarak görmediği için tuvalete kapısını örtmeden giriyor, bazısı yakın bir erkek arkadaşını; "Şu an evimde zenci bir kız var, istersen gel, hep söyler dururdun, bir de sen dene," diye telefonla evine çağırıyordu...

Çoğu kez uğradığı aşağılanmalar o çok derin olan tahammül sınırını bile aştığında, sırtında taşıdığı evi olan çantasını alıp o evi terk etmek istediğinde derisi siyah olan birinin kanayan gururundan kendisine hakaret payı çıkartan kimileri tarafından kıyasıya dövülüyordu...

Derisi siyah olduğu için evine gittiği, yatağına girdiği erkekler içlerinde taşıdıkları hastalıklı, iğrenç, zayıf, sapkın, ahlakdışı, sakat saydıkları ve taşımaktan korktukları bütün duygularını, her eğilimlerini ona yansıtıyor, onda görüyor bu yüzden kişiliğini ve gururunu biraz olsun korumak için yaptığı davranış bu insanlarda akıldışı bir vahşete, inanılması güç bir gaddarlığa neden oluyordu...

Bunları uzun zamandır kimseyle paylaşmamıştı. Beni biraz olsun tanıdığı için adeta zincirlerinden boşanmışçasına, bir duygu patlaması halinde, hatta zaman zaman benim varlığımı bile unutturcasına anlatıyordu... Bazen kendisine benim yerime soru soruyor, benim yerime kendi yanıtlıyordu...

Yaşadığı eziyetler onu bu dünyadan kopartıyordu. Kendisine, içindeki o çok gizli yuvasına gizleniyordu... Artık bencilleştikten ya da kendine kilitlenmiş olduğundan değil, acıların durmaksızın üzerine yağmasından bazen her şey onda başlıyor yine onda bitiyordu... Böylesi anlarda yanındakini bir an unutup kendisiyle konuşması bu yüzdendi...

O kendisiyle gözyaşlarıyla konuşurken bir ara kalkıp yatağını hazırlamaya başladım, ayrı yatak hazırladığımı görünce çok şaşırmıştı, o insanın içini acıtan kocaman gözleriyle beni bir sü-

re izledikten sonra; "Birlikte yatmayacak mıyız, içime girmeyecek misin?" diye merak, öfke ve düş kırıklığıyla harmanlanmış, kırık bir ses tonuyla sordu...

Evet, bana bütün yaşadıklarını, acılarını, uğradığı aşağılanmaları geçirebiliyordu bu an. Başarmak istediği buysa başarıyordu işte... Bütün sevdiğim kadınlardan gizlediğim ve garip bir korkuyla savunduğum karanlık yanıma dokunabiliyor, onun kapısını öfkeyle zorluyordu... Vahşetim, çaresizliğim, köleliğim isminin arkasına sakladığım ve görülmesinden korktuğum, utandığım bütün duygularım, bütün korkularım, bütün saplantılarım o gizli yerdeydi işte... Ve o bunu çok iyi biliyordu. Beni bu hayatta, şu birkaç saat önce tanıdığım kimsesiz, işsiz, evsiz, bu itilmiş siyah derili kadın kadar gerçekten tanımak isteyen kimse çıkmamıştı karşıma...

O bugüne dek sevip bağlandığım ve hep "az zarar" verdiğini düşündüğüm ve bununla kendimi avuttuğum bütün kadınların ortak ruhu, ruhlarının toplamıydı sanki...

Kendisini kaybetmişçesine ve yıllar öncesinden, bütün geçmişimi bilircesine bakıyordu bana...

Birden fermuarını çözdü, pantolonunu aşağıya indirdi. Sonra da külodunu çıkarttı. Beni nasıl aşağılayacağını biliyordu, ama öfkesini kontrol edemiyordu da: "Hadi gel, gir içime, hadi hakkındır, beni evine aldın ya, beni o soğuk sokaklardan kurtarıp getirdin ya buraya, gir içime hadi..." diye bağırmaya başladı... Karanlık yerimin bu denli zorlanması öfkeden deliye döndürmüştü beni. Ona tam, "Yeter artık, yeter, bitir bu oyunu," diye bağırırken, cinsel organının çevresinde, kasıklarında, karnının altında derin sigara yanıklarını fark ettim... İşte o an da öfkem gülünç geldi bana, gülünç ve acınası... O ise adeta acıyla kıvranarak ve soluk soluğa, kendiyile konuşmaya devam ediyordu. "Gir içime, ama sigara söndürme oramda, duyarlı yazarsın

ya sen de içime gir, hadi..." Yıllardır biriktirdikleri dökülüyordu ağzından.

Yavaşça koluna girdim. Yatağına kadar götürdüm. Hatırladığı her şey onu bitkin düşürmüştü. Pijamasını giydirdim. Üzerini örttüm, gözyaşlarını sildim... "Hadi içime gir, içime girmiyorsan, gömleklerini ütülerim, bulaşıklarını yıkarım istersen," diyen dudaklarını susturdum. Yüzünü hiçbir zaman unutmamak için ona bütün benliğimle, ruhumla baktım. Sevdiğim kadınlara verdiğim bütün o "az zarar"lar onun yüzünde kaskatı, tesellisi imkânsız bir acıya, acının gerçek, sahici imgesine dönüşmüştü. Eğildim ve o acıyı öptüm, dudaklarım parçalansın, bu acı beni ne yapacaksa yapsın ve ben artık böyle kalmalıyım, diye öptüm...

Odama çekildim sonra. Ben de onun kadar bitkin düşmüştüm. Sıkıntılı bir uykuya daldım.

Sabah uyandığımda ilk fark ettiğim yanımdaki yastığın üzerindeki en yeni ve en gözealıcı şeyi olan fularıydı... Yastığa boylu boyunca uzatmıştı gökkuşağı rengindeki fularını. Yanımda küçük bir de not vardı: "Her şey için sağ ol. Giderken uyandırmaya kıyamadım. Seni daha fazla rahatsız etmek istemiyorum. Hem yazarların herkesten daha çok yalnızlığa ihtiyacı vardır. Senden ricam, biraz daha umutlu, iyimser şeyler yaz. Benim gibi insanların buna çok ihtiyacı var..."

•

ACI BİR ŞARAP GİBİ AKSİN HAYAT

Beyoğlu'nda üçüncü sınıf bir otelde, bu otelin ıssız bir odasında'yım. Zamanın dışında bir yer burası. Dün gece kendime ve evime dayanamadım, buraya geldim...

Kızıl bir gölge vuruyor odanın isli duvarlarına. Su damlıyor kararmış musluktan kirli lavaboya. Duvarda yirmi sene öncesinin bir takvimi. Takvimin üzerinde bir fotoğraf: Bir maymun bir genç kıza sarılmış, gülüyorlar... Yastık öyle kirli ki, gömleğimi çıkartıp üzerine yaydıktan sonra başımı koyabiliyorum ancak... Öylece kıpırtısız odanın tavanını seyrediyorum..

Beyoğlu, yatağımın yanındaki pencerenin altında cumartesi gecesine hazırlanıyor. Hırslı, kirli, doyumsuz, telaşlı bir nehir akıyor penceremin altından... Hep aynı, acı verecek kadar aynı her şey.

Benim gibi her şey. Hep aynı: Nerede ve kimle olursam olayım ne yapacağımı biliyorum. Deliler gibi aşık olsam da karşımdakine bir önceki sevgilime söylediğim şeyleri söylüyorum. Hemen hemen aynı yoğunlukta, aynı tarzda... Sürpriz değilim kendime. Sınırlarımı tekrar tekrar kanatmaktan tükendim. Yıllarca, yıllarca zaaf larım, korkularım, doyumsuzluklarım yüzünden hep ailemi, annemi, babamı suçladım. Oysa çoktan silindi onla-

rın hükmü hayatımda. Benim annem yıllardır bu hırslı, kirli, bu telaşlı, doyumsuz nehir artık... Benim ailem, annem yıllardır bu cumartesi gecesi...

Bu zamanın dışındaki, bu kendini yemekten tüketmiş odada bile kalbim kaburgalarımda çarpıyor. Dışardan topuk sesleri geliyor yüzünü görmediğim kadınların... Penceresimin altından acı bir şarap gibi akıyor hayat...

Bu odadan dışarı çıkmak istemiyorum. Varsın aksın odamın penceresi altından o kirli nehir; o yıllardır beni benden kopartan cumartesi geceleri... Tanıdım ve anladım kendimi... Ama tanımak ve anlamak yetmiyor; bu gerçeği de anladım ve tanıdım... Penceresimin altından gelen sesleri duydukça gövdem yırtılıyor ince bir bıçakla; ruhum yırtılıyor benim olmayan bu hayatın bana zorla kabul ettirdiği o ulaşılmaz hazlarla, zevklerle...

Buraya, bu otel odasına, benim olmayan bu hayatın, bana zorla kabul ettirdiği ve ne kadar yaşıyor sanılırsa sanılsın hep ulaşılmaz kalan hazlarını, zevklerini reddetmek için geldim oysa.

Ama daha uzağa gidemedim yine de... Penceresimin altından şehir akıyor, cumartesi gecesinin kirli nehri akıyor...

Başucumdaki çekmecenin üzerinde ilaç şişem duruyor: Pasiflora.. Huzursuzluğumu, endişelerimi, sıkıntılarımı biraz olsun yatıştırıyor bu şişenin içindeki acı şurup...

Yanımdan ayırmıyorum artık onu. Geceleri boğulmadan uyumamı sağlıyor...

Evet, bir benliğim var ve o da yaralı... Tarifsiz acılar çektim bu yaralı benliğim yüzünden. Yakındım ondan. Ama hiçbir zaman ondan kurtulmayı düşünmedim. Benliksiz olmakla övünenlere, boşlukta, öylesine ve kayıtsızca yaşamayı mutluluk sayanlara pek özenmedim... Özenmedim mi?

Çırpınıyorum evet; evimde duramıyorum, kendime taham-

mül edemiyorum; ama çoğu kez evet, ben bu yaralı benlikle öyle doyumsuz ve büyülu anlar yaşıyorum ki... Bir koku, bir ses, şu odanın duvarındaki vuran kızıl ateş bile içimin acı bir mutlulukla kamaşmasına neden oluyor. Bu yaralı benlik delice bir yaşama tutkusu veriyor bana..

Bu yaralı benlik yüzünden her gün ve hiç olmadık saatlerde ölüm, sütünü emziriyor bana...

Ölümü içtikçe yaşadığım her şeyin derin ve büyülu hatırası oluşuyor bende...

Bu benlik yüzünden anbean fark ediyorum nasıl boğduklarını hayatımızı ve ruhumuza nasıl gizli ve görünmez boyunduruklar geçirdiklerini...

Kapıma vuruyor birisi. Koridordan yaşlı, titrek bir ses yankılanıyor: "Yazar bey, açar mısın, yazar bey..."

Açıyorum kapıyı. Akşama sarılmış, iki büklüm bir ihtiyar kadın duruyor karşımda... Saniye Hanım. Bu sabah tanıştık. Çok, ama çok yaşlı...

Yanımdaki odada kalıyor. Yıllarca gazinolarda, pavyonlarda şarkı söylemiş. Arada sırada film çevirmiş. Dans etmiş. Soyunmuş. Ama hepsinden çok aşka adanmış kendini. En çok Mısırlı bir yönetmeni sevmiş. Onun peşinden Mısır'a gitmiş. Adamın evli olduğunu öğrenmiş. Gerisin geri dönmüş. Hep o adamı, sonunu düşünmeden ve hep derinden sevdiği için şimdi kimsesiz yaşıyor bu ıssız otelde...

"Yalnız mısın yazar bey? Yalnızsan hadi gel benim odama, çay pişirdim..."

Benim ne söyleyeceğimi beklemeden odasına doğru yöneliyor yorgun ayaklarını sürüye sürüye. Biliyor arkasından geleceğimi.

Odası, derin aşk hüznü, kimsesizlik, çay ve küçük kız çocukları gibi kokuyor... Çünkü hayatını aşka adayan yaşlı kadınlar

küçük kızlara benzer. Herkes küçümser onları, ama kimse onları ele geçiremez. Aşka adanmış bir hayatı kimse ve hiçbir şehir ele geçiremez...

Yatağının kenarında sarılı bir semaver fokurduyor. Odasındaki bütün gizli ışıklar bu sarı, parlak semaverin üzerinde toplanmış sanki.

"Çay koy kendine..."

Semaverden kenarları sarı yaldızlı cam bardaklardan birine çay doldurdum. Bir ara usulca dokundum semavere. Fısıldıyordu. Hissetti, yüzü pencereye dönük olduğu halde hissetti semavere dokunduğumu. Sanki beni değil, ruhumu seyrediyordu.

"Onun hediyesi," diyor...

Çiçekli, pazen geceliğinin altındaki kambur sırtını seyrediyorum şimdi. Semaverden gelen sesler, geçmiş ama hiç unutulmayacak aşkları fısıldıyor...

Yüzünü bana çeviriyor. Gözlerinde kalın çerçeveli gözlüklerinin irileştirdiği hüznü, ıslak gözleriyle bakıyor bana ve ruhuma.

Su köşedeki torbayı getirir misin bana diyor... Odanın dibinde siyah, kocaman bir torba duruyor, üst tarafı iple bağlanmış. Torbayı yanına götürüyorum. İpi çözüyor, birkaç mektup çıkarıyor.

"Şunları okur musun bana?.. Ama yavaş yavaş oku. Hiçbir kelimeyi yutmadan, hakkını vererek oku... Onun yazdıkları... Gözüm görmüyor artık, okuyamıyorum ben..."

Zarflardan birini açıyorum. Arap harfleriyle yazılmış mektuplar bunlar, mürekkepli kalemle ve özenle yazılmış sözcükler, ama bir tekini bile anlamıyorum..

O ise gözlerini tavana dikmiş, okumamı bekliyor. Ne diyeceğimi bilemiyorum bir süre. Utanıyorum kendimden..

"Ama, ben anlamıyorum burada yazılanları..."

Hiç umursamıyorum... "Oku, hadi, yazar bey, oku, onun yazdıkları bunlar, lütfen anladığın kadar oku."

"Yazar bey"i vurgulayarak söylüyor. Anlıyorum ne demek istediğini, o an içim, sevgi ve heyecan dolu bir suç ortaklığı duygusuyla kamaşıyor...

"Peki," diyorum, "okuyorum.."

İşte o an, bugüne dek aşk ve sevgi adına hiçbir sevgilime söyleyemediğim her şeyi sararmış bu eski mektubun bu bir tekini bile anlayamadığım satırlarına bakarak söylüyorum...

Ben onun Mısırlı sevgilisi oluyorum, o benim bütün imkânsız aşklarım oluyor. Bu ıssız otel odasında durduramıyorum kendimi. İçimden taşıyor sanki yıllardır biriktirdiğim onca şey... Aşklar ve zamanlar birbirine karışıyor. Gözyaşlarım yüzünden harfler irileşiyor. En çok o harf. Elif harfi çarpıyor gözüme. Saniye Hanım'ı ağlatıyorum...

Bu eski, bu sararmış, ama hatırası hiç silinmemiş aşk mektuplarını ne kadar zaman okudum bilmiyorum...

Bir ara Saniye Hanım beni yanına, yatağına çağırdı: "Hadi yanıma gel. Yoruldun, yarın yine okursun..."

Mektupları torbaya koydum, torbanın ağzını bağladım. Torbayı duvarın köşesine dayadım... Hiç çekinmeden, hiç kaygı duymadan, sanki yıllardır bunu yapıyormuş gibi usulca yanına sokuldum... Gözlüklerini çıkardı. Başucundaki küçük masanın üzerine koyunca gözleri küçüldü. Buruş buruştu yüzü. Acı bir şurup gibi kokuyordu.

Tıpkı beni endişelerimden, huzursuzluklarımdan, biraz olsun koruyan, geceleri boğulmadan uyumamı sağlayan ilacım gibi kokuyordu...

Yatağının tepesindeki lambayı söndürdü...

Üzerinde pazen elbisesi vardı. Ama ruhu çıırılçıplaktı...

Öpüşmeyi yeni öğrenen küçük bir kız gibi öpüyordu beni...

Yazardım ben. Gözüm açıktı bu yüzden. O ise sımsıkı yummuştı gözlerini.

Sanki hiç unutamadığı ve onu küçük bir kız olarak bugüne kadar getiren aşkını korumak için yummuştı gözlerini...

Sadece semaverin kırmızı ışığı kalmıştı odanın ortasında.

Buruşuk elleriyle ellerime sarıldı. Sanki bir uçurumun tepesinde düşmek üzereymiş gibi, sımsıkı sarıldı...

Bütün gücümle sarıldım ellerine, düşmesin diye... O düşerse ben de düşerdim çünkü...

Çünkü ben bu geceye dek, nereye gitsem, olduğum yerden başka bir yeri özler, oraya gitmek isterdim...

Hayatımda belki de ilk kez, buradan, bu odadan, ellerime sarılan bu çok yaşlı, bu çok küçük kızdan başka bir yere, bir başka insana gitmek istemiyordum...

Sabah uyandığımda yanımda yoktu... Beyoğlu kedilerini doyurmaya gitmişti...

Semaver sönmüştü... Aşk mektuplarını saklayan siyah torba, ağzı bağlı, orada öylece duruyordu...

Yatakta doğruldum. Yeniden odaya göz attım. Günün her saati odanın kararmış duvarlarına vuran kızıl ışıklara... Duvardaki eski fotoğraflara... Acı bir şurup gibi kokan yatağa, yataktaki o küçük, o hüzünlü çukura baktım.

"Müthiş bir öykü bu," dedim, müthiş. Yazmalıyım bunu...

O an bir titreyiş sarmıştı her tarafımı. Derin bir sızı veren titreyiş...

Sanki çok yüksek bir yerden aşağı düşüyordum. Düşmemek için kendime tutunuyordum. Kendime tutundukça sanki düşmem daha da hızlanıyordu... Sanki bedenim ruhuma isyan ediyordu.

Dakikalar geçti böyle...

Titreyişim biraz olsun dinince Saniye Hanım'ın acı bir şurup

kokan yatağında bıraktığı o küçük, hüzünlü çukura baktım yeniden. Dokundum sonra oraya.. Yaşamın ta kendisiydi bu çukur...

Anladım. Saniye hanım bu yaşlı, bu kimsesiz haliyle bile benden bahtiyardı... Meğer burada, yanı başımda uyurken bile o benden çok uzaklardaydı... Çoğu zaman özlemekten bile korktuğum yaşamın o ta içinde...

Anladım. Düşerken anladım... Bugüne dek kendimi sorguladığımı sanırken yaşadığım her savruluş, her yıkım, her acı, meğer yaptığım onca hesaplaşma, çektiğim onca acı bu yaralı benliğimi korumak için değil, onun bu hayata biraz daha uyum sağlaması içindi...

Müthiş bir öykü, öyle mi?

Ne zaman tedirgin olsam hayatın karmaşasından ve bilinmezliğinden hep böyle demiştim ben...

Yaşamaktan ve içine atılmaktan korktuğum neyle karşılaşsam aynı şeyi söylemiştim: "Müthiş bir öykü!.."

İçimden bir şeyler kopuyordu... Kaçacak bir yerim kalmamış gibiydi sanki... Anlıyordum... Çünkü bundan daha büyük bir kötülük yapamazdım kendime...

Şimdi artık sadece utanıyordum bu yaralı, hasta benliğimden...

Utanıyordum, ben onu hayata alıştırmak isterken, beni bu odaya getiren, beni aşkın büyülu yolculuğuna çağıran sevinçli ıstırabından...

Ona yaptığım onca kötülüğe rağmen, yaşadığım her şeyin o büyülu ve derin hatırasını içime kazıyan bu yaralı benliğimden utanıyordum...

Beyoğlu'nda ıssız bir otel odasıındayım. Odadaki pencerenin altından acı bir şarap gibi akıyor hayat...

ARTIK EVLERİN DUVARLARI ÖYLESİNE İNCE Kİ...

Üst katımda oturuyorlar. Yeni taşındılar. Evli değiller sanıyorum. Yıllardır birlikte oldukları belli; ama pek kavga etmiyorlar. Geceleri geç vakitlerde kitap okumak için yatak odama çekildiğimde seslerini duyuyorum. Evlerin duvarları artık öylesine ince ki... İnsan belki de hiç tanışmayacağı, hiç karşılaşmayacağı o uzak komşularının neredeyse bütün gizlerini, bütün sırlarını duyup öğrenebiliyor...

Bir bankada ya da özel şirkette çalışıyor olabilirler. İşten yorgun argın dönüyorlar evlerine... Yemek yapmaya pek vakitleri yok anlaşılan. Konserve, pizza, mikro dalga fırınlarda pişen o dondurulmuş şeylerden yiyorlar... Pek kitap okumuyorlar. Bir dönem az çok okumuşlar belli ki. Ama artık vazgeçmişler, ya yorgunluktan ya da aradıklarını kitaplarda bulamadıklarından. İkisi de olabilir...

Yemekten sonra içkilerini alıp televizyonun karşısına geçiriyorlar. Ne kadar kızsalar, zaman zaman da küçümseyip alaya al-salar bile paparazzi programlarını izliyorlar en çok... Genç adam bazen eve pornografik dergiler ve video kasetler getiriyor. Kilo almaktan çok korksalar da içki içmeyi seviyorlar... Özellikle

genç adam... Birbirlerini bu konuda sürekli uyarıyorlar. Oysa ikisi de hızla kilo alıyorlar. Kendileri için sürekli kaygılanıyorlar, ama hiçbir şey yapmıyorlar... Sürekli pazar sabahları erken uyanıp koşmayı, ter atmayı ve bunu alışkanlık haline getirmeyi düşünüyorlar, ama bir türlü istedikleri saatte kalkamıyorlar. Kalksalar bile istekleri olmuyor... Her şeyden çabucak vazgeçiyorlar... Şu ara en çok konuştukları konu İstanbul'u terk edip Güney'de bir sahil kasabasına yerleşmek... Bu şehrin onları ağır ağır öldürdüğünü ve mutsuz ettiğini düşünüyorlar. Güney'deki sahil kasabasına gittikleri zaman her sabah koşabileceklerini, bir tekne alıp balığa çıkabileceklerini, kalabalıktan uzak, doğanın ortasında yaşamaya başladıklarında artık yitirmeye başladıkları gençliklerine yeniden kavuşup, sağlıklı, mutlu, özgür insanlar olacaklarını düşünüyorlar... Bu düşlerini gerçekleştirmek için birkaç sene daha çalışıp para biriktirmeyi planlıyorlar... Bu düş onlara bu şehirdeki zorluklara katlanma gücü veriyor... Ama (küçük) bir sorun var gibi: Aralarındaki o bir zamanlar yaşadıkları tutkulu aşk çoktan bitmiş!.. Tüketmişler aşklarını... Ama bunu hiç konuşmak istemiyorlar. Bu sanki aralarındaki en ürkütücü sır. Çünkü bunu konuşmaya başladıkları andan sonra tahmin ettiklerinden daha büyük bir boşluğa düşebileceklerinden korkuyorlar.

Bu giderek derinleşen boşluğu kendi içlerinde yaşıyorlar... Aşkları bitmiş, ama birbirlerinin tenlerini eskisi kadar olmasa bile hâlâ arzuluyorlar... Hatta aşkıta yaşadıkları boşluğu cinsellikle kapatmaya çalışıyorlar... Bu konuda bütün sınırları yıkmayı istiyorlar... Birbirlerine erotik hikâyeler anlatıyorlar. Düşlerinde yataklarına bazen hayali bir kadını, ya da hayali bir erkeği alıyorlar. Genç adamın en büyük fantazilerinden biri de iki kadınla birlikte sevişmek... Kadın bunu anlayışla karşılıyor. Hatta bir hafta sonu eve bir fahişeyi getirmeyi bile düşünüyorlar... Es-

kiden kadın, genç adamın böylesi isteklerine alınır, gücenirdi. Şimdiyse anlayışla karşılıyor. Artık kendi de denemek istiyor böylesi suçlu ve aykırı cinselliği. Kadın yitirdikleri aşklarının Güney'deki kasabaya yerleşirlerse, belki yeniden geriye döneceğini düşünüyor zaman zaman, ama yine de çok ümitli değil... Şu an sevdiği adamla bütün günahları, aykırılıkları, uçlara yolculuğu paylaşıyor olmak bile yetiyor ona...

Odamdan seslerini duyuyorum. Hemen her akşam sevişiyorlar. Sevişmeden önce yatak odalarına içki şişelerini, bardakları, sigaralarını, mumlarını taşıyorlar... Önce mumlar yanıyor, sonra da içkiler bardaklara doluyor... Kimi geceler başuçlarında duran erotik öykü kitaplarından kimi pasajlar okuyorlar birbirlerine... Hâlâ genç, hâlâ arzulu, hâlâ diri bedenlere sahip olduklarını birbirlerine kanıtlamak istercesine sevişiyorlar çoğu kez... Hayattan ve insanlardan pek umutlu değiller.

Ama ölmekten çok korkuyorlar. Gençliklerini yitiriyor olmaktan da... Hayattan ve insanlardan bu denli umut kestikleri halde, ölmekten ve gençliklerini yitiriyor olmaktan bu kadar korkmalarına bir anlam veremiyorlar... Bir yanları yaşama anlaşılması güç bir arzu ve istekle sarılıyor sanki... Bir yandan hızla ölüyorlar oysa... Bunu çok iyi biliyorlar... Sevişirken aynı anda bunları düşünüyorlar... Sevişirken aşklarını nasıl ve neden yitirdiklerini düşünüyorlar. Zamanı suçluyorlar. Hayatı suçluyorlar...

Sanki hep bir tekrarın içine hapsedilmiş gibiler. Hiçbir şey onları şaşırtmıyor artık. Şaşıрма yeteneklerini yitirmişler. Artık hiçbir şey onları derinden etkilemiyor sanki... Oysa buna çok ihtiyaçları var. Savrulmak istiyorlar. Eskisi gibi, aşklarının ilk günlerinde olduğu gibi, her etkiye, her duyguya açık, kafalarına estiği anda, her şeyi, bütün beklentilerini ellerinin tersiyle itip, önlerine çıkan ilk otobüse binip uzak şehirlere, uzak sahillere

gitmeyi düşünüyorlar... Ama olmuyor. Onları bu şehirde anlama-
dıkları bir şey tutuyor... Onları bu şehirde tutan, aşklarını biti-
ren şey aynı zamanda. Onları bu şehirde tutan, içlerinde giderek
büyüyen boşluğu yaratan şey. Bunun ne olduğunu tam olarak
bilmiyorlar. Korku mu, hırs mı, kazanma isteği mi, alışkanlık
mı, sıkışmışlık mı, umutsuzluk mu, merak mı, yoksa bunların
hepsi mi, bilmiyorlar. Sevişirken bazen bölük pörçük bu düşün-
celer geçiyor akıllarından... Oysa, hep sevişmeye başlamadan
önce doğanın içindeki, belleksiz, kaygısız, zamandan ve mekân-
dan kopmuş, her şeyden arınmış, saf bir varlık gibi sevişecekle-
rini düşünüyorlar... Ama olmuyor, sevişmek onları hayatların-
dan, kaygılarından, korkularından bir türlü kopartamıyor... O
çok arzuladıkları doğadaki saf mahluklar gibi olamıyorlar... Ne
kadar isteseler de sevişirken kendilerini unutamıyorlar...

Sevişmeleri de öyleydi. Ne zaman biteceğini bilemezlerdi... Bir keresinde ahırdan bozma bir kulübede sevişmişlerdi. Kulübenin içi öyle soğuk ve nemliydi ki duvarlarında sümüksüklükler yaşıyordu. Sadece nemli ortamlarda yaşayan kimi böcekler uçuyordu çıplak bedenleri üzerinde. Her an içeri birileri girebilirdi. Ama hiç etkilememişti bunlar onları... Kaç saat, kaç gün seviştiklerini bilmiyorlardı o soğuk, yıkık, dökük kulübede. Yorgunluktan bitkin düşmüş, birbirlerinin üzerinde uykuya dalmışlardı. Onca soğukta... Ve hiç hasta olmamışlardı... Şimdiyse istedikleri anda bitirebiliyorlardı sevişmeyi... Artık her şey kontrollerindeydi. Sevişmekten çok, sevişmekten sonra birer sigara yakıp, düşlere dalmayı seviyorlardı... Ama genç kadın eskisinden farklı olarak neredeyse sevişme biter bitmez, belki de birkaç

dakika sonra hemen kalkıp banyoya, duş almaya gidiyordu...

Sevdiği kadının sevişmeden hemen sonra banyoya gidip yıkanması genç adama yaşadıkları hayatın ne denli sıkıcı ve bitmeyen bir tekrardan ibaret olduğunu bir kez daha hatırlatıyor ve içini karartıyordu... Çünkü hayatlarında artık şaşmaz bir düzen vardı. Kurulu bir makine gibiydiler sanki. Çünkü ertesi gün mutlaka gitmeleri gereken bir işleri vardı. Bir an önce uyumaları gerekiyordu... Sabah uykularını almış ve zinde bir şekilde uyanmaları gerekiyordu... Hayatlarındaki, sevişme dahil, her şeyi kontrol altına almaları gerekiyordu. Çünkü bir kere hayatları aksamaya görsün, bir daha toparlanmaları güç olabilirdi... Çünkü ikisi de oldukça duygusal insanlardı. Ne tuhaf, eskiden duygusal olmakla övünüyorlardı, şimdiyse gizliden gizliye bu yanlarından korkuyorlardı... Eskiden onları aşkları koruyordu bu hayattan, şimdi başarısız olur, ayakta kalamaz, tökezlerlerse onları ne koruyacaktı?...

Hem onları Güney'deki sahil kasabasına yitirdikleri aşkları değil, biriktirdikleri paralar götürebilecekti ancak... Ama genç adam Güney'e gitmeyebilir... Çünkü akşamları iş çıkışı eve gitmeden önce yalnız kalmayı çok istiyor artık. Barlara takılıyor kimi zamanlar. Garip bir açlıkla etrafına bakıyor böyle yerlerde. Birileriyle gözgöze gelmek istiyor. Onu gerçekten anlayabilecek bir kadınla mesela... Her şeyini anlatmaya öylesine hazır ki ona. Konuşmaya susamış sanki... Sevişebilir mi bu yeni tanıştığı kadınla? Kimbilir, belki de... Ama konuşmak istiyor en çok... Ve sonra kontrolden çıkmak... Aklına eseni yapmak... Bıkmış kendini tekrar etmekten, alışkanlıklardan. Biri onu şaşırtsın istiyor. Hiç bilmediği bir şeyi öğretsin... Ve sonra içini kanatsın. Çünkü kanamak istiyor... Tatlı tatlı kanamak. İçini kanatan ve onu kontrolden çıkartabilen bir kadınla tutkuyla sevişebilir, onu alıp buralardan, bu şehirden kaçabilir. Ama istiyor ki seviştikten he-

men sonra o kadın banyoya gitmesin. Yıkanmasın. Öylece sarılıp uyusunlar. Öylesine derin dalsınlar ki uykuya, sabah işe gidemesin. İşten atılsın. Baş derde girsin. Borçlarını ödeyemesin. Ama o yine de bütün bunlara hiç aldırmasın...

Çünkü ne zaman birlikte olduğu kadını düşünse onun seviştikten hemen sonra banyoya gidişini, yıkanışını düşünüyor... Bazen çok saçma da gelse bu düşünceyi bir türlü kafasından atamıyor ve bunu her düşündüğünde artık hayatında hiçbir şeyin değişmeyeceğini sanıyor... İç ürpertiyor... Genç adam akşamları işten çıktıktan sonra şehrin arka sokaklarında bir süre yürüyor. Müthiş bir susamışlıkla insanların yüzlerine bakıyor. Yüzlerdeki sırrı çözmeye çalışıyor... Sanki yıllardır hayat hakkında, kendisi hakkında yeni bir şey öğrenemiyor... Sanki bilmek istediği her şey derinlere, çok derinlere saklanmış.

İçini acıtan ve kendisine nedenini tam olarak anlatamadığı bir susuzluk duyuyor her şeye... Sanki gecikmiş hayata... Hayat o buralarda yokken sanki alıp başını bir yerlere gitmiş. Oysa ne gerekiyorsa onu yaptığını sanıyordu bunca yıl... Hep kontrollüydü... Ve kontrollü olduğunda işleri yolunda gidiyor gibi görünüyordu... Ne kadar kontrollü ve bilinçli olursa olsun kurtulamadığı bir dikkatsizliği vardı. Çok istese de bir türlü olgunlaşamadığını düşünüyordu...

Oysa şimdi kontrollü olduğu günlerde kendisini hayattan sürgün ettiğini düşünüyor... Kendisine kimsenin yapmadığı ve yapamayacağı kadar büyük bir haksızlık ettiğini düşünüyor... Yıllardır kendisine hep iyi bir insan süsü verdiğini geçiriyor aklından... Ve en çok kendisine iyi bir insan süsü verdiği yıllarda kötülüğün içine sızdığını biliyor aslında...

Çevresindeki hemen herkes kendisi gibi kötülüğü kendilerinde değil, hep başkalarında, hep uzaklarında arayan insanlar değil miydi zaten... Herkes tıpkı onun gibi kötülüklerden, yoz-

luklardan, iğrençliklerden bahsediyor, ama kimse kendisine toz kondurmuyordu. Peki, kimler yapıyordu bütün bu kötülükleri?

Sürekli şikâyet eden dünyayı ve hayatı değiştirmek istediğini söyleyen insanların hemen birçoğu hastalıklı bir şekilde kendi çıkarlarına ve kaygılarına saplanıp kalmamışlar mıydı? Bu yüzden genç adam gidecekse, Güncy'deki sahil kasabasına yalnız başına gitmeyi düşünüyordu. Çünkü artık hiçbir insana tahammül edemeyeceğini hissediyor... Birlikte olduğu kadına bile. Oraya gittiğinde belki bir köpek alabilirdi. Sadık, onu koşulsuz seven, anlayışlı bir köpek... Onunla yoksul bir kulübede birlikte yaşarlar... Akşamları günbatımlarında sahile gidip birlikte ufku seyrederler. Kıyıya yanaşan teknelere, yelkenlilere bakarlar... Genç adam aradığı kadının ufuktan, uzak denizlerden gelen o teknelerden, yelkenlilerden birinde olabileceğini düşünür. Arada bir köpeğine bakar. Onunla bazen göz göze gelir... Umutlarını hep bir sonraki güne saklar... Son günlerde genç adam eve oldukça geç saatlerde ve genellikle alkollü geliyor. O geldiğinde kadın genellikle uyumuş oluyor. Ama genç adam bir şekilde onu uyandırıyor ve sevişmeye ikna ediyor...

Sevişmenin sonuna doğru genç adam ağlamaya başlıyor. Ağlarken; "Ne olur beni bırakma," diyor, "ne olur..." "Çok korkuyorum bu hayattan, bu insanlardan çok korkuyorum..." Genç kadın sevdiği adamın ağlayışından çok etkileniyor. Bu ağlamayı yitirdikleri aşkın geriye dönüşü gibi algılıyor...

O an bütün yorgunluklarından, alışkanlıklarından, uykularından, sıkıntılarından uyanıyor. Tıpkı yıllar önceki gibi, tıpkı o âşık, o korkusuz, o yorulmaz ve tükenmek bilmez kadın gibi heyecanla ve soluk soluğa silkiniyor yattığı yerden ve genç adama şefkatle sarılıyor. Kalbi hızlı hızlı çarpıyor: "Canım benim," diyor, "ne olur ağlama, korkma, bak yanıdayım, seni hiç bırakır mıyım... Söz veriyorum sana, hiç ayrılmayacağız birbirimizden,

ne olur ağlama, bak yanımdayım. Her zaman canım, her zaman..."

Sonra gözyaşları içinde sevişiyorlar... Sonra genç kadın yine banyoya gidiyor yıkanmaya, sonra genç adam yine sigarasını yakıp uzak hayallere dalıyor...

Yattığım odadan duyuyorum bütün bunları... Çünkü artık evlerin duvarları öylesine ince ki...

BİR GRUP DUYARLI, DEMOKRAT...

Otobüsümüzde beş ünlü insan vardı. Şair, romancı, müzisyen, insan hakları savunucusu ve bir de politikacı... Toplumun hemen her kesimi tarafından bilinen, tanınan, izlenen bu beş insan otobüsümüzün ön taraflarında oturuyorlardı ve kendilerinden çok emin görünüyorlar, tanınmış olmanın mutluluğunu kaygılı yüz ifadeleri takınarak gizlemeye çalışıyorlardı...

Biz ise yirmi kişi kadar vardık. Bu tanınmış ve ünlü insanların arkasında oturuyorduk. Hiç kimse tarafından tanınmıyor, bilinmiyorduk. Adlarımızın tek tek pek önemi yoktu. Biz bu yolculukta toplu olarak anılıyorduk. Bir grup duyarlı, demokrat tanınmamış insan... Ya da kısacası beş ünlü insanla meclise gidenler.

Bir aydını hapisten kurtarmak, düşüncenin özgür olmasını sağlamak, siyasal yasakların kalkması için ve daha birçok hayırlı iş için meclise gidiyorduk... Yolun başında ünlülerle, biz diğerleri arasındaki ayrımlar henüz çok belirgin bir hale gelmemişti... Hatta ortak bir amaç doğrultusunda tehlikeli sayılabilecek bir yolculuğu paylaşmanın getirdiği mahcup bir yakınlaşma, kendimizi acemice de olsa inandırmaya çalıştığımız bir inanç birlikteliği ve bunun yarattığı sevgi titreşimleri vardı aramızda...

Ama medya daha ilk konakladığımız yerde yola çıktığımız ünlülerle biz tanınmışlar arasındaki yakınlık duygularını ve sevgi titreşimlerini bir anda yok etti. Medya onlarla aramızdaki aşıl-maz olan farkı bir tokat gibi yüzümüze vurdu...

Konakladığımız ilk şehirde otobüsümüzün çevresini küçük bir medya ordusu sarmıştı. Biz de gayet vakur ve inançlı adımlarla yanlarına gittik. Tahmin ettiğimiz gibi bütün kameralar, fotoğraflar makineleri, teypler ve sorular bu beş ünlü insana yöneldi. Ama arada bizden birilerine, yani ünsüz, tanınmamış olanlara da kameralar, fotoğraf makineleri yöneliyor, gazeteciler, televizyoncular kim olduğumuz ve yolculuğumuzun amacı hakkında soru yöneltiliyorlardı... Bütün bunlar çok küçük de olsa birer umut kıvılcımı çakıyordu içimizde...

Küçük umut kıvılcıklarını bilirsiniz, zamanla öylesine büyür, insanı hiç tahmin etmediği duygulara sürükler, ama kaybolurken öylesine acı verirler ki...

Gece kaldığımız otelde aramızdaki tanınmamış yirmi kişiden medya tarafından adları sorulan, görüntüleri ve fikirleri alınan bazıları hiç uyumadı desem yeridir.

Sabaha dek otelin koridorlarını bir aşağı, bir yukarı arşınlayıp durdular. Zaman zaman otelin hemen köşesindeki gazete bayisinin açılıp açılmadığına baktılar, sonra tekrar otele dönüp sigara üstüne sigara yakarak volta attılar. Ama kendilerine soru yöneltilmeyenler bile güneşin ilk ışıkları üzerlerine düşer düşmez gazete bayisine koştular can havliyle. Biz yirmi ünsüz, tanınmamış insan, o gün çıkan gazetelerde öncelikle adımızı aradık yana yakıla. Bir anda o gün çıkan tüm gazeteleri neredeyse satır satır kontrol ettik. Ama ne yazık ki hiçbirimizden söz edil-memişti!

Yolculuğumuzla ilgili haber hemen bütün gazetelerde yayınlanmıştı. Ama bunun bizim için ne önemi vardı ki... Haber şöy-

leydi: "Hapisteki aydınları dışarı çıkartmak, düşünce özgürlüğünü sağlamak ve siyasal yasakları protesto eden isimleri aşağıda yazılı olan şair, romancı, müzisyen, insan hakları savunucusu ve politikacıyla birlikte, bir grup duyarlı, demokrat insan meclise gitmek üzere yola çıkmış ve ilk durak olarak şehrimize uğramışlardır... Yolculuklarının amacıyla ilgili olarak ünlü müzisyen ve ünlü romancı şunları söylemiştir..."

"Bir grup duyarlı, demokrat insan..." Ne isimlerimiz ne de söylediklerimiz yazılıydı... Hatta bir başka gazetede bu geziye sadece beş ünlü insanın çıktığı yazıyordu. Orada "bir grup duyarlı insan," hatta "diğerleri" bile yazılmıyordu...

Bu şehirle ilgili son bir umudumuz kalmıştı, o da televizyonlardaki akşam haberleriydi. Akşamı ipe çektik. Haber saati yaklaştıkça heyecanımız doruktaydı. Otelin televizyon seyredilen salonunda uzun zaman önce yerlerimizi almıştık. Ama haberler başladığında tek tek her kanalda bir kez daha yitirdik umutlarımızı. Haberimiz verilmişti, ama biz yine yoktük. Sadece beş ünlü insanın görüntüleri, sözleri vardı. Bizden eser yoktu. Sanki biz yirmi duyarlı, demokrat insan yola çıkmamış gibiydik. Sanki hiç doğmamış, dünyaya gelmemiş, bu dünyada soluk alıp vermemiş, sanki bizim hiç kendimize ait bir ismimiz ve düşüncemiz olmamış gibiydi!...

İşte o gün o beş ünlü insanla odalarımızı ve yemek yediğimiz masaları ayırdık hatta konuşup selamlaşmayı bile kestik onlarla... Bu ortak, bilinçli bir kararla değil, kendiliğinden olmuştu... Aynı nedenden dolayı onuru incinenler, aşağılananlar arasında her zaman gizli ve birdenbire gelişen bir dayanışma refleksi vardır.

Ünlü insanlardan bazıları onlarla bizim aramızdaki bu derin ayrımın, onarılmaz gibi görünen dışlanmanın farkına varıp, rahatsız olanlar yok değildi. Mesela bir gün otobüste giderken ün-

l  şair oturduğu yerden yanımıza gelip, "Eee arkadaşlar yolculuk nasıl gidiyor, tarihi ve çok kutsal bir yolculuk bu. Birgün gelecek kuşaklar hepimizi bu yolculukla anacaklar, ne mutlu hepimize," deyince yaralanmış onurumuzu onarmak şöyle dursun, bizi dışlanmanın o insafsız ve ölümcül çukuruna itmişti ebediyen... Tarihi ve çok kutsal bir yolculuk yapıyorduk, ama hiçbirimizin adı dahi anılmıyordu. Beş  nl  tanınmış insan bizim sırtımızdan tarihe altın harflerle yazılıyorlar ve gelecek kuşaklar tarafından hiç de hak etmedikleri halde her zaman saygıyla anılacaklardı... Bu kadarı fazlaydı... Sonraki konaklama yerlerinde de aynı şeyler yaşandı. Yine otobüsümüzün etrafını küçük bir medya ordusu sardı. Yine otob s m zden aşığı incek, yine gazeteciler, televizyoncular aramızdaki beş ünlü kişinin etrafını saracak, ama bu arada biz isimsiz, tanınmamış olanların arasından birkaç kişiyeye adını soyadını ve yolculuğa çıkış amacını soracak, yine kendisine soru sorulanların içinden önce küçük, ama sonra giderek büyüyen ve bir sancıya dönüşen umut kıvılcımları çıkacak, bu insanlar gece sabaha kadar uyuyamayıp, otelin koridorlarında bir aşığı, bir yukarı volta atacak, sabah olur olmaz ilk iş gazete bayiiine koşacak, o gün çıkan bütün günlük gazeteleri satır satır tarayacak, yine hiçbiri adı, soyadı, yolculuğa çıkış amacıyla ilgili hiçbir şeye rastlamayacak, son umudumuzu televizyon kanallarının akşam haberlerine bağlayacak, ama televizyonlarda da otobüsümüzün  n tarafında oturan beş ünlü kişinin görüntülerine ve söylediklerine yer verildiğini, biz bir grup duyarlı insandan tek bir görüntü ve sesin dahi verilmediğini acıyla görecek ve iyiden iyiye i imize kapanacağız... Sonra yine o beş ünlü insandan biri yaralanmış gururumuzu onarmak, bize biraz olsun yakınlaşmak, hatta diğer dört ünlü kişiden kendisini daha çok sevip saymamız için yanımıza gelip, bizi hiç bir zaman anlama zahmetine katlanmadan, "Eee ar-

kadaşlar, yolculuk nasıl gidiyor, biliyorsunuz, tarihi ve çok kutsal bir yolculuk bu, gelecek kuşaklar bizi bu yolculukla anacaklar, ne mutlu hepimize," diyor ve ardından hemen çekip gidecek, bizi dışlanmanın insafsız ve ölümcül çukuruna bir kez daha atacaktı...

Bazen bu dışlanmaya ve aşağılanmaya dayanamayan isimsiz, tanınmamış arkadaşlarımızdan bazıları hem duydukları derin öfkelerinin etkisiyle, hem de öndeki ünlülerin dikkatini çekmek için, kendilerini giden otobüsten, atmak isteyince, onları son anda engelliyor ve güçbela yatıştırıyorduk. Hem intihar etmek neyi değiştirirdi ki! Böyle bir şey olduğunda gazetelerin ve televizyon kanallarının ne yazıp ne söyleyeceğini tahmin etmek zor değildi: "Beş ünlü insanla birlikte meclise otobüsle giden duyarlı demokrat biri, nedeni bilinmeyen bir öfkeden dolayı kendisini otobüsten atmıştır. Beş ünlü kişiden biri olan, saygın ve tanınmış politikacı bu olay üzerine çok üzüldüğünü söylemiş, ama ve ne olursa olsun hiçbir şeyin kendilerini bu yolculuktan alıkoyamayacağını, çünkü bu yolculuğun kutsal ve tarihi bir yolculuk olduğunu, sözlerine eklemiştir..."

Sonunda bir gün Meclis'e vardık. Kapıda bizi Meclis Başkanı ve bazı milletvekilleri karşladı. Dilekçeyi verme ve yolculuk hakkında kısa ve özlü konuşmayı yapmak aramızdaki ünlü müzisyene düşmüştü. Bu defa çevremizde, hayli kalabalık bir medya ordusu vardı. Adeta flaşlar ve kamera ışıkları tarafından kutsanır gibiydik. Bunun biz yirmi ünsüz, tanınmamış insan için bir bahçeden erik çalmak, evden ya da okuldan kaçmak gibi, tuhaf, mayhoş bir tadı vardı elbet, ama, yol boyu yaşadığımız hayal kırıklıkları garip bir olgunluk kazandırmıştı bize. Evet, tanınmıyorduk, bu bir yara gibi yaşamaktı sanki, kimse bizi bilmiyordu, ismimizin hiç önemi yoktu, tanınmamış bir insan olmanın yenilgisini bu yolculuk boyunca neredeyse her an yaşamış-

tık ve günler süren bu yenilmişlik duygusu üzerimizde çok derin, silinmez bir iz bırakmıştı. Bu yüzden artık şu veya bu nedenden ötürü içimizde çakan umut kıvılcımlarını bizi sürüklemeye başlamadan kendi elimizle söndürebilme yeteneği kazanmıştık. Yüzlerimize ağırbaşlı bir küskünlük, her şeyi yaşayıp görmüslüğün verdiği yarı alaycı bir hüzün duygusu gelip oturmuştu bile. Olgunluk, hatta bilgelik dedikleri bu olsa gerekti...

Dönüşte hiç beklenmedik bir olay yaşadık. Otobüsümüz uçuruma yuvarlandı. Hepimiz ünlü ünsüz, tanınmış, tanınmamış ayrımı olmaksızın yere yuvarlanmanın etkisiyle ve fizik kurallarına boyun eğerek camlardan ve o anda açılan kapılardan dışarı kanlar içinde fırladık. Ortalığı acı çığlıklarımız sardı bir anda. Herkes kendi derdine düşmüştü. İşte bu anda hiç beklenmedik bir şey oldu. Ünlü insan hakları savunucusu yattığı yerden kanlar içinde doğruldu ve güçlkle ama son derece duygusal bir tonda konuşarak şunları söyledi, oradaki can çekişen herkese; "Artık tanınmış, tanınmamış, ünlü, ünsüz ayrımı yok. Bu korkunç kazayla birlikte hepimiz eşitiz. Birazdan medya kazayı öğrenip gelir. Burada bulunan herkesin ismini tek tek ben yazdıracağım ve eksiksiz yayınlanması için hepimiz ısrarcı olalım, bugüne dek bu konuda özellikle biz ünlü ve tanınmış insanların çok büyük hataları ve dalgınlıkları oldu," dedi ve sonra da yığılıp kaldı...

Çevreme baktım, isimsiz, ünsüz, tanınmamış kimi arkadaşlarım ünlü insan hakları savunucusunun bu konuşmasından çok etkilenmiş, hem kazanın şoku, hem de günlerdir tanınmamış olmanın ezikliğiyle sınırları iyiden iyiye bozulmuş olacak ki neredeyse hıçkırı hıçkırı ağlıyorlardı... Ölüm ünlü, ünsüz, tanınmış, tanınmamış ayrımı yapmıyordu ve insanlara birbirlerini anlamaları ve tanımaları için çok büyük bir fırsat yaratıyordu...

Ertesi gün hemen bütün günlük gazetelerin ilk sayfalarında

ve televizyon kanallarının ilk haberlerinde, "İçerdeki aydınları hapisten çıkartmak, düşünce özgürlüğü ve siyasal baskıları protesto için otobüsle meclise giden beş ünlü kişi çok büyük bir kaza geçirmiştir. Çeşitli yerlerinden yaralanan beş ünlü insan kaldırıldıkları devlet hastanesinde tedavi altına alınmışlardır," gibi oldukça tek yanlı ve eksik bilgi verilse de yaşadığımız ölümcül kazanın bize kazandırdığı yakınlık bilincini ve kardeşlik duygusunu asla unutmayacağımızı artık çok iyi biliyorduk!.. En azından biz yirmi duyarlı, demokrat, tanınmamış insan!...

ARTIK BİRŞEYDEN EMİN OLMUŞTUM...

Yıllardır film oynatılmayan, terk edilmiş, metruk bir yazlık sinemanın içinde yaşıyorlardı... Kaldıkları kulübe eskiden bu sinemanın gişesi ve deposu olarak kullanılıyordu... Kulübenin pencereleri sokağa bakıyordu... Sokaktan herkes geçiyordu... Birkaç kişi hariç sokaktan geçen, sokakta yaşayan hemen herkes onlara deli gözüyle bakıyordu... Çünkü onlar artık hemen herkesin gözünde bugün için artık umutsuz ve imkânsız sayılan bir şeyi gerçekleştirmeyi istiyorlardı: İnsanlar arasındaki eşitliği ve adaleti...

Emekli tütün işçisi Zühre Teyze, Vatanperver Suphi, Demiryolcu Namık Amca, İğneci Nermin Abla, Fransız Nuri, Komünist Kemal, Saksafon Tamircisi Rafet Amca...

Hepsi komünistti. Hemen hepsinin yaşları 70'in üzerindeydi. Kendilerine hiçbir zaman eski sıfatını yakıştırmazlar, yakıştıranı da kızarlardı. Çünkü onlar her şeyin daha yeni başladığını söylerlerdi...

Kendilerine deli gözüyle bakanlara hiç aldırmaz, herkese sevgiyle ve sonsuz ilgiyle bakarlardı. Onlara göre her zaman insanda umut vardı. Ve bir gün bütün dünyaya eşitliğin ve adaletin geleceğine inanırlardı...

Hayatlarının önemli bir çoğunluğu direnişlerde, hapislerde, sürgün ve işkencelerde geçmişti... Ama yine de hiçbir şey onları yıldıramamıştı... Hayat onları dört bir yana savurmuştu. Başlarından çok şey geçmiş, ama ortak davaları, birbirlerine duydukları inanç ve bağlılık sonunda onları yine yıllar sonra bir araya getirmişti...

Sarı sıcak perdeleri kırmızı orak çekiçlerle bezenmişti... Oturdıkları kulübenin duvarları paha biçilmez ve son günlerde artık beni gözyaşlarına boğan fotoğraflar ve resimlerle doluydu: Marks, Engels, Mustafa Suphi, Clara Zetkin, Rosa Lüksemburg, Che Guevera, Nazım, Ahmet Arif, Yılmaz Güney, Deniz Gezmiş... Ve daha nice: İşçiler, köylüler, savaş ve barış fotoğrafları... Ve uğruna bir hayat ödenen arkadaşlıkların fotoğrafları... Odanın bir köşesinde ağırbaşlı bir gramafon dururdu.

Kulübenin dışındaysa, her yerde ve o sokakta ortaçağ yaşanıyor. Hangi kapıyı açsanız, neyin önünden geçseniz küstah ve kirli müzik çalıyordu...

Derin bir yoksullukla, utancı zorlayan bir zenginlik bir arada, yan yana yaşanıyor.

Kimse kimseye inanmıyordu. Kimse kimseye gelecek için söz veremiyordu. Acımak duygusunun içinden nefret; aşkın içinden ürkütücü bir yalnızlık çıkıyordu... Kibarlığın yanıltıcı tülleri ardında nedensiz bir şiddet gizliydi...

Ortaçağın, insanları kaplanlara parçalatan arenaları televizyon stüdyolarına taşımıştı. Her akşam biri ya da birileri para ve küçük bir şöhret uğruna kameraların önünde asma köprülerden ve yüksek binaların üzerinden ölüme yolcu ediliyordu. Biraz sonra ölecek olan kurban bu fırsatı tanıdıkları için televizyon kanalının sahibine ve sunucuya binlerce kez teşekkür ediyordu...

Belki farkında olan çok azdı; ama kimse artık hayatı, insanı

ve insanın geleceğini merak etmez olmuştı. Bu meraksızlık ve sevgisizlik yoksul olsun, zengin olsun herkeste ölüme karşı büyük bir özlem yaratmıştı... Herkes bilinçaltında ölümü çağırır olmuştı. Trafik kazaları, hastalıklar ve giderek artan şiddet, ölüme duyulan bu büyük özlemin gizemli işaretleriydi...

İnsanlar sokaklarda ellerinde cenneti anlatan tasvirlerle dolaşıyordu... Kadınlar saçlarını, erkekler gözlerini örtüyordu. Herkes kalbini örtüyordu... Sokaklar din kokuyordu. Sokaklar cehennem korkusu ve açgözlülük kokuyordu...

Anlaşılması çok zordu. Herkes birbirine büyük bir ihtiyaç duyduğu halde, yine de biraraya geldiklerinde birbirlerini boşluğa ve derin bir yalnızlığa itmek için adeta yarışıyorlardı...

Yoksul halk kentlere hücum ediyordu, onlardan tiksinen kentli aydınlar ise doğaya, doğanın gizli köşelerine saklanmaya gidiyordu...

İnsanların birbirini korkutup yıldırmaq için sokağa çıktığı günlerdi. Evimden sıkıldığım, ama sokaklar için kendimi zayıf hissettiğim günlerde onlara giderdim. Terk edilmiş yazlık sinemanın içindeki kulübelerine... Beni öylesine severlerdi ki bu dünyanın ve gelecek olan devrimin son umudu gibi... Hem zaten onlar sevdiklerini hep böyle severlerdi... Tütün fabrikasından emekli Zühre Teyze beni taze sabun kokan divana oturtur ve arkama yastık koyar, "Cezmi Yoldeş, dayan arkamı, dinlen biraz, sen bizim için önemlisin," derdi... Demiryolcu Namık Amca bu sırada 16 milimetrelik film makinasını ayarlar, Vatansever Suphi küçük perdeyi gardrobun üzerine takarak ona yardım ederdi... Bu sırada iğneci Nermin Abla o çok sevdiğim muz liköründen ikram ederdi bana... Komünist Kemal lambayı hafifçe dinlendirir, Fransız Nuri eski piyanosunun başına geçer, Saksafon Tamircisi Rafet Amca arkadaşlarını kalın çerçeveli gözlüklerinin arkasından derin bir sevgi tebessümüyle seyrederken ku-

çağındaki saksafon kutusunun yorgun kadifesini sabırsızlıkla okşardı... Unutmadan, bu insanlar birbirlerine her zaman "yoldaş" diye hitap ettikleri gibi, asla olumsuz fiil kullanmazlardı. Örneğin "Lambayı söndür," demezlerdi de, "Işığı biraz dinlendirelim," derlerdi...

Işık dinlendirilirken, demiryollarından emekli Namık Amca benim en sevdiğim, en etkilendiğim görüntüleri, Fransız Nuri'nin piyanosundan çıkan Enternasyonal Marşı'nın müziği ve 16 milimetrelik film makinasının o tatlı, o serin hışırtısı eşliğinde gösterirdi: Nazileri yendikten, dünyayı faşizmin zulmünden kurtardıktan sonra evlerine dönen Kızılordu'nun askerlerini...

Tozlu yollarda, onları coşkuyla alkışlayan, mendil sallayan çiçek atan ve yaşıyor özgürlük, diye bağırarak binlerce coşkulu insanın arasından tanklarının, cemselerinin üzerinde etrafa yorgun, ama hep mağrur bakışlarla bakan askerleri gördüğüm andan itibaren dışardaki ortaçağı o an unuttur, içimin sevinçle tazelendiğini, hayata dört elle sarıldığımı hissederdim...

Film biter bitmez Rafet Amca kutusundan çoktan çıkardığı saksafonuyla Çav Bella'yı çalmaya başlardı. Bu sırada Fransız Nuri de ona eşlik ederdi. Hepimiz çoktan ayağa kalkmış ve hep birlikte söylemeye başlamış olurduk Çav Bella'yı...

Şarkı biterdi ve evime dönerdim. Beni bırakmak istemezlerdi ama, ben yine dönerdim. Yol boyu gerekirse onlar için canımı vereceğimi söyler, ama yine evime dönerdim. Hayatımı onların hayatından ayırırdım. Kendim için yapacaklarıma dönerdim. Çünkü kalbimin yarısı onlarla, düşleri ve şarkılarındayken, öbür yarısı bu bireyci çağdaydı.

Sonra sen geldin. Bu şehirde, bu sokaklardaki kimselere benzemiyordun. Mektubun gibiydin. Yine de aldırış etmedim. Ve seni görür görmez aşkla ilgili önceden ne biliyorsam anlattım sana. Hiç etkilenmedin. Bütün ezberimi bozdun. Sanki konuş-

tuklarımı hiç dinlemiyordun. Gözlerindeki sonsuz merakla hareketlerime bakıyordun. Yaptıklarım, söylediklerim çok bilinen, herkesin düşünüp yaptığı şeylerdi. Bu şehirde hemen herkes aşk adına, sevgi adına benzer şeyleri söylüyordu. Bu şehirde aşk o derin yoksunluğu, açlığı, yalnızlığı, o bastırılmış ezikliği ve hıncı gizleyen bir maskeden başka bir şey değildi. Öyle olmasaydı onu bulur bulmaz bu denli ayaklar altına alır mıydık zaten...

Senin bedenine girerek bu geceyi de güven içinde geçirmek istediğimi anlamıştın. "Çok istiyorsan sevişelim, ama bak güneş ne güzel doğuyor," dedin. Sonra sustuk. Ezberimde sana söyleyecek hiçbir şeyim kalmamıştı. Mumlar da bitmişti. Sonra gün gözlerinde doğmaya başladı. Gözlerine, yüzüne, yüzünün incecik çizgilerine baktım. Ve ne tuhaf ki gözlerinde o acı ışıltısının nereden geldiğini sen bile bilmiyordun. Ama uzak, çok uzak bir yerden geldiğini biliyordun. Ve bilmediğin, belki de hiç tanımadığın insanların ıstıraplarını devraldığını...

Ezberimde aşkla ilgili sana söyleyecek hiçbir şeyim kalmamıştı ama aşkın o derin, yaralayıcı hastalığı gelip bulmuştu beni...

Sen de yaralan istiyordum. Sen de şaşır, sen de bocala, sen de zaman kaybet...

Bir akşam elinden tutup seni o terk edilmiş, metruk yazlık sinemanın içindeki kulübeye götürdüm...

Kapılarını her zaman olduğu gibi açtılar; aynı güzel, aynı dost bakışlarla... İçeri buyur ettiler. Arkamıza yumuşak yastıklar koydular. Sana vişne, bana muz likörü getirdiler. Fransız Nuri, Enternasyonal'den sonra, Edith Piaf'dan La vi en Rose'u, hemen arkasından Rafet Amca saksafonuyla Partizanın Türküsünü, La Liberation'u çaldı sana, senin şerefine...

Evet, ezberinde böyle bir şey yoktu. Bu terk edilmiş yazlık sinema, bu kulübe, bu onca yıla ve onca eziyete rağmen kopama-

yan dostluk, dayanışma; duvardaki fotoğraflar, bu çılgınlık, bu umut, bu insanlara kendini kurban eden garip insanlar, bu inanılması güç fedakarlıklar... Bunların hiçbirisi ezberinde yoktu... Gözyaşlarını saklamadın ve hepsine defalarca tek tek sarıldın...

Sonra içimdeki aşk acısının intikamını almak için ve biraz olsun onayını kazanmak için oradaki herkese senin için; "Biliyor musunuz, o da sizler gibi bir komünist," dedim. Tuhaf, şaşkın, biraz da acıyarak, "Ne gerek var, neden bu insanları kandırıyor-sun?" der gibi baktın bana. Ama bunu duyar duymaz, ama bu defa kemiklerini kırarcasına sarıldılar o yaşlı insanlar sana... Ve o gecedan itibaren adının yanına yoldaş sıfatı eklediler sevinçli bir gururla...

Sonra hayatını adadın onlara. Çünkü, onlar benden daha sahici geliyordu sana. Hiç sesimi çıkarmadım. Seni etkileyecek bir şey bulduğuma seviniyordum sadece. Seni onlara bırakıp evime geliyor ve içkiye saldırıyordum. Özlemin dayanılmazdı. Evimin balkonundan yazlık sinema ve onun köşesindeki kulübenin orak çekiçli sarı sıcak penceresini görüyordum. Pencereyi görmek özlemini daha da amansız kılıyordu. Sana dokunan elleri-mi duvarda parçalıyordum. Halının üzerinde iki büklüm soluk-suz kalıyordum, ama yine de biliyordum ki bu çektiklerini anlatmaya kalktığım an her şey çok eski, demode, çokça bilinen kişilerden ibaret olacaktı senin için...

Bu acının ne kadarı gerçek, bu aşka ait, ne kadarı kendimi sana kanıtlamakla ilgili kazanma hırsının bir parçasıydı, bilemi-yordum. Bu denli acı çekerken bile doğrulanmaya ihtiyaç duyuyordum...

Artık bir dönem aynı davadan birlikte direnıp hapis yattıkları, ama uzun bir süredir izlerini kaybettikleri arkadaşlarını aramaya seni yanlarında götürüyorlardı. Paşabahçe'den Nedim Usta, Kav Kibrit Fabrikası'ndan Antep'li Türkan'ı birlikte arıyordu-

nuz... Ve çoğu kez bulamadan kederli bir duyguyla geri dönüyordunuz... Kimi akşamlar onlarla birlikte mahalleden, sokaktan geçenlere "Merhaba yoldaş," deme eylemlerine katılıyordun... Önünüzden kim geçerse geçsin, "Merhaba yoldaş, nasılsın, nereden gelip nereye gidersin?" diye soruyordunuz...

Sonra kimi günler mahallenin arkasındaki tepeliğe devrim ağaçları dikmeye gidiyordunuz... Komünist bir ülke, yemyeşil ağaçlarla kaplı bir ülke olmalıydı. Ağaç dikmekten büyük keyif aldığım için bazı günler ben de size katılıyordum... Ama ev ev dolaşıp, çaldığınız kapıyı açıp size bön bön bakan insanlara özgürlükten, adaletten, eşitlikten söz edip onları etkilemeye çalışmak bana çok zor görünüyordu. O günler sizden kaçır, ya evime sığınır ya da sokağı terk ederdim...

Bu çağa, günümüze uymayan bir özgürlük anlayışıydı savunduğunuz. Duyanlar şaşırıyordu. Siz özgürlüğü kendiniz için bir şeyler yapılması değil, başkaları için fedakarlık yapılması olarak görüyordunuz...

Kendinizi herkesten ve dünyanın kaderinden sorumlu hissediyordunuz...

Ve hâlâ aranızdan, bu sokaktan, ya da dünyanın herhangi bir yerinden, tek bir insanın bile bu dünyanın kaderini, gidişatını etkileyip değiştirebilecek bir güç taşıyabildiğine inanıyordunuz...

İşte en çok bu yüzden bir gece, sizler 16 milimetrelik film makinasından Nazileri yendikten sonra tozlu yollardan tanklarının, cemselerinin üzerinde evlerine dönen yorgun ama mağrur bakışlı askerleri seyrederken sokağın faşistleri sadece orak çekiçlerle süslenmiş sarı perdelerin koruduğu pencerelerinizi kurşunladılar... Tam o sırada sana vişne likörü getiren tütün işçisi Zühre Teyze o kurşunlara hedef oldu...

Ve senin ezberin bir kez daha bozuldu. Hatırladın, onca uzun

ve uzak yollardan geldiğin halde kimlerin ıstıraplarını yüklendiğini; anladın nedensiz ağlamalarının ve hüzünlerinin nedenini...

Ertesi gün cenazeye ben de katıldım. Kızıl bayrağa sarılı tabutun hemen arkasıındaydın. Üzerinde Zühre Teyze'nin kanlı beyaz gömleği vardı.

O an neredeyse hayatımda ilk kez bir şeyden emin olmuştum. Hayatımın kalan yarısını seninle geçirecektim...

İçindekiler

Yazamayan Yazar	5
Çaycı Ali	11
Düşülke	20
Salih Abi	25
Söylesene, Sana Ne Yaptık Biz!	31
Diyalektiğe İnanmazsan Burada Zaman Geçmez	36
Sempatizan	44
Çıplak	56
Ömrüm İsyankar!	63
Şarkıcıyı Kaçtırmak	69
Camları Siyaha Boyalı Pavyon	75
Arka Oda	81
“Suçtur Çocuğun Olmak”	88
Hayat Güzel, Ömür Kısa	97
Zemin Kattakilerin Öyküsü	107
Sen Bana Daha Az Zarar Verirsin	113
Acı Bir Şarap Gibi Aksın Hayat	120
Artık Evlerin Duvarları Öylesine İnce ki	127
Bir Grup Duyarlı, Demokrat	135
Artık Bir Şeyden Emin Olmuştum	142